

Beskæftigelsesministeriet
ydelser@sm.dk
chho@sm.dk
epi@sm.dk

**Vedrørende forslag L3 til lov om ændring af lov om social pension
(Harmonisering af regler om opgørelse af bopælstid for
folkepension)**

{Dato}

J.nr. 2015-0017-33083

Ankestyrelsen er via www.høringsportalen.dk blevet opmærksom på ovennævnte lovforslag, der vedrører et sagsområde, hvor Ankestyrelsen er klageinstans.

Ankestyrelsen
Teglholmsgade 3
2450 København SV

Ankestyrelsen har ikke bemærkninger til indholdet af det fremsatte lovforslag, men vi vil dog ikke undlade at bemærke, at vi forudser, at harmoniseringen vil medføre et antal yderligere klagesager på området. Vi kan dog ikke på nuværende tidspunkt kvantificere antallet heraf.

Tel +45 3341 1200
Fax +45 3341 1400
ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk
www.ast.dk

EAN-nr:
57 98 000 35 48 21

Venlig hilsen

Åbningstid:
man-fre kl. 9.00-15.00

Anne Birgitte Hassing

Antiracismegruppen, EL

Mindegade 10, 8000 Aarhus

<http://aarhus.enhedslisten.dk/>

HØRINGSSVAR PÅ L2, L3 og L7

Århus den 4. august 2015

Til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Skatteministeriet

Udlændinge- integrations- og boligudvalget, Beskæftigelsesudvalget og Skatteudvalget.

Antiracismegruppen i Aarhus er ikke på høringslisten, men vil hermed bidrage med høringssvar. De nævnte lovforslag er vigtige at kommentere og har afgørende betydning for, hvordan vi lovgiver på områder om flygtningepolitik. Konsekvenserne af de nye lovforslag har betydning for et stort antal borgere. Derfor vil vi fremlægge følgende med afsæt i lovforslag og reaktioner (understregninger i citater er vores markeringer).

SU OG INTEGRATIONSYDELSE: FORSKELLE - LIGHEDER

Integrationsydelsen er identisk med SU- satser. Oversigt med sammenstilling af studerendes og flygtninges rettigheder/ muligheder:

SU til studerende :	Integrationsydelse til flygtninge:
Billige studielån	ikke muligt
Optjene 11.000 kr. / mdr uden nedskæring i SU	ikke tilladt - kan desuden ikke søge arbejde på lige fod med andre, før de har lært dansk
Kan flytte ind i billige ungdomsboliger el. kollegier kun for studerende	ikke muligt
Støttende netværk , socialt og økonomisk	ikke tilfældet, kommer oftest uden støttende netværk
Har selv valgt studielivet med udsigt til arbejde med god løn	Ikke selvvalgt situation, men påført udefra af ydre forhold som krig og terror
Ofte unge og barnløse	Enlige og mange familier med børn
Børnetilskud og børnecheck	Ikke muligt fra start pga indførelse af optjeningsprincip for børnetilskud for flygtninge, gradvist indfaset i løbet af 2 år

Ny lov: Sprogbonus på 1500 kr. hvis bestået Dansk 2. Lovforslaget bliver ikke aktuelt for et stigende antal syriske flygtninge, der ofte visiteres til Dansk 1 pga. manglende kendskab til det latinske alfabet.

”Livssituationen for de to grupper er også helt forskellig. Studerende går »af egen drift” i gang med en uddannelse og har dermed en forventning om, at de inden for en vis årrække har afsluttet den uddannelse og derefter vil få et almindeligt eller endda højt indtægtsniveau,« siger **Morten Ejrnæs, lektor Aalborg universitet, Institut for sociologi og Socialt arbejde.**

(Information 3.7.15): **Støjberg:** ”Det er klart, det er to forskellige livssituationer, men det ændrer jo ikke på, at man godt – ud fra en rimelighedsbetragtning – kan sige, at det er et passende niveau” .”Beløb, som vi tilbyder vores egne

unge studerende, mener jeg bestemt også, at man kan være bekendt at tilbyde en nyankommen flygtning til Danmark”.

(*Sameksistens 14.7.14*) .”Det er meget få studerende, som kan få økonomien til at hænge sammen på SU,” skriver **formanden for Danske Studerendes Fællesråd, Yasmin Davali**. Nordea foretog 2012 en undersøgelse, som viste, at det kun var 9 procent af de studerende, der levede alene af SU. En gennemsnitlig studerende i 2014 havde udgifter for 7.875 kroner om måneden. Det er knap 2.000 kroner mere end den foreslåede integrationsydelse på SU-niveau. ”Det er penge, som går til husleje, mad, transport, personlig hygiejne osv. Selv hvis man fjerner de 510 kroner fra budgettet, som går til kategorien ’diverse’ og dækker over fornøjelser, overstiger udgifterne, hvad der kan dækkes af SU’en

”Hvis flygtningene leder efter et billigt sted at bo, bliver det svært at finde den i landets boligforeninger. Selv om der findes omkring 500.000 almene boliger i landet, er der kun godt 1.000 af dem, hvor huslejen er under 3.000 kr., siger **formanden for Boligselskabernes Landsforening, Palle Adamsen. Ole Stounbjerg, leder af Jobcenteret i Odder Kommune**, pointerer, at det er meget svært at finde boliger til flygtninge, fordi de ikke kan betale huslejen og stadig have et fornuftigt rådighedsbeløb. Den situation bliver kun værre med Venstres integrationsydelse” (*JP 9.7.2015*).

- L2 medfører en forskelsbehandling og diskriminering af flygtninge. SU satsen for flygtninge har helt anderledes konsekvenser end SU for studerende. Lovforslaget simulerer ligestilling, men konstateres hermed ulighedsskabende.

STARTHJÆLP – INTEGRATIONSYDELSE: KONSEKVENSER

Integrationsydelsen er kopi af starthjælpen 2002.

Den offentlige.dk, 26.6.2015:

”Regeringen ønsker en vellykket integration...Det er uacceptabelt, at der i Danmark findes mennesker, der reelt er isolerede fra det omgivende samfund...” Det er regeringens mål at reducere de samlede udgifter på udlændingeområdet med mindst 1 mia. kr. årligt....

Information 24.6.2015: Blå bloks nye starthjælp vil skabe mere fattigdom. Hjelpeorganisationer og forsker advarer om, at en ny starthjælpordning vil øge fattigdommen og skade integrationen...

Politiken 7.7.2015: **Morten Sodemann, professor i indvandrermedicin, Syddansk universitet:** ”Udgifterne placeres så fjernt fra Christiansborg, som det kan lade sig gøre: I de små udkantskommuner, hvor flygtninge bosættes, og hos flygtningefamiliernes børn. Flygtningefamilier får nu så svære kår, at de ikke reelt ikke har en chance, og vupti: En selvpfyldende profeti, hvor flygtninge ikke magter at lære sprog, få en uddannelse eller sørge for deres børn. Det ligner til forveksling ”Granny Dumping”: Kunsten at efterlade et dyrt uløseligt problem i nattens mulm og mørke på dørtærsklen hos anden myndighed . . .

Regeringens lovforslag strammer flygtninges vilkår til langt under fattigdomsgrænsen. Forældrene, det går ud over, mærker det først. Den lille gnist, der skal til for at starte et succesfuldt integrationsforløb, er nu væk hos de voksne flygtninge, og det er kommunernes opgave at se, om de kan genfinde den. Børnene ser deres handlingslammede og ydmygede forældre blive til spøgelse, og børnene mister tilliden til, at Danmark reelt vil passe på dem. Vi slås dagligt i kommunerne og i sundhedsvæsenet med konsekvenserne af starthjælpen, sidst den blev indført. Da tabte vi en generation af flygtningebørn på gulvet, børn af de mest sårbare forældre. Rapporter og forskning har vist de skadelige effekter af starthjælp. Flygtninge svarer selv, at de ikke ser på sociale ydelser, når de søger efter fredeligere lande at bosætte sig i. De fleste flygtninge har intet valg og havner i Toronto eller Tønder uden at ane hvorfor, eller hvor de er. En flygtning sagde på et tidspunkt: Er det virkelig mig, der skal redde Danmarks økonomi?”

Politiken 2.7.2015: **Formand for Dansk Socialrådgiverforening, Majbrit Berlau:** ”Konsekvensen af at indføre så lav en sats vil være, at flygtninge, der kommer til Danmark, vil blive isoleret frem for integreret”

- Konsekvenserne af de lave ydelser medfører modsat effekt, end det af regeringen ønskede. Det medfører isolation og eksklusion fra det øvrige samfund med ”dumping” af terror- og krigsramte mennesker.

RAPPORTER: STARHJÆLP OG FATTIGDOM

DR.dk 2.7.2015 I. Støjberg : "Det skal ikke være usselt at være i Danmark , og det, synes jeg, bestemt heller ikke det er, når man får det samme, som det, de studerende får. Selvfølgelig er det ikke meningen, at nogen skal være fattige".

1. Ekspertudvalget om fattigdom, 2013.

2. Rapport, Rockwool Fonden, 2009: Starthjælpens betydning for flygtninges levevilkår og beskæftigelse.

3. Flygtninge på langvarig starthjælp, CASA, Metropol, 2011.

Hovedpunkter:

- Børn i lavindkomstgruppen primært mærker afsavn af den marginaliserende karakter. Børnene risikerer således at blive marginaliseret i forholdet til deres kammerater, idet deres familier ikke har råd til fx ferier, fødselsdage eller lignende - børnefattigdom kan have langvarige konsekvenser.
  - Ekspertudvalget definerer fattigdom som en situation, hvor en person eller familie ufrivilligt har væsentligt dårligere livsvilkår sammenlignet med den øvrige befolkning.
  - Daglig overlevelseskamp og den manglende mulighed for at træffe beslutninger i eget liv og børnenes liv tapper energien og fylder samtidig starthjælpsmodtagerne med mindreværd, bekymringer og manglende selvværd og selvtillid. De får en følelse af ikke at høre til og være velkomne når der skal findes kræfter til at integrere sig i ny kultur, anderledes livsformer, sprog og tankebaner
  - Starthjælpsmodtagernes begrænsede økonomi gør det vanskeligt at boligplacere dem i ressourcerige boligområder. Den lave forsørgerydelse forstærker den såkaldte ghettoisering, som regeringen ønsker at bekæmpe. Desuden afskærer starthjælpen sagsbehandlere fra at bruge foreninger, sportsklubber m.m. i integrationsarbejdet. Starthjælpsmodtagernes begrænsede økonomi betyder, at sagsbehandlernes ressourcer til integrationsarbejde, kulturformidling, job- og uddannelses- planlægning reelt er begrænsede, fordi tiden bruges til familiernes altoverskyggende problem: Hvordan de skal klare dagligdagen med få penge, ansøgninger om supplerende ydelser i offentligt og privat regi, forsøg på at skaffe billigere boliger osv.
  - "Konklusionen er, at starthjælpsflygtningenes levevilkår præges af fattigdom. Når skat og husleje er betalt, står modtagere af starthjælp, uanset deres familiemæssige situation, således tilbage med et beløb, som gør det helt umuligt at betale udgifterne i et dansk standardbudget, også selvom budgettet som i arbejdspapiret tager udgangspunkt i priser i discountbutikker". (Rockwool Fondens Forskningsenhed, Arbejdspapir no. 25, 2012)
- Ud fra ovenstående uddrag af rapport om fattigdom falder et stort antal flygtninge under fattigdomsgrænsen med integrationsnydelsen og blive ofre for marginalisering. Det rammer ikke mindst børnene med afgørende afsavn og resulterer i manglende integration. Den integration, regeringen betoner er afgørende i grundlaget for lovforslagene. Flygtninges livsvilkår bliver med integrationsydelsen så ringe, at de får svært ved at forsørge sig selv.

INTEGRATION ELLER EKSKLUSION

(Politiken 1.7.2015). »Den her aftale kan have den modsatte effekt på integrationen. Flygtninge bliver isolerede, og det gør deres børn også. De kan ikke deltage i det danske samfundsliv og har for eksempel ikke råd til at lade deres børn gå til spejder«, siger **Anders Ladekarl**, **generalsekretær for Røde Kors**. "Ydelsen skaber fattigdom og diskrimination - ikke integration" siger **politisk rådgiver i Amnesty Danmark, Stinne Bech**.

" DANMARK ER ET KRISTENT LAND" - MENNESKESYN

Regeringen pointerer danske værdier og "Danmark er et kristent land", som regeringsgrundlaget lyder på (DR.dk. 30.6.2015) Landets fundament er kristendommen med overordnede pointer: Næstekærlighed - buddet om at elske sin næste som sig selv. Den mest berømte bibelberetning er "Den Barmhjertige samaritan".

JP 14.10.2014: **Biskop i Haderslev Stift, Helle Christiansen:**

"En mand var på vej fra Jerusalem til Jeriko, men faldt undervejs i hænderne på røvere. Efter et ordentligt lag tæsk lå manden i vejkanterne, halvdød. En præst gik forbi, men stoppede ikke. Det samme gjorde en anden mand. Men den tredje mand gjorde holdt og hjalp den forslåede, og han blev senere kendt vidt og bredt som den barmhjertige samaritaner. Den mand, som var så uheldig at støde på røvere, kunne nemlig lige så godt være en kurder på flugt fra Islamisk Stat. Eller en syrer fra Assad. Og lige nu er Danmark ved at gå forbi ham uden at yde den hjælp, som vores næstekærlighed forpligter os til".

Tidligere biskop i Aarhus Stift Kjeld Holm : "Som menneske holder man noget af næstens liv i sin hånd, og det giver en forpligtelse til at hjælpe. Der er ingen, der skal bilde mig ind, at nogle tusinde syriske flygtninge ikke kan være her. Det er ude af proportioner". **Biskop i Roskilde, Peter Fischer-Møller**: "Jeg kunne godt ønske mig, at vi var mere opmærksomme på, at disse mennesker er i dyb nød".

Statistik: 43% af landets flygtninge og indvandrere har kristen baggrund, og der er oprettet et stort antal "migrantkirker" landet over med kristne flygtninge som medlemmer. Se Tværkulturelt Center i Danmark:

<http://www.tvaerkulturelt-center.dk/>

• Som følge af de fremsatte lovforslag opfordres hermed til at nærlæse regeringsgrundlaget. Hvis Danmark fortsat skal være kendt i verden som et kristent demokratisk land, må regeringen vedkende sig de kristne værdier og hjælpe nødstedte på human vis, både økonomisk og menneskeligt. Således, at reglen om næstekærlighed føres ud i praksis og forhindrer nye inhumane nederlag for i forvejen udsatte mennesker.

SYRIEN OG DANMARK

Livet i Syrien og Danmark er to modsatte verdener med demokrati og diktatur, krig og fred.

Bilag 1: Billeder fra syrisk og dansk hverdag, før og efter flugten fra Syrien.

Bilag 2: Tiltag fra den danske befolkning

Se udviklingsredaktør, Nordisk Film TV, tidl. journalist og vært, DR, Abdel Azid Mahmoud, link:
<http://politiken.dk/debat/ECE2756034/jeg-har-ikke-lyst-til-at-skrive-det-her/>

Den danske-syriske læge og forfatter Haifaa Awad har været i Syrien for at arbejde på et hospital.

17.6.2015. Dagbog fra Syrien, dag 1:

https://www.youtube.com/watch?v=vuEyYr1US_k

17.6.2015. Dagbog fra Syrien, dag 2:

<https://www.youtube.com/watch?v=lnZvGZV-kSI>

DANSKE TILTAG

1. TV2 Politik 31.7.15. **Annoncekampagne, Velkommen til flygtninge**, artikel og video:
<http://politik.tv2.dk/2015-07-31-1000-danskere-i-annonce-til-flygtninge-velkommen-til-danmark>
2. *Opinionen* 23.3.2015. **"Venligboerne er en gruppe af frivillige, der ønsker at byde flygtninge velkommen.** Projektet har kæmpe succes og formår at forene mennesker på tværs af religion, alder og uddannelse. Der er tale om integration på allerhøjeste plan. "Venligboerne" opstod i Hjørring i 2014 og siden spredt sig med 47 lokalgrupper over hele landet med over 8000 medlemmer...samt i udlandet:
<https://www.facebook.com/groups/1496153803995409/?ref=ts>
3. TV2 og 7.7.2015 **Venligboerne hjælper flygtninge i Randers**

<http://www.tv2oj.dk/artikel/264108:Randers--Venligboerne-hjaelper-flygtninge>

4. #EngangVarJegFlygtning

<https://www.facebook.com/EngangVarJegFlygtning?fref=ts>

Billederne fra kampagnen #EngangVarJegFlygtning, som gennem Facebook, Twitter og Instagram, engagerede borgere, politikere og medier under valgkampen 2015 i Danmark og Norge, laves nu til en udstilling i Nørrebrohallen i august.

Desuden kan nævnes udpræget aktivitet og interesse fra ansatte og frivillige i

1. Dansk Flygtningehjælps lektiecafeer og danske kontaktfamilier over hele landet (i Holstebro over 40 danske kontaktfamilier)
2. Ca. 36 dansk - udenlandske venskabsforeninger, somalisk, iransk o.a. venskabsforeninger over hele landet.
3. Røde Kors over udbredte frivillignet og besøgsvener.

LOKALT ØJENVIDNE, HOLSTEBRO

Et medlem af Antiracismegruppen har fra 2015 personlige erfaringer fra 7 nyankomne syriske familier med 1-4 børn i Holstebro, der modtager kontanthjælp. Fra start af opholdstilladelsen gjorde familierne i udbredt grad brug af byens genbrugsbutikker, brugte cykler, brugte Ipad osv. Mændene og flere af kvinderne er veluddannede som agronom, lærer, socialrådgiver, socialpædagog, lastbilchauffør mm. - - De kommer hurtigt i praktik sideløbende med sprogskolen og giver indtryk af stor interesse for at lære dansk, og børnene trives i modtagerklasser og lærer hurtig sproget! Disse krigsramte flygtninge påskønner at leve i fred i et demokratisk frem for diktatorisk land. De er meget interesserede i at bidrage hurtigst muligt på arbejdsmarkedet, og må bruge den nødvendige tid på at lære sproget. De kan netop få budgettet til at løbe rundt på kontanthjælp.

I tilfælde af integrationsnydelsen vil de få indgribende problemer. Derved vil familier med fx 4 børn skulle overleve for 16.600 kr. før skat (mindre end enlig dansk førtidspensionist). Det er ikke muligt og vil betyde, at de må flytte til en lille lejlighed med halv husleje, hvilket ikke findes i Holstebro! - Således bliver de boligløse og sættes på gaden .... Der bliver endog ikke råd til brugte cykler, brugte pc TV, fritidsaktiviteter mm. **Herved hæmmes integrationen i praksis.** - - Syriske Ghassan Rhami blev landskendt på TV2, marts 2015. - Her links til programmet med to videoer øverst på siden og nederst "Go moren Danmark":

<http://nyhederne.tv2.dk/samfund/2015-03-27-flygtningen-der-sang-joe-y-moe-nu-skal-han-endelig-se-sin-familie>

Genforening med familie:

<http://nyhederne.tv2.dk/2015-04-09-flygtningen-der-sang-joe-y-moe-roerende-genforening-med-familien>

DANSKE OG KULTRELLE VÆRDIER – MANGFOLDIGHED – RESSOURCER

Danmark og danske værdier har været under naturlig international indflydelse gennem mange år (jvf Benny Andersen digt om mangfoldighed). Flygtninge kommer direkte og har måttet flygte fra faste jobs som advokater, ingeniører, taxachauffører, lærere osv. De medbringer mange ressourcer til et nyt liv i Danmark i lignende brancher:

DR.dk 5.6.2015. Syriske flygtninge er de mest populære:

http://www.dr.dk/Nyheder/Ligetil/Dagens_fokus/Indland/2015/06/Flygtninge_fra_Syrien_er_de_mest_populaere.htm

Kommuner savner flygtninge til ledige job:

http://www.dr.dk/Nyheder/Ligetil/Dagens_fokus/Indland/2015/06/Kommuner_savner_flygtninge_til_ledige_job.htm

DRONNINGENS NYTÅRSTALE 2014, UDDRAG

"I det forløbne år har vi oplevet, at uro og usikkerhed har grebet om sig flere steder i verden på en måde, som godt kan bekymre os. Det har også ramt lande, som slet ikke ligger så fjernt fra os. Vi ser mønstre tegne sig, som minder foruroligende om tider, som vi nødtigt vil genopleve. Det er ikke underligt, hvis vi bliver bekymrede; men vi skal ikke lade os kyse. Vi skal holde fast ved de værdier, som er grundlæggende for os - både for vort velfærd og vor sikkerhed.

En af følgerne af den nuværende situation er den voldsomme flygtningestrøm, som vi er vidner til, og som vi også herhjemme mærker på nærmeste hold.

I den seneste tid er tusindvis af flygtninge kommet til Danmark, især mange fra den forfærdende og langvarige borgerkrig i Syrien. Overalt i landet gøres der en stor indsats for at hjælpe flygtningene. Opgaven kan synes uoverskuelig – at tage imod så mange mennesker fra fremmede himmelstrøg og anderledes kulturer.

Kommunerne har fået nok at se til, de store som de små. De bliver godt hjulpet af de frivillige organisationer og de mange enkeltpersoner, som bruger deres kræfter på praktisk hjælp og på at indføre flygtningene i det danske samfund. For vi skal ikke bare tage hånd om dem, vi skal også hjælpe dem med at finde sig til rette i samfundet, sådan at de kan få fodfæste og klare sig selv.

Hjælpen alene gør det ikke. Vi skal også anspore de nyankomne til at opbygge en ny tilværelse, hvor de kan tage ansvar for sig selv og gøre deres bedste for at falde til i det fremmede land, enten den tid bliver lang eller kort. Jeg vil gerne rette en tak til alle, der har engageret sig i hjælpearbejdet. Jeg ønsker dem et godt nytår, ligesom jeg ønsker et godt nytår og en god begyndelse for dem, der er kommet hertil.

KONVENTIONER Menneskerettigheder i Danmark

Af journalist Malene Fenger-Grøndahl, i Bureauet/Dagbladet Information. 2008

Hvilke problemer har Danmark med menneskerettighederne?

"I Danmark har vi måske haft en tendens til at opfatte os selv som hørende til eliten, når det gælder overholdelse af menneskerettighedskonventioner. Visse forhold i vores lovgivning er imidlertid i konflikt med de internationale konventioner, og Danmark må også rette ind på visse punkter." Sådan står der i indledningen til et temanummer af tidsskriftet 'Den Ny Verden' (se kilder), som omhandler menneskerettigheder. I en artikel i tidsskriftet beskriver jurist Birgitte Kofod Olsen, der er leder af den nationale afdeling ved Institut for Menneskerettigheder, hvordan den danske stat på en række punkter har vist modvilje mod at omsætte menneskerettighedskonventionerne til love og bestemmelser, som i praksis sikrer menneskerettighederne.

Kritiske rapporter om menneskerettighedsforhold i Danmark kan findes via hjemmesiderne for organisationer som Amnesty International Danmark og Human Rights Watch samt Det Europæiske Agentur for Fundamentale Rettigheder (tidligere den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance (ECRI)), Europarådets menneskerettighedskommissær og en række FN-komiteer.

FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne:

Artikel 1

Alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder. De er udstyret med fornuft og samvittighed, og de bør handle mod hverandre i en broderskabets ånd.

Artikel 2

Enhver har krav på alle de rettigheder og friheder, som nævnes i denne erklæring, uden forskelsbehandling af nogen art, f. eks. på grund af race, farve, køn, sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social oprindelse, formueforhold, fødsel eller anden samfundsmæssig stilling.

Artikel 26

Alle mennesker er lige for loven og er berettigede til lovens ligelige beskyttelse uden nogen forskelsbehandling. I denne henseende skal loven forbyde enhver forskelsbehandling og sikre alle ligelig og effektiv beskyttelse imod forskelsbehandling af nogen grund, herunder race, hudfarve, køn, sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social herkomst...

"HARMONISERING" AF FOLKEPENSION

"L 3 ophæver flygtninges lovbestemte ret til at få indregnet opholdstid i hjemlandet, når bopælstid i forhold til pension udregnes. Udregningen anvendes til at fastsætte den brøk af den fulde pension hvormed pensionen udbetales. Hidtil har alle med flygtningestatus (modsat familiesammenførte, indvandrere, udlandsdanskere) fået udbetalt fuld folkepension ved pensionsalderen.

At indregne bopælstid også uden for DK blev indført for at ligestille flygtninge med øvrige borgere, da flygtninge iflg. loven ikke selv vælger at bosætte sig i et andet land end hjemlandet. Omstændighederne tvinger dem til det. At ophæve denne ligestilling er at stille flygtninge ulige med den øvrige befolkning.

L3 medfører at borgere med ophold som flygtninge, ankommet til DK efter det fyldte 15. år vil få mindre end en folkepension at leve for også efter folkepensionsalderen.

De er henvist til at leve resten af livet som fattige pensionister på nedreguleret pension. Reelt har kun unge flygtninge mulighed for via opholdstid i DK at optjene fuld folkepension

Tilmed er folkepensionister med flygtningebaggrund i forvejen ulige stillet i forhold til borgere med dansk baggrund, da de er flygtet fra lande hvor det vil være usandsynligt at de medbringer en pension fra, deres familie og netværk vil være døde eller opholde sig i andre lande og deres familie i DK, som også er flygtninge, være grundet de lave integrationsydelse og manglen på arbejde ude af stand til at træde til med økonomisk tilskud til den lave pension. Heller ikke for folkepensionister er det nogen nem sag - uden netværk - eller rettere umuligt at skaffe en af brøkpensionen betalelig bolig. De må henvises til at bo hos familie (som ikke er der, eller som er fattige) eller på gaden.

- Brøkpension er uværdig og forarmende. Afskaf brøkpension og indfør fuld pension for alle med opholdstilladelse.

SKATTELETTELSER

Politiken 7.7.2015: Morten Sodemann, professor i indvandrermedicin, Syddansk universitet: "Der mangler penge til at finansiere de lovede skattelettelser, så flygtninge kan passende bidrage ved, at man inddrager lægehjælp i asylcentre, reducerer ydelse til starthjælp (SU-niveau), fjerner retten til ferie og skærer af retten til folkepension...konsekvenserne af lovforslagene er katastrofale og uoprettelige..."

I. Støjberg udtaler, at ydelsen gælder nyankomne flygtninge for at bremse tilstrømningen. Hvordan kan argumenteres, at ydelsen desuden skal gælde alle flygtninge, der har boet i landet i under 7 år? Disse mange nydanskere er fuld gang med integration og har etableret sig gennem flere år med hus og hjem. Hvad er argumentet for, at 1000' vis af landets nye borgere skal rammes af halverede ydelser. Er argumentet, at flygtninge skal bidrage til danske skattelettelser i bund- og marginalskat? (iflg. JP 2.7.2015). (I så fald foreligger et uetisk og uværdigt grundlag for menneskesyn).

BOLIGSITUATION

DR Politik 8.7.2015: Hvordan skal flygtninge fra eksempelvis Syrien eller Eritrea få råd til at betale deres husleje, når den økonomiske støtte, de får fra den danske stat, til december bliver halveret? Det er spørgsmålet, flere af landets borgmestre lige nu stiller sig selv...

Med 6.000 kroner om måneden er der ikke meget til husleje, siger **Koldings borgmester, Jørn Pedersen (V)**. **Odder Kommunes viceborgmester, den konservative Niels Rosenkilde**, ærgrer sig over, at hans eget parti har været med til at skære i ydelsen til flygtningene: "Det er træls, at man som flygtning skal bekymre sig om huslejen, frem for at bekymre sig om at lære dansk og komme ud på arbejdsmarkedet" .

I den jyske kommune koster en boligforeningslejlighed, som kan huse en flygtningefamilie, i dag godt 8.000 kroner om måneden. Det er dog uden forbrug, understreger **Lone Kjærgaard Andersen, socialrådgiver i kommunen.**

"Det kan lige hænge sammen for en flygtningefamilie med de ydelser, de får i dag. Men det kan blive rigtig svært, når ydelsen bliver halveret". - **Roskildes borgmester, socialdemokraten Joy Mogensen:** "Jeg er bange for, at det her vil spænde ben for den integration, vi alle ønsker, hvor flygtninge kommer ud og blive en naturlig del af vores samfund" **KD 8.7.2015: Borgmester Jacob Bundsgaard (S), formand for Kommunernes Landsforenings arbejdsmarkeds- og erhvervsudvalg:** "Indkomsten for denne gruppe bliver næsten halveret, og det vil for mange flygtninge betyde, at det bliver svært at finde en bolig, de har mulighed for at betale.

"Der er ingen tvivl om, at det med en meget kraftig reduktion i ydelsen vil blive endnu vanskeligere for kommunen at finde passende boliger til flygtninge. Siden 2007 er antallet af boliger til en husleje under 3000 kr faldet med 55 % i DK. **Ole Pass, social direktør i Rødovre kommune:** Mange flygtninge kommer til at stå boligløse uden mulighed for tilskud...

Borgmester Københ., formand for Sundshed- og Omsorgsudvalget Ninna Thomsen: "Der er ingen tvivl om, at den nye integrationsydelse vil få store konsekvenser. I København er boligpriserne ekstremt høje og det er svært for mange i København at få økonomien til at hænge sammen. Det vil det i den grad være for de flygtninge, der modtager integrationsydelse"

ADMINISTRATION I KOMMUNER

De nye lovforslag vil resultere i yderligere administration og belastning hos socialrådgivere og sagsbehandlere i landets kommuner i landets kommuner:

"Starthjælpsmodtagernes begrænsede økonomi betyder, at sagsbehandlingens ressourcer til integrationsarbejde, kulturformidling, job- og uddannelses- planlægning reelt er begrænsede, fordi tiden bruges til familiernes altoverskyggende problem: Hvordan de skal klare dagligdagen med få penge, ansøgninger om supplerende ydelser i offentligt og privat regi, forsøg på at skaffe billigere boliger osv." (Rapport, Rockwool Fonden, 2009)

FORTID OG NUTID: ERFARING

På baggrund af mange forskere, eksperter, borgmestre, andre fagfolk og de her nævnte landsdækkende rapporter om starthjælp og fattigdom, frarådes at genindføre den indgribende integrationsydelse. Politiske lovforslag omhandler at undgå tidligere politiske fatale fejlhandlinger. Nutidens handlinger sker ud fra fortidens erfaringer.

KONKLUSION:

Antiracismegruppen mener, alle tre lovforslag bør trækkes tilbage! Vi betragter lovforslagene som diskriminerende og i strid med Flygtningekonventionen og menneskerettighederne. De fremsatte ydelser vil skabe fattigdom for både voksne og børn og modvirke integrationen. Integrationsydelsen bliver dermed til "eksklusionsydelse", inklusion erstattes af eksklusion.

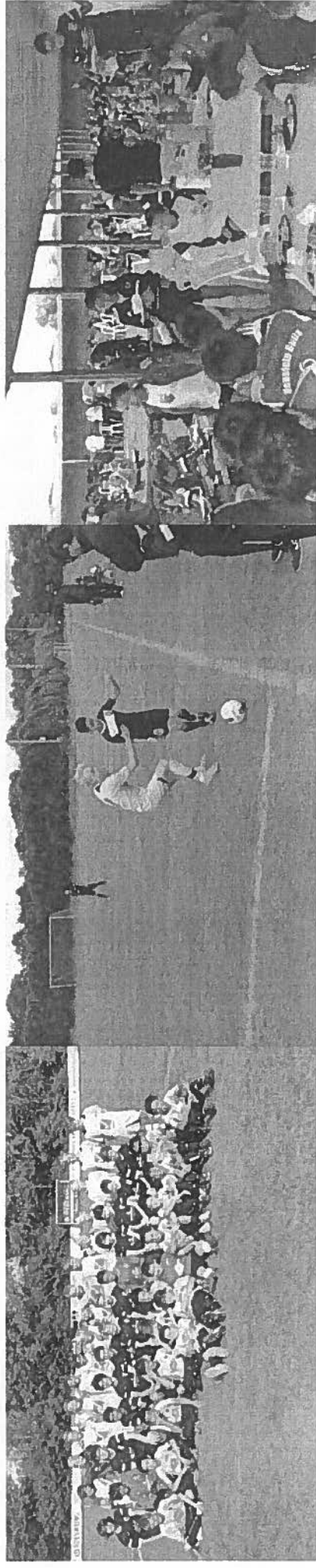
Lovforslagene L2, L3 og L7 skal trækkes tilbage og erstattes af humane lovforslag med fokus på ligebehandling af alle borgere. Således, at den nuværende humane og velfungerende kontanthjælpsordning bibeholdes. Vi vil opfordre regeringen til at udarbejde nye lovforslag, der undgår forskelsbehandling og diskriminering og dermed overholder menneskerettighederne.

Dimissionfest for dimitender 2015 i Trivselshuset, Holstebro.
Tale v. borgmester H.C. Østerby

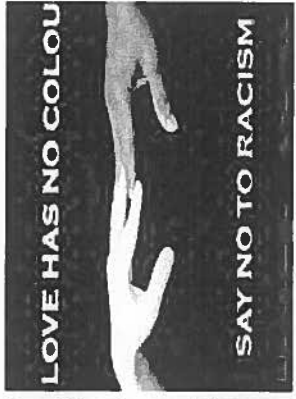

Tværkulturelle sportsaktiviteter i Holstebro, 2015

POLITIKEN

1.000 danskere svarer Stolberg igen: Der mangler medmenneskelighed

Velkommen til flygtninge

Les også: Virksomheder vil have regeringen til at droppe asylansøgnere

politikere mener: Stolbergs ansættelse vil skabe Danmark som ombyrdede

Lektiehjælp

lærere og 2 forældre tilbyder hjælp til tilrettelse og tryk på dansk.

I kvar. åbent: Hver tirsdag - 98
fredag kl. 14.30 - 16.30.
Torvet 4, 1.sal, Syngeskovvej 10
1200, efter kontakt Emma på tlf. 96929090

VENTI BØRNE

Velkommen til flygtninge

Nej til racisme

444

SPROGCAFÉ

Vi starter igen tirsdag d. 11. august kl. 15.00 - og glæder os til at se dig!

Hej! Kom og hyggenskab på dansk

Gratis sprogcafé for flygtninge og deres familier. Gratis undervisning i dansk og tale træning. På DAAFSK. 1000 Lovst. Vej 100, 1200 Lyngby.

DAAFS - Dansk Arbejdsgæsternes Arbejdssprogskole

Hjerring Bibliotekerne

samvirke

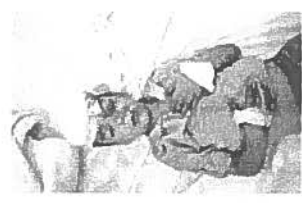
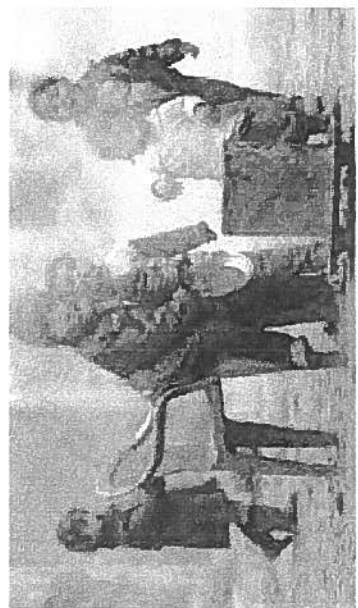
Samvirke

MORE THAN 20 000 CHILDREN WERE KILLED BY ASSAD REGIME

Syrien 2015

Information

FÆLLES SKABES PRISEN 2015

vær med i noget

Grand Opening
25.7 kl. 10

Cafe Venligbo Åbnet dagligt 10-16

Venligboerne åbner cafe i Enghaveparken

#EngangVarJeg Flygtning

#EngangVarJeg Flygtning

3.8.2015

Til
Socialministeriet
Beskæftigelsesministeriet og
Ministeriet for udlændinge, integration og bolig

Bemærkninger til forslag til Lov om ændring af lov om social pension (Harmonisering af regler om opgørelse af bopælstid for folkepension), L3

Ovennævnte lovforslag er sendt i høring samtidig med fremsættelsen af lovforslaget d.3.juli 2015. Begrundelsen er, at man ønsker lovforslaget vedtaget hurtigst muligt.

Dansk Flygtningehjælp skal stærkt beklage, at lovgiver har valgt ikke at sende et udkast af lovforslaget i høring inden fremsættelsen. Hvis høringsprocessen bliver illusorisk berøves lovgivningsmagten muligheden for at udnytte høringsparters viden og erfaring til at kvalificere og præcisere lovgivningsinitiativer.

Dansk Flygtningehjælps bemærkninger i det følgende er opdelt 1) indledende generelle bemærkninger, 2) forholdet til internationale konventioner og 3) vurdering af sociale konsekvenser.

En gennemførelse af lovforslaget vil betyde genindførelse af de regler for flygtninge, som var gældende i en periode fra januar 2011 til januar 2015, jf. lov nr.1603 af 22.december 2010. Dansk Flygtningehjælp afgav d.29.november 2010 bemærkninger til lovforslaget, der indførte disse regler. De følgende bemærkninger vil i store træk være en gentagelse af disse tidligere bemærkninger.

1) Indledning - Generelt

Ud fra et ønske om at sikre flygtninge reel ligestilling med danskere blev der i 1984 gennemført en lovændring, der indførte bestemmelser om, at flygtninges bopælstid i hjemlandet medregnes på linje med bopælstid i Danmark i opgørelsen over optjeningsperiode i forhold til

pension. Denne ligestilling blev som nævnt ophævet ved en lovændring i 2010 men senere genindført ved lov nr. 1527 af 27. december 2014 (Lov om ændring af lov om social pension (Genindførelse af tidligere gældende regler for optjening af ret til folkepension for flygtninge)).

Efter L3 skal dette igen ikke længere gælde for flygtninges folkepension. Lovforslaget gentager dermed et brud med et mangeårigt princip om at sikre flygtninge reel ligestilling på pensionsområdet.

Dansk Flygtningehjælp beklager - som i 2010 - dybt dette brud og vil opfordre til, at forslaget genovervejes.

De foreslåede nye regler rejser som i 2010 en række spørgsmål i forhold til internationale konventioner, herunder Flygtningekonventionen (artikel 23 og 24), Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK, artikel 14, samt Den Internationale Konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder (CESCR, artikel 2.2., 9 og 11). Lovforslaget indeholder en bemærkning om, at det tidligere fremsatte lovforslag L72 af 17. november 2010 blev vurderet at være *"..i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtigelser, herunder flygtningekonventionen.."*

Som det givetvis er lovgiver bekendt, afgav UNHCR i december 2010 høringssvar på indførelsen af selvsamme optjeningsprincip på retten til folkepension. Heraf fremgik det konkluderende, at UNHCR fandt, at lovforslaget ikke levede op til flygtningekonventionen, idet det ikke i tilstrækkeligt omfang tog hensyn til flygtninges særlige situation, og følgelig ikke levede op til principper om ikke-diskrimination. UNHCR anbefalede derfor, at lovforslaget blev trukket tilbage for at sikre, at flygtninge kunne modtage de samme ydelser som den almindelige befolkning, herunder folkepension, jf. UNHCR, Observations on the proposed amendments to the Danish law on social pension, December 2010, side 4.

Dansk Flygtningehjælp vil på den baggrund opfordre til, at UNHCR høres som led i en vurdering af, om ændringerne harmonerer med flygtningekonventionen.

En gennemførelse af lovforslaget vil herudover have alvorlige negative sociale konsekvenser for flygtninge i pensionsalderen. Ændringerne vil over tid betyde en voksende gruppe af ældre flygtninge, som vil være henvist til en pensionisttilværelse i fattigdom.

Både i forhold til konventionerne og i forhold til de sociale konsekvenser er det vigtig at holde sig for øje, at flygtninge er mennesker tvunget

på flugt fra deres hjemland, tvunget til at søge beskyttelse i et andet land. Flygtninge kan ikke nyde eventuelle sociale rettigheder i hjemlandet, og deres situation i det nye land, der yder beskyttelse, er ikke sammenlignelig med situationen for borgere, der frivilligt har forladt Danmark og senere vender hjem. Flygtninge har som hovedregel ikke samme muligheder for privat opsparing til alderdommen gennem private forsikringer eller formue, hverken i flugtperioden eller senere under etablering af en tilværelse i et nyt land. De vil også sjældent have samme støttemuligheder i form af netværk og familie i Danmark

2) Forholdet til internationale konventioner

Flygtningekonventionen

Ifølge flygtningekonventionens artikel 23 skal staterne give flygtninge samme behandling som egne statsborgere, når det drejer sig om offentlig hjælp og understøttelse. Efter konventionens artikel 24,1(b) skal staterne give flygtninge samme behandling som egne borgere i forhold lovbestemmelser om social tryghed, herunder bestemmelser i relation til alderdom. De danske bestemmelser om folkepension har krav om en bestemt bopælstid i landet, men er i øvrigt kendetegnet ved at være finansieret af offentlige midler, hvor alderspension i visse andre europæiske lande bygger på en form for forsikringsprincip, hvor der indbetales til alderspension som led i et ansættelsesforhold.

Da man i 1984 ændrede pensionsreglerne således, at flygtnings bopælstid i hjemlandet talte med i opgørelsen over samlet bopælstid, skete det med den begrundelse, at flygtninge herved fik reel ligestilling med danskere. Overvejelserne bag 1984-loven gik bl.a. på, at flygtninge ikke har samme muligheder som danskere i udlandet for at sikre sig pensionsmæssigt. Denne argumentation er efter Dansk Flygtningehjælps opfattelse fortsat relevant.

Flygtninge har som hovedregel ikke samme muligheder som danskere for privat opsparing til alderdommen gennem private forsikringer eller privat formue - hverken i flugtperioden eller senere under etableringen af en tilværelse i et nyt land. De vil også sjældent have samme støttemuligheder i form af netværk og familie i Danmark.

Som nævnt i de indledende bemærkninger vil Dansk Flygtningehjælp opfordre, at man genovervejer den foreslåede lovændring i relation til flygtningekonventionens bestemmelser om ligebehandling og medtager vurderinger fra UNHCR i overvejelserne. Det angives i lovforslagets generelle bemærkninger, at formålet med ændringen er at gøre det mindre attraktivt for flygtninge at søge asyl i Danmark. Dette erklærede formål er efter vores opfattelse en yderligere begrundelse for, at

der skal foretages en nærmere vurdering af forholdet til flygtningekonventionen, og for at høre UNHCR.

EMRK og CDESCR

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), artikel 14 indeholder et forbud mod diskrimination. Den Internationale Konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder (CESCR), artikel 2, stk. 2, omhandler diskrimination. CESR artikel 9 handler om ret til social tryghed og artikel 11 om ret til tilstrækkelig levestandard.

I pensionsstyrelsens udredning af 1. November 2010, vedrørende flygtnings optjening af ret til dansk pension bliver det diskuteret, om ændringen kunne være i strid med CESCR artikel 9 og 11. I udredningen konkluderes at rettighederne til social tryghed og tilstrækkelig levestandard sikres, idet flygtninge, der ikke får fuld folkepension, vil kunne opnå supplerende hjælp til forsørgelse efter integrationsloven eller aktivloven (introduktionsydelse/starthjælp/ kontanthjælp). Det lader til, at der i denne udredning alene er taget stilling til om lovændringen vil overholde de materielle bestemmelser i CESCR, artikel 9 og 11 og ikke, om de foreslåede regler er i overensstemmelse med diskriminationsforbuddet i artikel 2, stk.2.

Artikel 2, stk. 2, lyder således:

De i denne konvention deltagende stater forpligter sig til at garantere, at de i konventionen anførte rettigheder gennemføres uden forskelsbehandling af nogen art i henseende til race, hudfarve, køn sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social herkomst, formueforhold, fødsel eller anden stilling.

Diskriminationsforbuddet i EMRK, artikel 14 og CESCR, artikel 2, stk.2 gælder såvel direkte som indirekte diskrimination.

Reglerne om brøkpension gælder også for danske statsborgere, og der er dermed ikke tale om direkte diskrimination. Selv om reglerne gælder for alle, må det imidlertid forventes, at en ændring af den tidligere undtagelsesregel for flygtninge vil betyde, at kun få flygtninge fremover vil have ret til fuld folkepension. En lille gruppe må endvidere forventes slet ikke at opnå ret til pension på grund af kravet om mindst 3 års fast bopæl i Danmark.

Dansk Flygtningehjælp mener på denne baggrund, at lovforslaget rejser spørgsmål om, hvorvidt der er tale om indirekte diskrimination. Vi vil gerne opfordre til, at de foreslåede ændringer genovervejes i forhold til risikoen for, at konsekvensen bliver indirekte diskrimination.

3) Sociale konsekvenser

De foreslåede nye regler vil betyde at flygtninge får en alderdom under yderst vanskelige økonomiske vilkår, en pensionisttilværelse i fattigdom. Den fattigdom, som skabes på grundlag af de lave sociale ydelser, skal samtidig sammenholdes med, at flygtninge typisk ikke vil have samme muligheder som andre ældre borger for at trække på netværk og familie, jf. vores indledende bemærkninger. På grund af deres alder vil disse flygtninge samtidig ikke have samme muligheder som kontanthjælps-/integrationsydelsesmodtagere for at bringe sig ud af den økonomisk trængte situation gennem beskæftigelse.

Flygtninge uden pensionsret

De foreslåede nye regler vil for nogle flygtninge betyde, at de aldrig opnår ret til folkepension (kravet om 3 års fast bopæl). Disse flygtninge vil potentielt blive den dårligst stillede gruppe, da de kun vil have ret til økonomisk hjælp efter de samtidigt foreslåede regler om integrationsydelse (de første 7 år) eller kontanthjælpsreglerne og ikke have mulighed for de særlige ydelser, som kan gives til pensionister, herunder den gunstigere boligydelse, varmetillæg, helbredstillæg m.v. På grund af deres alder kan de samtidig ikke forventes at have mulighed for at forbedre deres økonomiske situation gennem længerevarende beskæftigelse.

Flygtninge på brøkpension

For andre flygtninge vil de ændrede regler betyde brøkpension med mulighed for supplerende ydelser efter bestemmelser i aktivloven, boligydelse m.v. Eventuelle supplerende ydelser efter aktivloven sker efter konkret individuel vurdering.

Flygtninge, der kommer til Danmark som relativt unge, vil have mulighed for at kunne supplere brøkpensionen med arbejdsmarkedspension eller privat opsparing. Flygtninge, der får beskyttelse i Danmark i en senere alder, vil have vanskeligt ved at nå at optjene tilstrækkelig arbejdsmarkedspension eller gennem opsparing sikre sig privat pension.

En undersøgelse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) har vist, at indvandrere er overrepræsenteret i gruppen af fattige pensionister. Undersøgelsen, som er offentliggjort 22. november 2010 viser, at blandt pensionister er 27,4 procent af indvandrere fra ikke-vestlige fattige, mens andelen udgør 1,1 procent blandt danske pensionister. Fattigdom er i undersøgelsen defineret ud fra OECD's fattigdomsgænse på 50 procent af medianindkomsten. Pensionister, som er indvandrere fra ikke-vestlige lande, vil typisk modtage brøkpension.

Den tidligere nævnte udredning af flygtnings optjening af ret til folkepension (Pensionsstyrelsen 1.november 2010) indeholder en række beregningseksempler med sammenligning af pensionsydelse efter nuværende regler og ydelser efter de foreslåede nye regler. Det fremgår af disse eksempler, at der vil blive tale om en betragtelig nedgang i forsørgelseshjælpen til flygtninge, der ikke optjener ret til fuld folkepension.

Dansk Flygtningehjælp vil opfordre til, at de foreslåede ændringer gennemvurderes ud fra opdaterede beregninger vedrørende berørte flygtnings økonomiske og sociale vilkår.

Overgangsperiode

Efter lovforslagets § 2 skal loven træde i kraft 1.september 2015, men der gælder en overgangsperiode på ca. 5 år for herboende flygtninge. Ændringerne vil ikke gælde flygtninge, der er kommet til Danmark før lovens ikrafttræden og når folkepensionsalderen før 1.januar 2021. Ifølge lovbemærkningerne skal overgangsperioden give herboende flygtninge mulighed for at nå at indrette sig på de ændrede vilkår.

Dansk Flygtningehjælp finder det velbegrundet at operere med en overgangsperiode, men stiller sig tvivlende over for, om flygtninge reelt vil have tilstrækkelig mulighed for at indrette økonomien til en lav folkepension inden for den foreslåede overgangsperiode. Mulighederne vil afhænge af alder ved ankomsten til Danmark, men også af bl.a. forudsætninger og vilkår i forhold til at opnå en hurtig plads på arbejdsmarkedet med en løn, der giver rum til større opsparing.

Flygtninge der får opholdstilladelse efter lovens ikrafttræden, vil under alle omstændigheder have dårlige muligheder for at indrette sig på lave ydelser i alderdommen, jf. Flygtningehjælpens indledende bemærkninger om den særlige situation for mennesker, der er tvunget til at forlade deres hjemland. Det vil især gælde de flygtninge, der har nået en vis alder før de blev tvunget på flugt.

Afsluttende sammenfatning

Lovforslaget rejser efter Dansk Flygtningehjælps opfattelse tvivl om, hvorvidt de foreslåede ændringer harmonerer med Flygtningekonventionen og diskriminationsforbuddet i CЕСSR og EMRK. Herudover vil en gennemførelse af ændringerne betyde store fattigdomsproblemer for flygtninge i pensionsalderen. Fattigdom giver generelt dårlige vilkår for integrationen. Det gælder også, når den rammer ældre medborgere med flygtningebaggrund.

Dansk Flygtningehjælp vil på den baggrund endnu engang opfordre til, at lovforslaget genovervejes både i forhold til Danmarks internationale forpligtelser og i forhold de negative sociale konsekvenser for en i forvejen udsat gruppe af flygtninge.

Med venlig hilsen

Andreas Kamm, generalsekretær
Dansk Flygtningehjælp
E-mail: andreas.kamm@drc.dk . Direkte telefon: 33735130

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

Høringsvar ved. lovforslag om harmonisering af regler om bopælstid for folkepension

Dansk Socialrådgiverforening (DS) takker for muligheden for at afgive hørings svar til lov om ændring af lov om social pension. Lovforslaget harmoniserer for flygtninge reglerne om opgørelse af bopælstid for folkepension.

Generelle bemærkninger

DS vurderer, at lovændring vil have alvorlige negative sociale og økonomiske konsekvenser for flygtninge i pensionsalderen. Ændringerne medfører, at en voksende gruppe af ældre flygtninge vil være henvist til en pensionisttilværelse i fattigdom, i værste fald i meget alvorlig fattigdom. En tilværelse som de grundet deres alder ofte ikke vil have mulighed for at forbedre via beskæftigelse.

Regeringen ønsker ikke, at flygtninge skal optjene folkepension efter gunstigere regler end andre, der har bopæl i landet. DS pointerer dog, at flygtninge oftest ikke har samme muligheder som andre indbyggere i Danmark for privat pensionsopsparing eller formue, hverken i flugtperioden eller senere under etablering af en tilværelse i Danmark. Samtidig vil de sjældent have samme støttemuligheder som andre i form netværk i Danmark.

DS er særligt bekymret for de flygtninge, der aldrig opnår ret til folkepension (3 års fast bopæl). Disse flygtninge vil blive den dårligst stillede gruppe, da de kun vil have ret til integrationsydelse (de første 7 år) eller kontanthjælp og ikke have mulighed for de særlige ydelser, som kan gives til pensionister, herunder den gunstigere boligydelse, helbredstillæg, nedsat licens mv.

Specifikke bemærkninger

Ifølge lovforslagets § 2, laves der en overgangordning frem til 1. januar 2021, som skal give herboende flygtninge mulighed for at tilpasse sig de ændrede regler. DS vurderer, at perioden ikke er tilstrækkelig til, at flygtninge reelt vil have mulighed for at spare op til en pensionisttilværelse på

en lav folkepension. DS anbefaler derfor en forlængelse af overgangsordningen.

Med Venlig Hilsen

Majbrit Berlau
Formand, Dansk Socialrådgiverforening

Charlotte Hvid Olavsgaard

Fra: 1 - ERST Høring <hoering@erst.dk>
Sendt: 10. juli 2015 12:53
Til: Ydelser, postkasse; Charlotte Hvid Olavsgaard; Elisabeth Pilegaard
Emne: Erhvervsstyrelsens hørings svar vedr. Forslag til Lov om ændring af lov om social pension (Harmonisering af regler om opgørelse af bolpælstid for folkepension)
Vedhæftede filer: Signaturbevis.txt

Kære Beskæftigelsesministeriet

Erhvervsstyrelsen har modtaget nedenstående høring vedr. "Forslag til Lov om ændring af lov om social pension (Harmonisering af regler om opgørelse af bolpælstid for folkepension)".

Høringen giver ikke Erhvervsstyrelsen (herunder TER) anledning til bemærkninger, idet forslaget ikke er erhvervsrelevant.

*'Fra januar 2015 er alle ministerier pålagt nye krav om styrkede erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger ved forslag til ny regulering med væsentlige konsekvenser for erhvervslivet.
Se www.erst.dk/konsekvensvurderinger for mere information.'*

Med venlig hilsen

Anna Holtt Langlet

Stud. Jur

ERHVERVSSTYRELSEN

Team Jura

Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø
Telefon: +45 3529 1000
Direkte: +45 35291204
E-mail: AnnHol@erst.dk
www.erhvervsstyrelsen.dk

ERHVERVS- OG VÆKSTMINISTERIET

 Pas på miljøet - udskriv kun denne e-mail hvis det er nødvendigt

---

Fra: Charlotte Hvid Olavsgaard [<mailto:CHHO@sm.dk>]

Sendt: 6. juli 2015 10:16

Til: Letbyrder

Emne: Høring med frist 5. august 2015

Hermed sendes forslag til lov om ændring af lov om social pension i høring.

Det er vores vurdering, at lovforslaget ikke har administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Høringsfristen er d. 5. august 2015.

Med venlig hilsen

Charlotte Hvid Olavsgaard

Fuldmægtig

Direkte telefon: + 45 4224 4004
Direkte e-mail: chho@sm.dk

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon: + 45 33 92 93 00
E-mail: bm@bm.dk
www.bm.dk

Foreningen af Udlændingeretsadvokater

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K.

Den 4. august 2015
HN/KG

Sendt til ydelser@sm.dk, chho@sm.dk og epi@sm.dk.

Høring vedrørende forslag L3 til lov om ændring af lov om social pension (Harmonisering af regler om opgørelse af bopælstid for folkepension)

Foreningen af Udlændingeretsadvokater (herefter foreningen) skal uopfordret kommentere det foreliggende lovudkast, idet vi forventer fremtidigt at være på ministeriets høringsliste ang. ethvert lovforslag, der vedrører udlændinge.

Indledning

Der har aldrig siden anden verdenskrig været så mange flygtninge som i dag. I stedet for at undslå os et medansvar for at afhjælpe denne tragiske situation for verdens flygtninge lægger de tre lovforslag – L2, L3 og L7 - helt åbenlyst op til, at Danmark skal minimere dette medansvar. Foreningen finder, at forslagene dels strider mod Danmarks internationale forpligtelser, ligesom foreningen er uenig i, at det ønskede (ulovlige) formål kan opnås via de foreslåede lovændringer.

Danmarks internationale forpligtelser

Grundlovens § 75, stk. 2, der omhandler borgernes ret til offentlig forsørgelse, når de: ” .. ikke selv kan ernære sig eller sine..” På samme måde som ved starthjælp/introduktionsydelse er det også ved spørgsmålet om pension nødvendigt at vurdere, hvad en sådan offentlig forsørgelse minimalt kan bestå af. På tilsvarende måde er der en række internationale forpligtelser, der må vurderes i forhold til tildeling af pension til flygtninge.

Mere specifikt er det FN's Flygtningekonventions artikel 23, som særligt omhandler flygtninges ret til sociale ydelser på samme niveau som medlemsstatens egne borgere.

Udover dette specifikke diskriminationsforbud findes der også de generelle forbud mod forskelshandling i Den europæiske Menneskerettigheds konventions artikel 14, som i denne forbindelse skal ses i sammenhæng med artikel 1 i Tillægsprotokol I.

På internationalt plan kan endelig nævnes FN's konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle rettigheder artikel 26, samt FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination artikel 1.

Færre asylansøgere til Danmark?

Som nævnt ses det overordnede formål med lovændringerne L2, L3 og L7 at være at få asylansøgere til at søge beskyttelse i andre lande end Danmark. Der er intet belæg for regeringens påstand om, at lavere ydelser og pension skulle forhindre flygtninge i at søge asyl i Danmark.

Foreningen må konkludere, at der med forslagene i klar strid med vore internationale forpligtelser effektivt vil blive indført en ny gruppe undermennesker i Danmark til alvorlig skade både for de forfulgte og for Danmarks omdømme.

”Harmonisering” af regler om opgørelse af bopælstid for folkepension – L3

Udgangspunktet for lovforslag L3 er den uændrede regel om, at pensionens størrelse afhænger af det antal år, pensionisten har haft bopæl i Danmark (optjeningsperioden). For flygtninge har bopælstid i hjemlandet hidtil været sidestillet med bopæl i Danmark, fordi anerkendte flygtninge ikke har mulighed for at opholde sig længere i hjemlandet. Dette gjaldt hidtil både folke- og førtidspensionister.

Foreningen af Udlændingeretsadvokater

Efter forslaget kan flygtninge ikke længere medregne bopælstid i hjemlandet til optjeningsperioden med henblik på folkepension, idet kun flygtninge, der opnår førtidspension, fremover kan medregne bopælstid i hjemlandet. Flygtninge, der ankommer til Danmark efter det fyldte 62. år, vil helt miste retten til folkepension.

Hvis forslaget gennemføres, vil der derfor fremover som det også fremgår af ministeriets bemærkninger - være flere flygtninge, der har behov for at ansøge kommunerne om supplement til en nedsat folkepension, ligesom flere vil søge hjælp efter aktivloven, fordi de slet ikke har ret til folkepension.

Foreningen bemærker, at forslaget vil modvirke integrationen af flygtninge, idet disse vil blive reduceret til "andenrangs" borgere, som vil være henvist til konstant at søge om supplerende ydelser modsat nu, hvor de har et retskrav på folkepension. Således vil alle flygtninge, der når pensionsalderen - også uanset om de i mellemtiden er blevet danske statsborgere - være sociale klienter.

Som nævnt i indledningen strider lovforslaget efter foreningens opfattelse mod FN's Flygtningekonvention (1951), artikel 23: "Med hensyn til offentlig hjælp og understøttelse skal de kontraherende stater indrømme flygtninge, der lovligt bor indenfor deres område, samme behandling som deres egne statsborgere". Forslaget indebærer endvidere en overtrædelse af FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, CCPR (1966), art. 2 og 26, der forbyder diskrimination af alle personer, der befinder sig på de deltagende staters område.

Det bemærkes, at diskriminationsforbuddet må fortolkes således, at det lige behandles lige, mens det, der er forskelligt, ikke kan behandles ens. Udlændinge, der kommer til Danmark, har overordnet set en langt bedre situation, end de, der kommer til Danmark som flygtninge. De udlændinge, der kommer her for at arbejde eller som familiesammenførte, har efter omstændighederne allerede optjent pension i hjemlandet og kan derudover optjene pensionsrettigheder i Danmark og dermed samlet set sikre deres alderdom.

Flygtninge har forladt alt, hvad de ejer og har og kommer til Danmark for at opnå beskyttelse mod tortur og fængsling m.v. i hjemlandet. Den eksisterende ordning er således baseret på det grundlag, at man IKKE kan sidestille flygtningene med de indvandrede udlændinge i forhold til udredning af (brøk-) pension.

Hvis man som nu foreslået vælger at behandle de to grupper, der er forskellige, på samme måde, så er dette udtryk for diskrimination af flygtninge, fordi deres situation ikke kan sidestilles med indvandrede.

Det er endvidere helt udokumenteret, at forslaget vil få den - åbenlyst tilsigtede, men udokumenterede - virkning, at færre flygtninge vil søge til Danmark. Til gengæld er det højst sandsynligt, at Danmarks tidligere internationale omdømme som foregangsland for menneskerettigheder endnu engang vil lide et alvorligt knæk, vel at mærke netop i en tid, hvor der aldrig har været flere mennesker på flugt, og hvor Danmarks evne til at yde beskyttelse langtfra er ringere set i forhold til andre lande, vi sammenligner os med.

Det er herefter foreningens opfattelse, at lovforslaget på det foreliggende grundlag ikke bør vedtages.

Med venlig hilsen

Foreningen af Udlændingeretsadvokater

p.b.v.

Helge Nørrung
Formand

Anne Osbak
Næstformand

Fra: indvanderrådgivningen - Landsdækkende Rådgivning
[mailto:postmaster@indvanderraadgivningen.dk]

Sendt: 5. august 2015 10:00

Til: hoeringssvar@uibm.dk; Elisabeth Pilegaard; mca@skm.dk

Emne: Høringssvar lovændringer L1 - L3 og L7

Indvanderrådgivningen har ikke modtaget de 3 fremsatte lovforslag/ændringer til høring. Vi beder om at blive sat på høringslisten i de relevante ministerier.

Indvanderrådgivningen har skrevet et samlet høringssvar, ikke konkrete ændringer til lovforslagene, idet vi forkaster lovforslagene.

Vor problemforluering er et høringssvar til hver lovforslag.

Vi forkaster lovforslagene og det politiske udgangspunkt ud fra Indvanderrådgivningens virke igennem 16 år, og som Danmarks største rådgivning for indvandrere og flygtninge i Danmark og Norden.

Indvanderrådgivningen ser følgende problemer i lovforslagene:

Problem nr. 1: Det giver ikke nogen mening at argumentere for at flygtninge skal have den samme ydelse som vores studerende. Dette dels fordi, det ikke er at sidestille dem med resten af befolkningen, da flygtninge ikke er studerende, men arbejdsløse, og derfor skal have kontanthjælp. For det andet fordi de ikke må have en indkomst ved siden af deres straks hjælp, som de fleste studerende er nødt til at have et arbejde ved siden af studiestøtten, da studiestøtten er utilstrækkelig. Det er ikke et argument at gøre og påstå sådan, det er mere en måde at dække over noget andet på ved at forsøge at argumentere.

Problem nr. 2: Lovforslagene er IKKE af mere overordnet karakter om udlændingepolitik, men handler om symbolpolitik ved at lave dette indgreb. Der er overhovedet ingen væsentligt økonomisk incitament for det danske samfund på lang sigt, kun symbolpolitik. Hvis man politikere forstiller sig en positiv økonomisk virkning af lovforslagene med den mængde af flygtninge der vil havne i fattigdom, kriminalitet og social eksklusion, er der ingen økonomisk overskud for det danske samfund. Derfor handler lovforslagene mere om at få vælgertilslutning end et rationelt politisk indgreb.

Problem nr. 3: Lovforslagene er generelt forskelsbehandlende af flygtninge, måske racistisk, og i konflikt med den Danske Grundlov, på den måde, der er lagt op til. Forslagene er simpelthen i sin essens diskriminerende og beror på at adskille den danske befolkning fra dem som kommer ude fra Danmark. Man kunne i stedet gøre det sværere for alle at komme ind i Danmark. Det ville trods alt se mere fair ud udadtil, men lovforslagene er målrettet mod den øgede flygtningestrøm fra Syrien og Nordafrika. Det er ikke et spørgsmål om Danmark skal tage imod alle de flygtninge fra disse områder. Det er vrøvl fra politikernes side til at dække over symbolpolitik. Vi modtager vor lille del af asylsøgende, og der vil ikke komme ret mange flere asylsøgende, idet de mange lande EU-lande asylsøgende skal igennem for at komme til Danmark, opsuger dem

undervejs. Det er i orden at sende et signal til omverdenen og de andre EU-lande, at flygtninge skal hjælpes hvor de er, men måske ude af proportioner i forhold til den konkrete problemstilling.

Indvanderrådgivningen vil gøre opmærksom på, at det Danske samfund er utroligt rigt, men hvis politikerne fremsætter lovforslag grundet frygt for lavere og ringere levestandard for borgerne i Danmark, er det temmelig udansk.

Politikerne skulle hellere opfordre og lægge op til, at borgerne får lyst til at eksperimentere med nye måder at leve på og samtidig være åbne for flere flygtninge, tage sig af dem med lige så stor omsorg, som vi tager os af hinanden i det danske samfund. Det er dansk.

leif randeris
Kontorleder
www.Indvanderrådgivningen.dk
Vesterbrogade 14-butikken
8000 Århus C.
Tlf. 26223611

Indvanderrådgivningen er den største rådgivning for indvandrere og flygtninge i Danmark og Norden. **Indvanderrådgivningen er en privat forening uden tilhørsforhold til staten og kommuner. Vi modtager ikke tilskud fra de nævnte.**

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet
Beskæftigelsesministeriet
Skatteministeriet
Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget
Beskæftigelsesudvalget
Skatteudvalget

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
DIREKTE 3269 8816
LUJJ@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

J. NR.
540.10/31974/EMKI/TGH/TITH/
LUJJ/JCH

**HØRING OVER FORSLAG OM INDFØRELSE AF EN
INTEGRATIONSYDELSE, ÆNDRING AF REGLERNE OM
RET TIL UDDANNELSES- OG KONTANTHJÆLP M.V.,
HARMONISERING AF REGLER OM OPGØRELSE AF
BOPÆLSTID FOR FOLKEPENSION SAMT
GENINDFØRELSE AF OPTJENINGSPRINCIPPET FOR
RET TIL BØRNETILSKUD OG BØRNE- OG UNGEYDELSE
FOR FLYGTNINGE M.V.**

7. JULI 2015

Udlændinge-, integrations- og boligministeren, beskæftigelsesministeren samt skatteministeren har den 3. juli 2015 fremsat følgende lovforslag, som blev førstebehandlet samme dag:

- L2, Forslag til lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik, lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, integrationsloven og forskellige andre love (Indførelse af en integrationsydelse, ændring af reglerne om ret til uddannelses- og kontanthjælp m.v.).
- L3, Forslag til lov om ændring af lov om social pension (Harmonisering af regler om opgørelse af bopælstid for folkepension).
- L7, Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag og lov om en børne- og ungedydelse (Genindførelse af optjeningsprincippet for ret til børnetilskud og børne- og ungedydelse for flygtninge).

Det fremgår af lovforslagene, at de vil blive sendt i høring med frist den 5. august 2015. Institut for Menneskerettigheder er på høringslisten til L2 og L3 og har modtaget anmodningerne om høringer. Instituttet har også valgt at afgive høringssvar til L7.

Instituttet har behandlet de tre lovforslag i ét høringssvar, da de rejser sammenlignelige spørgsmål. Instituttet har desuden prioriteret at afgive et hurtigt høringssvar, således at der kan tages ordentlig højde for høringssvaret i den videre behandling af lovforslagene.

1. SAMMENFATNING

Institut for Menneskerettigheders bemærkninger til de tre lovforslag kan sammenfattes på denne måde:

- Instituttet finder det meget kritisabelt, at lovforslagene ikke indeholder de fornødne vurderinger af forholdet til Grundloven, og at L7 derudover ikke indeholder nogen vurdering af forholdet til menneskeretten.
- Instituttet kan ikke vurdere, om lovforslagene vil være i strid med Grundlovens § 75, stk. 2, fordi der ikke foreligger nærmere oplysninger om, hvorvidt de mennesker, der rammes af stramningerne, kan siges at være sikret et eksistensminimum.
- Instituttet kan ikke vurdere, om lovforslagene vil være i strid med Flygtningekonventionen, fordi der ikke foreligger nærmere oplysninger om, i hvilket omfang andre grupper end flygtninge rammes, samt hvordan andre lande fortolker konventionen.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler – med henblik på at fremme den enkeltes menneskerettigheder – at:

- regeringen i forbindelse med Folketingets videre behandling af lovforslagene redegør nærmere for lovforslagenes forhold til Grundloven og Danmarks internationale forpligtelser
- regeringen i forbindelse med Folketingets videre behandling af lovforslagene tilvejebringer en række nærmere oplysninger, således af indgrebs forhold til Grundloven og Danmarks internationale forpligtelser, herunder Flygtningekonventionen, kan vurderes på et fyldestgørende grundlag.

2. LOVFORSLAGENES VURDERING AF MENNESKERETTEN

L7 om genindførelse af optjeningsprincippet for ret til børnetilskud og børne- og ungeydelse for flygtninge indeholder ingen analyse af forholdet til Grundloven eller Danmarks internationale forpligtelser.

I L3 om opgørelse af bopælstid for folkepension – genindførelse af principper for beregning af den såkaldte brøkpension - henviser regeringen til, at regeringen tidligere har vurderet, at et tilsvarende lovforslag var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, og at regeringen nu vurderer, at også dette lovforslag er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser uden nærmere at begrunde dette i lovforslaget.

I L2 om integrationsydelse, uddannelses- og kontanthjælp redegøres kun for de forhold, som taler for lovforslaget.

Det fremgår af Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet fra 2005, at regeringen i lovforslag bør redegøre for overvejelser i forhold til Grundloven og Danmarks internationale forpligtelser.

Det fremgår af beretning nr. 6 afgivet af Udvalget for Forretningsordenen den 26. februar 2015 om ministres ansvar for Folketinget, at en minister, som fremsætter et lovforslag, bør være opmærksom på at sikre, at lovforslagets bemærkninger også belyser forhold, som taler imod lovforslaget. Hvis forhold kun vanskeligt lader sig belyse eller er forbundet med usikkerhed, bør der redegøres for, hvori vanskeligheden eller usikkerheden består, og hvilke konsekvenser de mulige udfald kan få.

- Institut for Menneskerettigheder finder det – i lyset af lovforslagenes alvorlige betydning for en sårbar gruppe mennesker – meget kritisabelt, at lovforslagene ikke indeholder de fornødne vurderinger af forholdet til Grundloven og Danmarks internationale forpligtelser.
- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at regeringen i forbindelse med Folketingets videre behandling af lovforslagene redegør nærmere for lovforslagenes forhold til Grundloven og Danmarks internationale forpligtelser, samt at regeringen fremlægger de oplysninger, der er nødvendige for Folketingets vurdering af lovforslagene, jf. nærmere nedenfor.

3. GRUNDLOVENS KRAV OM EKSISTENSMINIMUM

Indførelse af integrationsydelsen samt genindførelsen af optjeningsprincipperne vil betyde en væsentlig lavere indkomst for de berørte grupper end efter de eksisterende regler.

Det er umiddelbart instituttets vurdering, at mange på grund af ydelsernes niveau vil falde under den danske fattigdomsgrænse, men levestandarden vil variere for de enkelte mennesker og familier, fordi denne vil være påvirket af anden støtte, og fordi udgifterne vil variere fra person til person.

Efter Grundlovens § 75, stk. 2, er den, der ikke selv kan ernære sig eller sine, og hvis forsørgelse ikke påhviler nogen anden, berettiget til hjælp af det offentlige.

Højesteret har i to domme fastslået, at Grundlovens § 75, stk. 2, forpligter det offentlige til at sikre et eksistensminimum for personer omfattet af bestemmelsen, samt at de ved domstolene kan få efterprøvet, om kravet er opfyldt. Dommene er refererede i Ugeskrift for Retsvæsen 2006.770H og U2012.1761H.

Højesteret har i dom af 15. februar 2012 om introduktionsydelse/starthjælp vurderet overholdelsen af Grundlovens eksistensminimum og i den forbindelse medregnet alle de ydelser, den pågældende familie fik tildelt, herunder boligsikring, børneydelser m.v. Dommen er refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2012.1761H.

Højesteretssagen handlede om en flygtningefamilie på to voksne og fire børn, hvoraf de to fyldte 18 år i perioden. Et femte barn over 18 år fik senere opholdstilladelse og boede sammen med den øvrige familie. Familien havde samlet set modtaget introduktionsydelse/starthjælp, boligsikring og forskellige børneydelser m.v. på mellem ca. 209.000 og 265.000 kr. om året i perioden fra 2004-2007. Højesteret fandt, at familien havde modtaget hjælp fra det offentlige i overensstemmelse med Grundlovens § 75, stk. 2.

Højesterets dom fra 2012 betyder, dels at der findes en nedre grænse for offentlige ydelser, således at et "eksistensminimum" sikres, dels at dette eksistensminimum ligger under niveauet i den konkrete sag. Det er dog fortsat uvist, hvor Højesteret vil sætte grænsen for et eksistensminimum, ligesom der ikke er lovgivningspraksis om dette spørgsmål.

I L2 vedrørende introduktionsydelse m.v. anfører regeringen, at den nu foreslåede integrationsydelse, der er fastsat på niveau med de nugældende SU-satser, og som for forsørgere af børn under 18 år overstiger de dagældende satser for introduktionsydelse og starthjælp, er i overensstemmelse med Grundlovens § 75, stk. 2, og Danmarks internationale forpligtelser. Der redegøres imidlertid ikke nærmere for baggrunden for vurderingen.

Institut for Menneskerettigheder finder det som nævnt meget kritisabelt, at lovforslagene ikke i det fornødne omfang forholder sig til spørgsmålet om lovgivningens forhold til Grundlovens eksistensminimum. Der kan ikke uden videre henvises til Højesterets dom fra 2012, blandt andet fordi den omhandlede en familie i perioden 2004-2007, før reglerne om optjeningsprincip for børnefamilieydelse m.v. blev i 2010 ændret med ikrafttræden i 2011.

Lovforslagene indebærer væsentlige ændringer og en betydelig nedsættelse af de offentlige ydelser for de berørte personer, herunder for børnefamilier og for udsatte flygtninge med eksempelvis psykiske traumer m.v. Det konkrete niveau af offentlige ydelser for de berørte personer er dog uklart, idet de pågældende i varierende omfang tillige vil kunne være berettigede til øvrige offentlige ydelser.

Det bemærkes i den forbindelse, at den danske fattigdomsgrænse indført i 2013 ikke er afgørende for fortolkningen af Grundlovens eksistensminimum, men at der bør foretages nærmere vurderinger af, hvad de foreslåede ændringer vil få af betydning for de berørte personer, herunder hvordan de samlede indtægter og udgifter må antages at blive for forskellige familiekonstellationer.

Det bør derfor under lovforslagenes behandling afklares, hvordan forskellige personer og familier samlet set vil være stillet efter de foreslåede ændringer. Der er således en række forskelle for de økonomiske livsvilkår for modtagere af SU og integrationsydelse, som må tages i betragtning ved vurderingen af, om personer er sikret et eksistensminimum. Alle dele af lovforslagene bør indgå i disse beregninger, herunder også eksempelvis det forhold, at integrationsydelsesmodtagere ikke vil blive omfattet af reglerne om ret til ferie for uddannelses- og kontanthjælpsmodtagere.

Der må efter instituttets opfattelse foretages nærmere beregninger af indtægterne og udgifterne for forskellige familiekonstellationer i forskellige boligformer, således at ydelsernes niveau sættes i reelt forhold til beregninger af leveomkostninger eksempelvis baseret på den såkaldte budgetmetode.¹ Der må tages højde for muligheder for at supplere indtægten. Der må i den forbindelse også foretages beregninger for så vidt angår flygtninge, som fremover vil modtage en begrænset folkepension.

Det bør desuden afklares og løbende overvåges, om lovforslagene vil betyde en (markant) stigning i antallet af personer, der lever med et indkomstgrundlag under den nationale økonomiske fattigdomsgrænse, herunder især om lovforslagene vil medføre en stigning i antallet af børn, der vokser op i familier med en indkomst under fattigdomsgrænsen. Det må desuden afklares og tydeliggøres, hvordan personer med funktionsnedsættelse vil blive behandlet, såfremt de er ud af stand til eksempelvis at lære dansk eller opnå beskæftigelse og dermed øge deres indkomst.

---

¹ Se "En dansk fattigdomsgrænse – analyser og forslag til opgørelsesmetoder", Ekspertudvalg om fattigdom, juni 2013, s. 162 ff.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler – med henblik på at fremme den enkeltes menneskerettigheder – at regeringen i forbindelse med Folketingets videre behandling af lovforslagene redegør nærmere for Grundlovens eksistensminimum og Danmarks internationale forpligtelser, samt at regeringen fremlægger de oplysninger, der er nødvendige for Folketingets vurdering af lovforslagene.

Den internationale menneskeret har ikke betydning for fortolkningen af Grundlovens § 75, stk. 2, men instituttet minder om, at Danmark tidligere har modtaget international kritik på dette område, og at det må forventes, at der også fremover vil blive fremsat kritik. Det skyldes, at retten til en passende levestandard, retten til social sikkerhed og sociale ydelser er omfattet af forskellige menneskerettighedskonventioner, som Danmark har tilsluttet sig, herunder blandt andet FN's Konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder artikel 9 og 11, FN's Racediskriminationskonvention artikel 5(e)(IV) og FN's Børnekonvention artikel 26 og 27. FN's Børnekomité, FN's Racediskriminationskomité samt den Europæiske Komité mod Racisme og Intolerance (ECRI) har tidligere forholdt sig kritisk til den dagældende starthjælp. Retten til at modtage tilstrækkelige midler til sit underhold er omfattet af Den Europæiske Socialpagt artikel 13, og Europarådets Komité for Sociale Rettigheder udtrykte i 2009, at de dagældende regler om starthjælp ikke var i overensstemmelse med Socialpagtens artikel 13.²

4. INDIREKTE FORSKELSBEHANDLING VED INDFØRELSE AF EN INTEGRATIONSYDELSE SAMT GENINDFØRELSE AF OPTJENINGSPRINCIPPER FOR FOLKEPENSION, BØRNETILSKUD SAMT BØRNE- OG UNGEYDELSE

Det overordnede formål med de foreslåede ændringer er at gøre det mindre attraktivt at søge asyl i Danmark samt at give nyankomne flygtninge og indvandrere et større incitament til at arbejde og blive integreret, dog således at ændringerne vedrørende folkepension i sig selv alene begrundes i at gøre det mindre attraktivt at søge asyl i Danmark.

---

² Se "Concluding observations of the Committee on the Rights of the Child" af 4. februar 2011, "Concluding observations of the Committee on the Elimination of Racial Discrimination" af 19. oktober 2006, ECRI's "Tredje rapport om Danmark" af 16. december 2005 og Europarådets Komité for Sociale Rettigheder "Conclusions XIX-2 (2009) (DENMARK)" af januar 2010.

De foreslåede ændringer omfatter såvel udlændinge, som danske statsborgere, formentlig fordi regeringen – som ved tidligere lovændringer – ønsker, at lovgivningen ikke diskriminerer.

Instituttet vil derfor se nærmere på spørgsmålet om diskrimination, idet instituttet henviser til sine tidligere hørings svar, som vedhæftes.

I 2002 blev reglerne vedrørende kontanthjælp og introduktionsydelse ændret, således at personer, som ikke havde haft lovligt ophold i mindst 7 ud af de sidste 8 år, fik starthjælp, som var lavere end kontanthjælpen. Introduktionsydelsen blev tilsvarende ændret. Instituttet rejste i forbindelse med ændringen i sit hørings svar bekymring over spørgsmålet om indirekte diskrimination og fandt, at det burde overvejes, om der var tale om indirekte diskrimination, idet en gennemførelse af lovforslaget ville ramme de to grupper (danske statsborgere og udlændinge) ganske forskelligt. Starthjælpen og introduktionsydelsen blev ophævet i 2012.

I 2010 blev flygtnings adgang til at medregne bopælstid i oprindelseslandet ved beregning af folkepension afskaffet, således at flygtninge fremover modtog en reduceret folkepension. I forbindelse med lovændringen i 2010 stillede instituttet i sit hørings svar spørgsmål ved, om det var berettiget at sammenligne flygtninge og danske statsborgere med ophold i udlandet. Instituttet anbefalede blandt andet, at det nærmere blev undersøgt og oplyst, hvor mange danske statsborgere, der efter ophold i udlandet, var afskåret fra at opnå fuld pension på grund af optjeningsreglerne, samt hvordan andre lande behandlede flygtninge i forhold til andre med midlertidigt ophold i udlandet. Derudover fandt instituttet umiddelbart, at den foreslåede formelle ligestilling mellem flygtninge og danske statsborgere formentlig måtte antages ikke at være i overensstemmelse med Flygtningekonventionen og andre internationale menneskerettighedskonventioner og anbefalede derfor, at lovforslaget ikke blev vedtaget. I 2014 blev adgangen til at medregne bopælstid i oprindelseslandet genindført.

I 2010 og 2012 blev reglerne om optjeningsprincipper børnefamilieydelse og børnebidrag ændret, men instituttet blev ikke hørt i den forbindelse og har ikke afgivet hørings svar om de ændringer.

Institut for Menneskerettigheder kan ikke foretage den endelige vurdering af, om borgernes rettigheder krænkes, da det – som instituttet også anførte i sit hørings svar i 2010 – må afklares ved

nationale domstole med efterfølgende adgang til international prøvelse ved blandt andet Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

I 2012 afsagde Højesteret som nævnt dom i en sag om introduktionsydelse/starthjælp i perioden 2004-2007. Højesteret fandt, at der ikke var tale om direkte forskelsbehandling efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), da reglen omfattede både danske statsborgere og udenlandske statsborgere. For så vidt angik indirekte forskelsbehandling fandt Højesteret, at optjeningsprincippet for kontanthjælp var sagligt begrundet, og at konsekvenserne af optjeningsprincippet ikke var uproportionale. Højesteret fandt tilsvarende, at Flygtningekonventionen heller ikke var krænket.

Selv om Højesterets dom omhandlede introduktionsydelse/starthjælp, må det efter instituttets opfattelse som udgangspunkt antages, at Højesteret vil anlægge en tilsvarende vurdering af reglerne om optjeningsprincipper til folkepension (brøkpension), børnetilskud samt børne- og ungeydelse. Det kan imidlertid ikke uden videre antages, at Højesterets dom fra 2012 fuldt ud kan overføres på de nu fremsatte lovforslag, dels fordi der er tale om forskellige lovforslag, dels fordi en række forhold ikke blev forelagt Højesteret. Der må således foretages en selvstændig vurdering af en række forskellige forhold.

Det afgørende spørgsmål er – som det også fremgår af Højesterets tidligere dom – om den indirekte forskelsbehandling er forholdsmæssig. Det er derfor nødvendigt at vurdere og sammenholde virkningerne af de nu foreslåede lovforslag i forhold til deres formål.

Lovforslagene har alle som et af de overordnede formål at begrænse antallet af asylansøgere i Danmark. Der er ikke belæg for at antage, at stramningerne i eksempelvis 2010 og 2012 har reduceret antallet af asylansøgere i Danmark sammenholdt med andre lande i EU. Det er tilsvarende for tidligt at vurdere effekten af ændringerne på asylområdet i 2014, selv om der kan konstateres et generelt fald i antallet af asylansøgere inden for det sidste år. Der er således markant usikkerhed forbundet med virkningerne af denne type lovændringer i forhold til Danmarks andel af asylansøgerne i Europa.

Af L7 fremgår: "Størrelsen af mindredgifterne som følge af genindførelse af optjeningsprincippet for flygtninge afhænger af antallet af opholdstilladelser. Det er beregningsmæssigt forudsat, at der gives opholdstilladelse til ca. 2.000 børn i 2015, ca. 2.500 børn i 2016 og derefter ca. 900 børn årligt. Det er endvidere forudsat, at der sker familiesammenføring til flygtninge for ca. 8.800 børn i 2016 og derefter ca. 1.800 børn årligt. I 2015 skønnes forslaget at vedrøre udbetaling af

børne- og ungeydelse samt børnetilskud for ca. 225 børn. I 2016 skønnes ydelser til nye modtagere vedrørende ca. 7.400 børn at blive berørt af optjeningsprincippet og i 2017 skønnes ydelser til nye modtagere vedrørende ca. 4.600 børn at blive berørt. Fra og med 2018 skønnes ydelser til nye modtagere vedrørende ca. 2.650 børn årligt at blive berørt.”.

Det er således ”beregningmæssigt forudsat”, at antallet af opholdstilladelser til flygtningebørn herunder ved familiesammenføring vil falde meget markant efter 2016 fra 11.300 i 2016 (2.500+8.800) til 2.700 efter 2016 (900+1.800), men det fremgår ikke, hvad der er grundlaget for denne forudsætning, herunder hvilken betydning lovændringerne antages at have.

Lovforslagene har derudover overordnet set dels til formål at øge integrationen og beskæftigelsen blandt de berørte. Det fremgår af L2, at ændringen ”skønnes at indebære, at den enkelte modtager i gennemsnit hurtigere vil afgå til beskæftigelse. Samlet skønnes forslaget på den baggrund at indebære en strukturel styrkelse af beskæftigelsen på i alt 400 fuldtidspersoner, når integrationsydelsen er fuldt indfaset.”.

Det fremgår af en analyse fra Rockwool Fondens Forskningsenhed fra april 2007, at den dagældende starthjælp fik flygtninge hurtigere i arbejde – i hvert fald på kort sigt. For gruppen, som kunne få kontanthjælp, var der 9 procent sandsynlighed for, at de var i beskæftigelse 16 måneder efter, de fik opholdstilladelse, mens tallet var 14 procent for gruppen, som var berettiget til starthjælp. Analysen viste dog også, at indførelse af starthjælpen betød, at en langt større gruppe forsørgede sig selv uden at være i job. Denne gruppe havde således ikke en observerbar indkomst og levede således af ægtefællens indkomst, sort arbejde eller noget tredje. Dette er blot et eksempel på undersøgelser, som støtter antagelsen om, at lovændringen vil have en vis betydning for integrationen og beskæftigelsen, men ændringerne har også andre konsekvenser, som lovforslagene ikke redegør for. Der henvises i den forbindelse eksempelvis til Rockwool Fondens Forskningsenheds arbejdsrapport 25 fra 2012.

Lovforslagene har ikke til formål, men det er umiddelbart instituttets vurdering, at lovforslagene vil have som virkning, at flere vil leve i fattigdom. Det er usikkert, i hvilket omfang dette vil være en konsekvens, jf. bemærkningerne i afsnit 3 ovenfor, hvorfor en proportionalitetsvurdering er vanskelig at gennemføre på det foreliggende grundlag.

Det bemærkes i den forbindelse, at indførelsen af et dansktillæg i praksis i meget høj grad vil ramme udlændinge hårdere end danskere, fordi danske statsborgere omfattes af de foreslåede regler som det helt klare udgangspunkt må formodes at kunne dokumentere de fornødne danskundskaber.

Højesterets dom fra 2012 bekræfter, at Højesteret vil være meget tilbageholdende med at tilsidesætte lovgivning som stridende mod Danmarks internationale forpligtelser, og at vurderingen af forholdsmæssigheden derfor først og fremmest vil være et anliggende for lovgivningsmagten og eksempelvis den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler på den baggrund:

- at regeringen i forbindelse med Folketingets videre behandling af lovforslagene nærmere uddyber, hvilke virkninger lovforslagene efter regeringens opfattelse må antages at få på Danmarks andel af det samlede antal af asylansøgere i Europa, på integrationen af udlændinge i Danmark og på andre forhold for de berørte, jf. også afsnit 3 ovenfor.

5. SÆRLIGT OM FLYGTNINGES RET TIL SAMME BEHANDLING SOM DANSKE STATSBOGGERE

Da Højesteret i 2012 behandlede den konkrete sag om starthjælp/integrationsydelse blev det gjort gældende, at der var tale om indirekte forskelsbehandling i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 14, blandt andet fordi der var tale om forskelsbehandling i strid med FN's Flygtningekonventions artikel 23.

Højesteret antog, at den tidligere starthjælp/introduktionsydelse ikke var i strid med FN's Flygtningekonventions artikel 23 og heller ikke i strid med EMRK.

Højesteret udtalte blandt andet om artikel 23: "I denne bestemmelse er fastsat, at de kontraherende stater med hensyn til offentlig hjælp og understøttelse skal indrømme flygtninge, der lovligt bor inden for deres område, »samme behandling som deres egne statsborgere«. Bestemmelsen omfatter efter sin ordlyd alene direkte forskelsbehandling. Efter Højesterets opfattelse er der ikke tilstrækkeligt grundlag for at antage, at bestemmelsen skal forstås således, at den også forbyder indirekte forskelsbehandling, der - som den foreliggende - er sagligt begrundet og proportional."

Højesterets fortolkning er – med al respekt – ikke uangribelig. For det første fremgår det ikke af ordlyden af artikel 23, at den alene omfatter direkte forskelsbehandling, idet ordlyden hverken omtaler direkte eller indirekte forskelsbehandling, men i stedet bruger ordene 'samme behandling som deres egne statsborgere'. For det andet er Højesterets fortolkning udtryk for en traditionel tilbageholdenhed i fortolkningen af internationale menneskerettigheder, idet Højesteret ikke finder "tilstrækkeligt grundlag" i bestemmelsen for at anse lovgivningen for indirekte diskriminerende.

Højesteretssagen handlede endvidere ikke om en person, der havde modtaget brøkpension, hvorfor Højesteret fortsat ikke har forholdt sig Flygtningekonventionens betydning i en konkret sag om brøkpension. Højesteret har heller ikke fået forelagt – og derfor ikke tage stilling til – forholdsmæssigheden af beregning af brøkpension til konkrete flygtninge. Af L3 fremgår: "Den foreslåede harmonisering af optjeningsreglerne for folkepension skønnes at berøre ca. 500 personer årligt på kort sigt". Derudover fremgår det, at flygtninge, som ikke længere vil kunne modtage fuld folkepension, efter en konkret individuel vurdering kan modtage personligt tillæg efter pensionsloven, integrationsydelse eller kontanthjælp. Der bør derfor ligeledes laves beregninger på hvilke ydelser en folkepensionist, som er flygtning, kan opnå, hvis dennes folkepension er reduceret til $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ eller $\frac{1}{4}$.

Det springende punkt er efter instituttets opfattelse, at formålet med Flygtningekonventionens bestemmelser er at sikre, at flygtninge reelt får samme offentlige hjælp og støtte som landets egne statsborgere. Bestemmelsen er udtryk for en pligt til – i lyset af flygtninges særlige baggrund – at behandle dem som egne borgere. Grundtanken i Flygtningekonventionen er, at flygtninge, der i øvrigt opfylder betingelserne for at opnå asyl, skal have samme ydelse som landets statsborgere. Flygtninge adskiller sig fra indvandrere og danske statsborgere, der frivilligt tager ophold i udlandet, fordi flygtninge har været nødsaget til at flygte fra deres hjemland.

Det er vanskeligt at se, at formålet – at sikre flygtninge samme behandling som danske statsborgere – varetages, når der lovgives med det udtrykkelige formål at afskrække asylansøgere fra at søge til Danmark, og når lovgivningen forringer danske statsborgeres rettigheder med det – må det antages – formål at undgå konflikt med blandt andet Flygtningekonventionen. Den konflikt er kun relevant at undgå, fordi flygtninge efter lovforslagene netop ikke reelt har samme rettigheder som danske statsborgere i almindelighed.

Instituttet er derfor – trods Højesterets dom – ikke overbevist om, at flygtninge omfattet af Flygtningekonventionen bliver behandlet i overensstemmelse med Flygtningekonventionen.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler derfor – med henblik på at fremme den enkeltes menneskerettigheder – at:

- regeringen i forbindelse med Folketingets videre behandling af lovforslagene oplysninger antallet af berørte personer i de forskellige grupper (flygtninge, danske statsborgere, danske statsborgere der rammes af opholdskravet samt andre udlændinge end flygtninge)
- regeringen undersøger og oplyser, hvorvidt – og i givet fald i hvordan og med hvilke konsekvenser – andre lande har vedtaget lignende regulering, hvor flygtninges ret til ligebehandling med egne statsborgere tilsidesættes ved en samtidig reduktion af nogle af landets egne statsborgeres rettigheder.

Instituttet minder om, at Danmark tidligere har modtaget international kritik på dette område, og at det må forventes, at der også fremover vil blive fremsat kritik. UNHCR udtalte således i forbindelse med ændringen i 2002 bekymring over sammenligningen mellem danske statsborgere og flygtninge, da de ikke kunne siges at være i en sammenlignelig situation. UNHCR udtrykte desuden betænkeligheder ved ydelsernes negative signal om flygtninges bidrag til det danske samfund. UNHCR stillede derfor spørgsmålstegn ved begrundelsen for og lovligheden af reglerne om starthjælp og introduktionsydelse. I 2010 kritiserede UNHCR, at de foreslåede regler om optjening af folkepension ikke tog tilstrækkelig hensyn til den særlige situation, som flygtninge står i. UNHCR fandt derfor, at de foreslåede ændringer medførte forskelsbehandling i strid med forbuddet mod diskrimination.

Der henvises til j.nr. 15/05849 (Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet) og j.nr. 2015-3055 (Beskæftigelsesministeriet).

Med venlig hilsen

Jonas Christoffersen

DIREKTØR

Landsorganisationen i Danmark
Danish Confederation of Trade Unions

Hlands Brygge 32 D
Postboks 340
2300 København S

Telefon 3524 6000
Fax 3524 6300
E-mail lo@lo.dk

Beskæftigelsesministeriet
ydelser@sm.dk
chho@sm.dk
epi@sm.dk

Sagsnr. 15-1590
Vores ref. IBU/EDO
Deres ref.

Den 4. august 2015

Bemærkninger til harmonisering af regler om opgørelse af bopælstid for folkepension (Lovforslag nr. L 3)

Beskæftigelsesministeren har sendt et lovforslag om harmonisering af regler om bopælstid for folkepension i høring. Hensigten med lovforslaget er at fjerne flygtninges nuværende ret til at modtage fuld folkepension uafhængigt af, hvor længe de har boet i Danmark. I stedet bliver flygtninge omfattet af bopælskriteriet, hvor folkepensionens størrelse afhænger af, hvor mange år man har boet i Danmark.

LO bakker op om det generelle bopælskriterium i folkepensionen, men finder det ikke rimeligt, at flygtninge, der har fået opholdstilladelse i Danmark, bliver omfattet af disse regler. Mennesker, som er tvunget til at flygte fra deres hjemland fx på grund af krig og forfølgelse, har ikke haft samme mulighed for at opfylde bopælskriteriet som andre, hvis beslutning om arbejde og bopælsland ikke skyldes lignende ulykkelige ydre omstændigheder. LO tager derfor principielt afstand fra forslaget.

Formålet med lovforslaget er, at gøre det mindre attraktivt at søge asyl i Danmark og give nyttilkomne flygtninge og udlændinge et større incitament til at arbejde og blive integreret i det danske samfund. LO finder ikke, at regeringen har sandsynliggjort, at retten til folkepension spiller en rolle for antallet af asylansøgere i Danmark. Ligeledes er det helt andre forhold end retten til folkepension, der har betydning for en vellykket integrationsindsats.

Med venlig hilsen

Harald Børsting

Til

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet
Beskæftigelsesministeriet
Skatteministeriet
Udlændinge-, Integrations- og boligudvalget
Beskæftigelsesudvalget
Skatteudvalget

Vesterbro, den 4. august 2015

Høring over Forslag om indførelse af en integrationsydelse, Ændring af reglerne om ret til uddannelses- og kontanthjælp m.v., Harmonisering af regler om opgørelse af bopælstid for folkepension samt genindførelse af optjeningsprincippet for ret til børnetilskud og børne- og ungeydelse for flygtninge m.v.

Det er med stor bekymring, at Mødestedet ser forslagene om nedsættelse af ydelser til flygtninge og indvandrere.

Mødestedet er Kirkens- og Danmissions indvandrercenter på Vesterbro, som årligt har over 10.000 besøg af indvandrere og flygtninge. Vi er foruden et samtale- og netværkssted med mulighed for aktiviteter, et rådgivningssted, som dagligt hjælper mennesker, som er uden for arbejdsmarkedet, traumatiserede og socialt udsatte.

Vi forudser, at de nye ydelser vil skabe fattigdom og modvirke god integration, da ydelserne ikke giver mulighed for at deltage i lokale aktiviteter. De nye ydelser svarer til starthjælpen, som tidligere blev afskaffet.

Vi henviser til, at studier fra Rockwool Fondens forskningsenhed har vist, at denne lave ydelse skabte fattigdom og modvirkede integration.

"Konklusionen er, at starthjælpsflygtningenes levevilkår præges af fattigdom. Når skat og husleje er betalt, står modtagere af starthjælp, uanset deres familiemæssige situation, således tilbage med et beløb, som gør det helt umuligt at betale udgifterne i et dansk standardbudget, også selvom budgettet som i arbejdspapiret tager udgangspunkt i priser i discountbutikker". (Rockwool Fondens Forskningshed, Arbejdspapir no. 5, 2012)

Dette svarer til de erfaringer, vi har på Mødestedet, og konsekvensen af disse besparelser vil føre til yderligere fattigdom med langvarige eftervirkninger for flygtninge og indvandrere. Vi er især bekymret for børn og unge med flygtninge- og indvandrerbaggrund.

På vegne af

Mødestedet, Folkekirkens Flygtninge- og Indvandrerarbejde på Vesterbro,
Valdemarsgade 14.3, 1665 København V.

Med venlig hilsen

Thyra Smidt, Daglig leder.

Til Beskæftigelsesministeriet

HØRINGSSVAR

Dato: 31. juli 2015

Kontor: Sekretariatet

Sagsbeh.: AKHJ

Høringssvar vedrørende forslag til lov om social pension

(Harmonisering af regler om opgørelse af bopælstid for folkepension)

Hermed fremsender Rådet for Etniske Minoriteter svar på ovenstående høring.

Det fremgår af lovforslaget, at der er frist for høring den 5. august 2015. Rådet for Etniske Minoriteter har behandlet lovforslaget og har en række bemærkninger og ændringsforslag, som fremstilles nedenfor.

Generelle betragtninger

Regeringen har offentliggjort en samlet asytpakke, herunder tre lovforslag (L2, L3 og L7), med det erklærede formål at gøre det mindre attraktivt at søge asyl i Danmark og mere attraktivt at tage arbejde jf. lovbemærkningerne.

Rådet for Etniske Minoriteter (REM) arbejder for at sikre langvarige og bæredygtige løsninger på de eksisterende problemer i den danske integrationsindsats, og er enige i målsætningen om, at flere flygtninge og indvandrere skal have mulighed for at arbejde og tilegne sig det danske sprog. REM er dog betænkelig ved, om de foreslåede lovforslag vil have nogen nævneværdig positiv effekt på antallet af asylansøgere eller på beskæftigelsen blandt flygtninge. REM finder ikke tilstrækkeligt belæg for at kunne konstatere, at tilstrømningen af asylansøgere til Danmark vil kunne reguleres ved de ydelser, der tilbydes nyankomne. Denne tilgang, er REM desuden bekymret for, kan skade Danmarks renommé internationalt. Derudover er REM bekymret for, at lovforslagene vil få nogle utilsigtede, alvorlige negative konsekvenser for de berørte personer samt for det danske samfund på sigt.

Flygtninges særlige situation

Flygtninge befinder sig i en særlig situation, da de er *tvunget* til at forlade deres hjemlande og til at søge beskyttelse i et andet land. Denne særlige situation har Danmark anerkendt ved at give dem asyl. Deres situation kan ikke sidestilles med borgere, der frivilligt har forladt Danmark for senere at vende tilbage. I udgangspunktet vil flygtninge ikke have haft de samme muligheder for privat opsparing til alderdommen hverken i flugtperioden eller under etableringen af en ny tilværelse i et nyt land. Flygtninge vil desuden sjældent have de samme muligheder for at trække på økonomisk og social støtte fra et netværk eller familie i Danmark. Derfor sætter REM spørgsmålstegn ved, hvorvidt de nye regler skaber en reel harmonisering, eller om de nærmere er med til at diskriminere flygtningene.

Diskriminerende og integrationshæmmende

Af L3 fremgår det, at regeringen ønsker at "harmonisere" reglerne om opgørelse af bopælstid for ret til folkepension for personer, som har eller får opholdstilladelse efter §§ 7 og 8 i udlændingeloven, med reglerne for bopælstid for etniske danskere og øvrige udlændinge.

REM har en række betænkeligheder ved lovforslagets sociale konsekvenser og er bekymrede for, at det, frem for at skabe "harmonisering", kan medføre en opdeling, hvor flygtninge diskrimineres. REM mener, at flygtninge skal kunne leve på lige vilkår med andre borgere i Danmark.

Kravet om 3 års fast bopæl vil få alvorlige konsekvenser for gruppen af flygtninge, der har opnået asyl i en sen alder. For denne gruppe vil de nye regler betyde, at de aldrig opnår ret til folkepension men alene ret til økonomisk hjælp efter de foreslåede regler om integrationsydelse og efter kontanthjælpsreglerne, når de har haft ophold i 7 år. Denne gruppe vil ikke kunne få særlige ydelser som boligydelse, varmetillæg, helbredstillæg o. lign. som tilkommer pensionister. Det gør denne gruppe til den mest udsatte og dårligst stillede gruppe. Dertil kommer, at gruppen af ældre flygtninge, på grund af deres alder, ikke, som det fx er tilfældet for kontanthjælpsmodtagere, vil have mulighed for at tage arbejde for herved at bringe sig selv ud af den trængte økonomiske situation. Incitamentet for at motivere denne gruppe til at tage arbejde ved at tilbyde dem en lav ydelse, fremstår derfor formålsløst.

For flygtninge, der kan nå at optjene en brøkpension, vil der være mulighed for at supplere efter bestemmelser i aktivloven (hvilket sker efter en konkret individuel vurdering) og med boligydelse m.v.

Brøkpensionen ligger under fattigdomsgrænsen, og muligheden for at kunne supplere er essentiel, hvorfor det er afgørende, at der tilbydes vejledning og klare retningslinjer for hvordan disse tillæg

opnås. Har man opnået asyl som forholdsvis ung, vil man have mulighed for at supplere brøkpensionen med arbejdsmarkedspension eller privat opsparing.

Vedr. overgangsordningen

Vedtages lovforslaget, gælder ordningen fremadrettet med en tiltænkt overgangsperiode for herboende frem til 1. jan. 2021. REM bifalder tiltaget vedrørende en overgangsperiode, men bemærker, at der vil være stor forskel på, om den enkelte flygtning vil have nogen reel mulighed for at tilpasse sin økonomi efter en lav folkepension. Alt afhængigt af den enkeltes alder ved ankomsten, vilkår og kompetencer ift. arbejdsmarkedet og derved lønniveau frem til pensionsalderen, vil mulighederne være varierede, og for de, der har nået en vis alder inden de er tvunget på flugt, vil mulighederne især være dårlige.

REM er bekymret for, at de foreslåede nye regler vil skabe store fattigdomsproblemer med alvorlige sociale konsekvenser til følge for flygtningenes pensionstilværelse og for integrationen. Fattigdom isolerer, skaber helbredsmæssige- og sociale udfordringer og giver generelt dårligere vilkår for integration jf. REMs Høringssvar til L2.

- Såfremt lovforslaget fastholdes, anbefaler Rådet følgende ændringsforslag: Sikre flygtninge, der er ankommet i en sen alder, ret til særlige ydelser som boligydelse, varmetillæg, helbredstillæg o. lign.
- Integrationsydelsen anbefales suppleret af en række tiltag, der vil gøre det lettere for flygtninge at deltage i sociale aktiviteter, herunder eksempelvis særlige rabatordninger til kontingent, transport m.v..
- Synliggørelse af flygtningenes rettigheder og klare retningslinjer for og vejledning i hvordan ekstra ydelser søges igennem kommunen.

REM opfordrer til, at lovforslaget genovervejes i forhold til de negative økonomiske og sociale konsekvenser, ændringen risikerer at have for en i forvejen udsat gruppe mennesker, der befinder sig i en særlig situation som flygtninge.

Med venlig hilsen

Yasar Cakmak

Formand for Rådet for Etniske Minoriteter

Til Skatteministeriet

HØRINGSSVAR

Dato: 31. juli 2015

Kontor: Sekretariatet

Sagsbeh.: AKHJ

Høringssvar vedrørende forslag til lov om ændring af børnetilskudsloven og børne- og ungeydelsesloven

(Genindførelse af optjeningsprincippet for ret til børnetilskud og børne- og ungedydelse for flygtninge m.v.)

Hermed fremsender Rådet for Etniske Minoriteter svar på ovenstående høring.

Det fremgår af lovforslaget, at der er frist for høring den 4. august 2015. Rådet for Etniske Minoriteter har behandlet lovforslaget og har en række bemærkninger og ændringsforslag som fremstilles nedenfor.

Generelle betragtninger

Regeringen har offentliggjort en samlet asylpakke, herunder tre lovforslag (L2, L3 og L7), med det erklærede formål at gøre det mindre attraktivt at søge asyl i Danmark og mere attraktivt at tage arbejde jf. lovbemærkningerne.

Rådet for Etniske Minoriteter (REM) arbejder for at sikre langvarige og bæredygtige løsninger på de eksisterende problemer i den danske integrationsindsats, og er enige i målsætningen om, at flere flygtninge og indvandrere skal have mulighed for at arbejde og tilegne sig det danske sprog. REM er dog betænkelig ved, om de foreslåede lovforslag vil have nogen nævneværdig positiv effekt på antallet af asylansøgere eller på beskæftigelsen blandt flygtninge. REM finder ikke tilstrækkeligt belæg for at kunne konstatere, at tilstrømningen af asylansøgere til Danmark vil kunne reguleres ved de ydelser, der tilbydes nyankomne. Denne tilgang, er REM desuden bekymret for, kan skade Danmarks renommé internationalt. Derudover er REM bekymret for, at lovforslagene vil få nogle utilsigtede, alvorlige negative konsekvenser for de berørte personer samt for det danske samfund på sigt.

Integrationshæmmende

Af L7 fremgår det, at lovforslaget har til formål at genindføre optjeningsprincippet for ret til børnetilskud og børne- og ungeydelse for flygtninge m.v. Hermed betinges retten til børne- og ungeydelse for flygtninge af, at mindst en af de personer, der har forsørgelsespligten over for barnet, har haft bopæl eller beskæftigelse i landet i mindst 2 år ud af de seneste 10 år. Gradvist over en toårig periode optjenes retten til fuld ydelse.

Vedtages integrationsydelsen, vil nyankomne flygtningefamilier typisk modtage denne som forsørgelsesgrundlag den første tid, de er i Danmark. Det betyder, at de i forvejen skal klare sig med et meget lavt rådighedsbeløb jf. REMs høringssvar til L2. Som det også bemærkes i høringssvaret til L2, er REM bekymret for de konsekvenser en tilværelse med så begrænsede levevilkår vil få, særligt for børnefamilierne. Meget tyder på, at der ikke vil blive råd til at deltage i sociale aktiviteter, betale kontingent til foreningsdeltagelse m.v. hvilket vil være hæmmende for børnenes kontakt med det danske samfund, sprog og kultur og muligheden for integration. REM er særligt bekymret for integrationen i lokalsamfundene, hvor deltagelse i diverse foreningsliv er en anerkendt og betydningsfuld vej til integration. Derudover ekskluderes børn fra en tilværelse med mulighed for selv beskudne forbrugsgoder, som andre familier kan tilbyde deres børn i Danmark jf. Rockwool Fondens rapport fra 2012, "Starthjælpens betydning for flygtninges levevilkår og beskæftigelse".

Børne- og ungeydelsen vil være et vigtigt supplement til en flygtningefamilies forsørgelsesgrundlag i perioden, hvor de skal komme på fode og starte en ny tilværelse op i Danmark. Uden mulighed for at supplere med fuld børne- og ungeydelse stilles flygtningefamilierne i en endnu ringere situation end den Starthjælpen bragte dem i jf. Rockwool Fondens rapport.

Ekskluderende

REM undres over rationalet bag, at flygtninge *"får en større tilknytning til det danske samfund, ved at have været her i landet i en længere periode, før de kan opnå ret til de fulde ydelser."*, ved genindførelse af optjeningsprincippet, som det er beskrevet i lovbemærkningerne. Ved at lade flygtninge bo i landet i 2 år inden de får mulighed for fuldt ud at supplere deres integrationsydelse, risikerer man efter REMs overbevisning at ekskludere flygtningefamilierne fra sociale aktiviteter m.v., hvilket må antages at hæmme integrationen som nævnt ovenfor (jf. desuden REMs høringssvar til L2).

- Såfremt lovforslaget fastholdes, anbefaler Rådet følgende ændringsforslag: Hvis man som flygtning opnår beskæftigelse inden for den toårige optjeningsperiode, som regeringen ønsker, og derfor også betaler skat, skal man kunne modtage fuld børne- og ungeydelse.
- At børn eller voksne, der ønsker at deltage i en forening eller aktivitet i lokalsamfundet, kan søge om hjælp og økonomisk støtte hertil.

REM opfordrer til, at lovforslaget genovervejes i forhold til de negative økonomiske og sociale konsekvenser ændringen risikerer at have for en i forvejen udsat gruppe voksne og børn og for integrationen.

Med venlig hilsen

Yasar Cakmak

Formand for Rådet for Etniske Minoriteter

Til Udlændinge-, Integrations- og

HØRINGSSVAR

Boligministeriet

Dato: 31. juli 2015

Kontor: Sekretariatet

Sagsbeh.: AKHJ

Høringssvar vedrørende forslag til lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik, lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, integrationsloven og forskellige andre love (Indførelse af en integrationsydelse, ændring af reglerne om ret til uddannelses- og kontanthjælp m.v.)

Hermed fremsender Rådet for Etniske Minoriteter svar på ovenstående høring.

Det fremgår af lovforslaget, at der er frist for høring den 5. august 2015. Rådet for Etniske Minoriteter har behandlet lovforslaget og har en række bemærkninger og ændringsforslag som fremstilles nedenfor.

Generelle betragtninger

Regeringen har offentliggjort en samlet asylpakke, herunder tre lovforslag (L2, L3 og L7), med det erklærede formål at gøre det mindre attraktivt at søge asyl i Danmark og mere attraktivt at tage arbejde jf. lovbemærkningerne.

Rådet for Etniske Minoriteter (REM) arbejder for at sikre langsigtede og bæredygtige løsninger på de eksisterende problemer i den danske integrationsindsats, og er enige i målsætningen om, at flere flygtninge og indvandrere skal have mulighed for at arbejde og tilegne sig det danske sprog. REM er dog betænkelig ved, om de foreslåede lovforslag vil have nogen nævneværdig positiv effekt på antallet af asylansøgere eller på beskæftigelsen blandt flygtninge. REM finder ikke tilstrækkeligt belæg for at kunne konstatere, at tilstrømningen af asylansøgere til Danmark vil kunne reguleres ved de ydelser, der tilbydes nyankomne. Denne tilgang, er REM desuden bekymret for, kan skade Danmarks renommé internationalt. Derudover er REM bekymret for, at lovforslagene vil få nogle utilsigtede, alvorlige negative konsekvenser for de berørte personer samt for det danske samfund på sigt.

Integrationshæmmende

Af L2 fremgår det, at regeringen ønsker at indføre en integrationsydelse til nyankomne flygtninge og familiesammenførte samt personer, der har haft bopæl eller arbejdet i Danmark i mindre end 7 ud af de seneste 8 år. Integrationsydelsen er blevet beskrevet som et rimeligt eksistensminimum og sammenlignes med statens uddannelsesstøtte (SU), der tilbydes studerende i Danmark. Som tillæg til integrationsydelsen skal det være muligt at opnå en sprogbonus samt forsørgertillæg.

Rådet for Etniske Minoriteter er bekymret for, at integrationsydelsen vil svække en i forvejen sårbar gruppe menneskers muligheder for at blive integreret i det danske samfund. Ydelsen er en markant reduktion i forsørgelsesgrundlaget sammenlignet med de nuværende ydelser, der tilbydes flygtninge. REM er bekymret for, at man med den lave ydelse risikerer at skabe fattigdom blandt modtagerne af ydelsen, hvilket generelt giver dårlige vilkår for en vellykket integration.

I rapporten "Starthjælpens betydning for flygtnings levevilkår og beskæftigelse" fra Rockwool Fonden (2012) fremgår det, at starthjælpen¹, skabte nogle stærkt begrænsede levevilkår. Uanset familietype var flygtninge, der modtog starthjælp, fattige i relativ forstand, da deres nettoindkomst lå under, hvad OECD definerer som fattigdom. Nogle flygtninge levede endda i absolut fattigdom med mangel på helt elementære fornødenheder. Blandt enlige flygtninge viste der sig en tendens til, at ydelsen var sundhedsmæssig uforsvarlig, da denne gruppe hverken havde råd til at bo eller leve sundt. For par med børn var der akkurat råd til at bo og spise, men ikke til andet, som fx transport, medicin, foreningsdeltagelse el.lign., hvilket særligt gik ud over børnenes trivsel.

Da de foreslåede nye regler om integrationsydelsen har satser, der er sammenlignelige med starthjælpen, er REMs bekymringer med andre ord empirisk underbyggede. Sandsynligheden for at en stor gruppe flygtninge på integrationsydelse ender i fattigdom er en reel bekymring. Bekymringen forstærkes af, at børnefamilier på integrationsydelse stilles endnu dårligere end de familier, der var på starthjælp, idet man fratager dem retten til fuld børne- og ungeydelse de første 2 år efter deres ankomst jf. REMs høringssvar til L7.

REM frygter, at konsekvensen bliver, at modtagere af integrationsydelsen vil få stærkt begrænsede muligheder for at blive integrerede i det danske samfund. Særligt børnefamilier og udsatte flygtninge med eksempelvis psykiske traumer risikerer at blive hårdt ramt. Fattigdom vil udelukke flygtingene fra at kunne deltage i sociale aktiviteter, hvilket vil være hæmmende for deres introduktion til og kontakt med det danske samfund, sprog og kultur. Derudover fører en svækkelse i forsørgelsesgrundlaget ofte til større problemer end dem, flygtingene i forvejen

---

¹ Starthjælpen blev introduceret i juli 2002 og afskaffet ved udgangen af 2011.

kæmper med. Børnefamilier må bo i belastede boligområder med sociale problemer, børnene vil ofte ikke kunne deltage i de samme fællesskaber, sociale aktiviteter, sammenkomster og forenings- og fritidsliv som deres jævnaldrende, og de bliver herved yderligere ekskluderede. Fattigdom vil øge risikoen for sammenbrud og omsorgssvigt i familierne og dermed ramme børn, der i forvejen har brug for ekstra støtte, særligt hårdt. Forskning viser, at børn ikke mindst i udsatte familier har tendens til at finde alternative anerkendelsesstrategier, og REM frygter, at vi som samfund risikerer en øget kriminalitet, bandeaktivitet og radikaliserings i den næste generation af flygtningebørn, der vokser op i fattigdom i Danmark. Ulige og uværdige livsvilkår fører ofte til uværdige reaktioner, der ikke bidrager til integrationen. Alt sammen konsekvenser som fastholder flygtningene i en position de, ifølge professor i Sociologi, Jørgen Elm Larsen, har svært ved selv at bryde. Kun personer, der ikke selv har problemer ved siden af, er i stand til at reagere på økonomiske sanktioner. De, der ikke kan, eksempelvis på grund af krigstraumer, sendes ud i dyb fattigdom, hvilket er direkte kontraproduktivt for integrationen.

Mulighed for supplerende indtægt

REM stiller sig uforstående overfor regeringens sammenligning af integrationsydelsen og Statens Uddannelsesstøtte (SU). Modsat modtagere af integrationsydelsen, har SU-modtagere mulighed for at supplere deres støtte med et fribeløb, lavtforrentede studielån, rabatordninger på transport, sociale aktiviteter, møbler, tøj m.v. Alt sammen fordele, der netop tilbydes de studerende pga. deres knappe økonomiske ressourcer.

Vil regeringen være konsekvent med sin sammenligning, burde modtagere af integrationsydelsen have de samme rettigheder som SU-modtagere. Det vil skabe bedre forudsætninger for integrationen for den enkelte samt for samfundet på den lange bane. Potentielt vil muligheden for at supplere integrationsydelsen med et fribeløb, for de der har mulighed for at finde et deltidsarbejde, mindske de negative økonomiske konsekvenser for gruppen. REM mener desuden, at selv et deltidsarbejde vil kunne skabe bedre forudsætninger for integrationen, dels fordi det vil være fremmende for arbejdsmarkedsintegrationen på sigt, og dels fordi den økonomiske gevinst vil skabe bedre forudsætninger for, at flygtningene kan hæve deres levestandard med mulighed for aktiv samfundsdeltagelse.

Såfremt lovforslaget fastholdes, anbefaler Rådet følgende ændringsforslag:

- Rådet anbefaler at det i bekendtgørelsen tydeliggøres hvornår, hvordan og hvor meget integrationsydelsen har mulighed for at stige. Det skal være tydelige, mærkbare og opnåelige mål.

- Modtagere af integrationsydelsen anbefales sikret de samme rettigheder og dermed det samme eksistensminimum som SU-modtagere. Herunder som minimum retten til at supplere ydelsen med et fribeløb og til at optage lavtforrentede lån.
- Integrationsydelsen anbefales suppleret af en række tiltag, der vil gøre det lettere for flygtninge og særligt børnene at deltage i sociale aktiviteter, som foreningslivet i Danmark tilbyder, herunder eksempelvis særlige rabatordninger til kontingenter, sportstøj m.v.
- Gennemsigtighed omkring muligheden for at søge enkeltydelser til transport, medicin, foreningsdeltagelse m.v., med hjemmel i Rockwool Fondens rapport, 2012.

Særligt vedr. muligheden for en sprogbonus

Af lovforslaget fremgår det, at modtagere af Integrationsydelsen skal have mulighed for at opnå en sprogbonus i form af et tillæg på 1500 kr. Sprogbonusen opnås ved at "udvise vilje til at lære dansk" gennem en bestået Dansk Prøve 2, og skal således fungere som en motiverende faktor for at lære dansk.

REM stiller sig undrende overfor at sprogbonusen alene målrettes personer indplaceret på danskuddannelse 2. Fastholder man forslaget om en sprogbonus, burde den også omfatte personer indplaceret på danskuddannelse 1. Kursisterne på sprogskolen har ikke selv indflydelse på hvilken danskuddannelse, de indplaceres på. Beslutningen afgøres ud fra en pædagogisk vurdering på den relevante skole og baseres på kursistens kompetencer i forhold til sprog, uddannelse m.v., som vedkommende har erhvervet inden ankomsten til Danmark. Er man først indplaceret på danskuddannelse 1, kan man ikke tage Prøve i Dansk 2. Kursister på danskuddannelse 1 har derfor ikke en reel mulighed for at opnå sprogbonusen.

Såfremt lovforslaget fastholdes, anbefaler Rådet følgende ændringsforslag:

- Tilpas sprogbonusen individuelt og beløn den enkeltes indsats. Sprogbonusen skal kunne udløses, når den pågældende kursist fuldender det modul, vedkommende er indplaceret på, uanset om det er danskuddannelse 1 eller 2, og dermed afslutter med hhv. Prøve i Dansk 1 eller 2.

Beskæftigelseseffekten

REM er som nævnt enige i målsætningen om at give flygtninge og indvandrere mulighed for at komme hurtigst muligt i beskæftigelse og er særligt optaget af at sikre langvarige og bæredygtige løsninger. At der i midlertidig skulle være behov for særlige tiltag for at motivere flygtninge og familiesammenførte til at tage arbejde, sammenlignet med andre arbejdsløse, finder REM ikke grundlag for. Tværtimod viser tal fra Danmarks Statistik², at 88,7 pct. af de adspurgte ikke-vestlige indvandrere og efterkommere erklærer sig *helt enige* i udsagnet: "Man har en pligt overfor samfundet til at arbejde, hvis man kan.". Blandt etniske danskere var 84,6 pct. helt enige i samme udsagn. Derudover påpeger Ph.d. Anna Diop-Christensen, at de største barrierer for at få flere indvandrere i job, ikke er mangel på motivation men på kompetencer og et arbejdsmarked med høje lønninger.

Undersøgelser fra den ovenfor nævnte rapport fra Rockwool Fonden dokumenterer desuden, at effekten af starthjælpen var relativ begrænset, når det handlede om at få folk i beskæftigelse. På kortsigt havde starthjælpen en lille positiv effekt: 9 pct. flere kom i arbejde efter ca. 4 år i landet. Men på lang sigt aftog forskellene i stigningen i beskæftigelsesfrekvensen sammenlignet med flygtninge på kontanthjælp. 72 pct. af flygtningene levede stadig på starthjælp efter 16 måneder, og 50 pct. havde efter 4 ½ år stadig ikke fundet arbejde trods den lave ydelse. Beskæftigelseseffekten var desuden størst blandt unge, enlige mænd og langt mindre for andre grupper af flygtninge. Denne begrænsede positive effekt på beskæftigelsen må holdes op imod de negative konsekvenser integrationsydelsen formodes at få for en langt større gruppe flygtnings levevilkår jf. afsnittet ovenfor.

For REM er det vigtigt at være ambitiøs, når det handler om at sikre en beskæftigelses- og integrationsindsats på den lange bane. Det kræver, at man ikke alene udvikler tiltag målrettet flygtnings motivation, men i højere grad har fokus på flygtnings kompetencer og arbejdsmarkedsparethed. REM mener desuden, der er behov for nogle gunstige rammer for de kommuner, virksomheder, lokalsamfund, frivillige og offentlige myndigheder, der skal modtage og samarbejde om og med flygtnings.

---

² Nils Holtug (Centre for Advanced Migration Studies, KU), Karen N. Breidahl, Kristian Kongshøj og Lars Torpe (alle tre fra Centre for Comparative Welfare Studies, AAU) bad i efteråret 2014 Danmarks Statistik om at køre en spørgeskemaundersøgelse om fællesskabsforestillinger, blandt etniske danskere og de fem største grupper af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i DK. De adspurgte blev bl.a. bedt om, at forholde sig til en række udsagn om centrale værdier i "det liberale demokrati".

Mange af de familier, der flygter hertil, vil kunne bidrage produktivt og positivt til det danske samfund, hvis de får en god start og integreres aktivt fra første dag i lokalsamfundene. REM vil gerne opfordre regeringen til at styrke de økonomiske og strukturelle rammer for at sikre dette.

- Såfremt lovforslaget fastholdes, anbefaler Rådet følgende ændringsforslag: At regeringen sikrer nogle passende rammer, herunder et mere fleksibelt integrationssystem for samarbejdet mellem kommuner, virksomheder, lokalsamfund, frivillige og offentlige myndigheder.
- At der suppleres med en klar plan for beskæftigelse (opkvalificering m.v.) til gruppen af ikke-arbejdsmarkedspare personer, der ellers er i risiko for at ende i dyb, permanent fattigdom.

REM opfordrer til, at lovforslaget genovervejes i forhold til de negative økonomiske og sociale konsekvenser ændringen risikerer at have for en i forvejen udsat gruppe voksne og børn, og for den langsigtede integration i Danmark.

Med venlig hilsen

Yasar Cakmak

Formand for Rådet for Etniske Minoriteter

Charlotte Hvid Olavsgaard

Fra: Anne Ehlers <AEH@KM.DK>
Sendt: 4. august 2015 19:50
Til: Ydelse, postkasse; Charlotte Hvid Olavsgaard; Elisabeth Pilegaard
Emne: Vedr. lovforslag om reduktion i støtte til ældre flygtninge (L3)

Opfølgingsflag: Follow Up
Forfalder senest: 4. august 2015 20:24
Flagstatus: Afmærket

Som borger i Danmark kan jeg på ingen måde gå ind for en forarmelse af vilkår for ældre flygtninge i forhold til de vilkår, andre ældre har her i landet.

Der er ingen anden hensigt med den nuværende regerings flygtningepolitik end at afstå fra det mellemmenneskelige ansvar det er, at hjælpe folk i nød. At være ældre betyder for mange en reduktion af fysisk og mental kapacitet. Det gælder, uanset hvem man er. Regeringen mener åbenbart, at man kan skelne mellem menneskelige behov ud fra etnisk baggrund. Det er katastrofalt at dette synspunkt kan få politisk opbakning. Et menneske er et menneske. Jeg er fundamentalt uenig med den nuværende regerings politik og appellere til anstændighed, medansvar, hæderlighed, moral og medmenneskelighed.

Venlig hilsen

Anne Ehlers, sognepræst, Langenæskirken Aarhus

SOS mod Racisme
Nørre Allé 7, 2200 Kbh. N.
sos@sosmodracisme.dk
www.sosmodracisme.dk

HØRINGSSVAR PÅ L2, L3 OG L7 fra SOS mod Racisme

København d. 23. juli 2015

Til: Udlændinge-, Integrations og Boligministeriet, hoeringssvar@uibm.dk vedrørende L2
Beskæftigelsesministeriet, ydelser@sm.dk, chho@sm.dk og epi@sm.dk vedrørende L3
Skatteministeriet, juraogsamfundsøkonomi@skm.dk og mca@skm.dk vedrørende L7.

SOS mod Racisme har ikke fået sendt de tre hastefremsatte lovforslag: L2, L3 og L7 i høring. Vi har dog af egen drift skrevet høringssvar til lovforslagene, idet vores formål bl.a. er at bekæmpe den tilsigtede og utilsigtede diskrimination af indvandrere, flygtninge og etniske minoriteter i Danmark.

Vi har valgt at skrive et samlet svar, men med nogle detaljer for de enkelte forslag, da begrundelsen for diskriminationen i alle tre lovforslag ifølge høringsbrevene er den samme:

"Regeringen ønsker at gøre det mindre attraktivt at søge asyl i Danmark. Samtidig ønsker regeringen at give nyttilkomne flygtninge og udlændinge et større incitament til at arbejde og blive integreret i det danske samfund".

SOS mod Racisme er imod alle tre fremsatte lovforslag og foreslår at de forkastes!

SOS mod Racisme finder:

A) at lovforslagene er diskriminerende,

B) at en rimelig kontanthjælpsydelse ikke vil udgøre en reel tiltrækningskraft på asylansøgere, og

C) at de lave ydelser, de mange restriktioner og diskriminationen som følger af lovforslagene vil øge fattigdom, klientgørelse, uselvstændighed, uværdighed og afmagtsfølelse hos flygtningefamilier og andre familier af dansk eller udenlandsk herkomst, inklusive børn og ældre.

D) Vi tror derimod, at det for de fleste flygtninge vil være af stor værdi og vil være en anerkendelse af dem som mennesker, hvis de får mulighed for arbejde og uddannelse i Danmark fra et tidligt tidspunkt. Vi går derfor kraftigt ind for, at man *med positive midler* gør, hvad man kan, for at flygtninge så hurtigt som muligt kommer i arbejde eller i uddannelse i Danmark.

A: Vedrørende diskrimination:

Ifølge *bemærkningerne til L2, side 13* kan det

"udledes af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at en forskelsbehandling anses som diskriminerende, hvis den ikke er begrundet i objektive og relevante forskelle (saglighed), dvs. hvis den ikke forfølger et legitimt formål, og hvis der ikke er et rimeligt forhold mellem de midler, der anvendes, og det mål, der søges realiseret (proportionalitet)."

- 1) Vi finder **alle tre lovforslag** direkte diskriminerende ifølge deres fælles officielle begrundelse: Regeringen ønsker at gøre det mindre attraktivt at søge asyl i Danmark", og dermed en overtrædelse af FN's Flygtningekonvention artikel 23, og af FN's Racediskriminationskonvention artikel 2, såvel som af Lov om etnisk ligebehandling artikel 3. Lovforslagene er udformet, så de især skal ramme nye flygtninge.
- 2) Vi finder **L2** direkte diskriminerende, da ny-ankendte flygtninge generelt ikke vil have haft mulighed for at bo eller arbejde i Danmark i mindst 7 ud af de seneste 8 år - også selv om den

også vil ramme danskere og andre udlændinge, der har boet uden for Danmark i mere end 1 ud af de seneste 8 år.

- 3) Vi finder L2 indirekte diskriminerende, da de danskere og udlændinge, som har boet i et andet EU/EØS-land, vil kunne lægge opholdstiden dér til opholdstiden i Danmark, dersom de har en arbejdstagerperiode på mindst ca. 10 uger efter ankomsten til Danmark, men flygtninge vil ikke have denne mulighed, da de ikke vil blive anerkendt som flygtninge i Danmark, hvis de kommer fra et andet EU/EØS-land.

”Efter forslaget gælder 7 års kravet heller ikke for danske statsborgere i det omfang, disse er omfattet af EUF-traktatens artikel 45 om arbejdskraftens frie bevægelighed eller artikel 49 om den frie etableringsret. Det betyder f.eks., at EU-borgere, herunder også danske statsborgere, der efter en periode i et andet EU-land, har opnået arbejdstagerstatus på det danske arbejdsmarked, vil kunne modtage uddannelses- eller kontanthjælp uanset det foreslåede opholdskrav i lov om aktiv socialpolitik. Ankestyrelsen fastslog i principafgørelse A-1-06, at opholdstid i et andet EU-land kunne sidestilles med opholdstid her i riget, hvis ansøgeren havde haft arbejde i Danmark efter ankomsten til Danmark. Hvis dette ikke var tilfældet, var den pågældende alene berettiget til den dagældende startthjælp. Det samme må antages at gælde den foreslåede integrationsydelse.” (Bemærkninger til L2, side 9)

- 4) Vi finder L2 indirekte diskriminerende, da en flygtning normalt først vil kunne bestå Dansk Prøve 2 efter 2-3 års danskuddannelse eller mere – og en del vil slet ikke kunne bestå den. Modsat en person, der er opvokset i Danmark, som efter 9 el. 10 års undervisningspligt kan opfylde kravet ved at have en afgangsprøve fra 9. eller 10. klasse med mindst karakteren 2 i dansk, eller anden ligestillet eller højere eksamen, der kan udløse tilskuddet på 1.500 kr om måneden.

Selv om dette forslag officielt er stillet som et incitament for udlændinge til at lære dansk så hurtigt som muligt, er dets vigtigste afledte virkning og måske dets egentlige formål at gøre tilværelsen efter hjemkomsten til Danmark på ”integrationsydelse + 1500 kr” nemmere for danskere, der har gennemgået grundskolen i Danmark, men haft fast bopæl uden for Danmark og EU/EØS i mere end 1 ud af de seneste 8 år. De kan tænke, at selv om de får mindre end kontanthjælpen, har flygtningene det endnu værre! Dermed er bestemmelsen reelt diskriminerende over for flygtninge og udlændinge, der ikke er vokset op i Danmark!

- 5) Vi finder L2 direkte diskriminerende hvad angår manglende ret til ferie. Uden det mindste forsøg på begrundelse hedder det i bemærkningerne til L2: Integrationsydelsesmodtagere vil ikke blive omfattet af reglerne om ret til ferie for uddannelses- og kontanthjælpsmodtagere. Denne direkte diskrimination skønnes at være formålsløs og direkte dyr idet den vil påføre samfundet merudgifter på 66 millioner kroner fra 2015 – 2019, og herefter godt 10 millioner kroner om året.
- 6) Vi finder L2 meningsløs og indirekte diskriminerende over for de flygtninge og andre med handicap, der ifølge de nuværende regler om kontanthjælp ville være *aktivitetsparate men ikke arbejdsmarkedsparete*. Kontanthjælpsmodtagere, der kun er aktivitetsparate på grund af fysisk eller psykisk sygdom eller af andre årsager, kan få et *aktivitetstillæg*, men det kan modtagere af integrationsydelsen ikke efter det aktuelle lovforslag. Man vil således presse disse personer til at arbejde, selv om de reelt ikke kan arbejde, på grund af sygdom eller handicap. Der vil således også være tale om en overtrædelse af FN’s handicapkonvention for de handicappede, som lovforslaget i øvrigt henviser til i forbindelse med sprogsprøven.

- 7) Vi finder L3 direkte diskriminerende over for flygtninge, der vil være berettiget til pension efter de nugældende regler, normalt ikke kan have opholdt sig i 4/5 af deres arbejdsdygtige alder i Danmark før flugten hertil. De ville typisk heller ikke kunne få overført en eventuel pensionsopsparing fra hjemlandet til Danmark (L3). Argumentet, som også gentages i indledningen til L3 om at ”Samtidig ønsker regeringen at give nytilkomne flygtninge og udlændinge et større incitament til at arbejde og blive integreret i det danske samfund” er meningsløst når det drejer sig om personer, der kommer til Danmark, efter at have nået folkepensionsalderen. Kun unge mennesker når ikke at blive ramt af denne bestemmelse, når de når pensionsalderen.

- 8) L7 er i sagens natur en form for direkte diskrimination, der rammer børn og børnefamilier. De særlige børnetilskud er netop beregnet på børnefamilier i særlige situationer, hvor der er et stort behov for det, som følge af eneforsørgerstatus, uddannelse, eller ved tvillinger eller trillinger.

Efter L7 kan man ikke få udbetalt den fulde børne- og ungeydelse og det fulde beløb af et eventuelt børnetilskud i de første to år. Flygtninge har ikke haft mulighed for lovligt at have folkeregisteradresse i Danmark i to år før de kom hertil og fik asyl, og præasylperioden tæller ikke med i de to år. Ydelsen kan endda siges at have en uproportional hård virkning netop på flygtningefamilier, da den rammer i en periode, hvor:

- ingen af forældrene i flygtningefamilier formodes at have bestået Dansk prøve 2 endnu;
- mulighederne for at finde arbejde er stærkt begrænsede af, at forældrene endnu ikke kan ret meget dansk eller har et netværk, der kan hjælpe dem i jobsøgningen, samt at de skal have pasningsmuligheder til deres børn;
- de er i starten af deres etablering i Danmark. Her har flygtningefamilierne netop ekstra udgifter til at etablere sig med bl.a. udstyr til børnene (tøj/sko til dansk klima, cykler, senge osv.).

B: Vedrørende mindre ydelser som tiltrækningskraft - kontanthjælp, pension og børne- og ungeydelse og børnetilskud:

Regeringen anfører, at den ringere behandling af flygtninge, hvad angår sociale ydelser, vil få asylansøgere til at søge til andre lande end Danmark. Regeringen har dog ikke godtgjort denne antagelse på nogen måde, det er et rent postulat.

SOS mod Racisme mener, at når syrere søger asyl i Danmark skyldes det ønsket om at overleve, hvilket der ikke er sikkerhed for under borgerkrigen i Syrien eller i flygtningelejrene i dets nabolande. Vores gæt er desuden, at destinationslandet kan være ret tilfældigt, at flygtningene ønsker at komme i arbejde frem for at få sociale ydelser, ligesom det er begrænset, hvilke mulige flugtruter, de reelt har.

Center for Udsatte Flygtninge under Dansk Flygtningehjælp skriver i et notat af 3. juli 2015:

”Der er begrænset viden om, hvad der gør, at flygtninge søger mod eller ender i bestemte lande. Det er et felt, som i sagens natur er vanskeligt at undersøge, ligesom flygtninges ruter i høj grad er præget af tilfældigheder. Den begrænsede forskning, der er lavet, peger på, at det særligt er tilstedeværelsen af sociale netværk, familie og diasporasamfund, der kan have betydning for, hvor flygtninge søger hen. Ligeledes har et overordnet billede af et land som fredeligt, demokratisk og velstående betydning. Der er ingen undersøgelser, hvor data underbygger en formodning om, at størrelse på forsørgelsesydelser har betydning for flygtninges destinationsland.”

Et resumé af pull-faktorer for syriske asylansøgere i UK, nævner følgende grunde til at syrerne har valgt UK: *Sophie Crafter, Joanne Collop, Laura Barker: Refugees and Asylum Seekers to the UK from Syria since 2011 (<http://www.rug.nl/frw/education/related/refugeesandasylumseekers.pdf>)*

- asylansøgere har ret til sundhedsydelser fra det nationale sundhedsvæsen, NHS også i præasylfasen
- asylansøgere kan have familie eller andet netværk i UK
- UK ses som et land, der overholder menneskerettighederne, inkl. lovgivning mod diskrimination, og gør det muligt at få sprogkurser, uddannelse og faglig uddannelse
- UK kan forbedre jobmulighederne ved at give flygtninge muligheder for uddannelse, hvilket kan lede til at flygtningen kan få en stabil økonomi gennem et arbejde
- UK er det land, der har ydet størst humanitær hjælp af EU landene til Syrien i 2010-2012.

I øvrigt mener SOS mod Racisme, at Danmark skal overholde Flygtningekonventionen, og tage sin del af flygtningene i verden, og forsøge at hjælpe dem til rette her på så god en måde som muligt,

uden at diskriminere mod dem. Ud af verdens 60 millioner flygtninge inkl. de internt fordrevne, er det reelt ganske få flygtninge, der kommer til Danmark.

C: Vedrørende fattiggørelse:

Beregningerne fra Rockwool Fondens Forskningsenhed viste, at en flygtning ikke kunne klare sig med integrationsydelsen, selv ikke på et lavt budget uden transport og fritidsbeskæftigelse i. Ifølge Center for Udsatte Flygtninges beregninger har ikke-forsørgere et ringere budget med de nye ydelser end med de tidligere starthjælpsydelse, og en familie med to forsørgere har kun lidt mere end ved de tidligere starthjælpsydelse. For at flygtninge skal have råd til livsnødvendigheder, herunder medicin, må de søge om tilskud til selv den mindste udgift fra kommunen som enkeltydelser efter Serviceloven.

Dermed forventes de at blive i en klientrolle, hvor de konstant må søge kommunen om hjælp, frem for at kunne disponere over egne midler til at klare sig selv med.

For kommunerne medfører det et stort merarbejde med at vurdere behov og administrere enkeltydelser i de kommuner, som skal boligplacere og integrere flygtningene. Samtidig med besparelserne i kommunerne efter regeringsskiftet, skal kommunerne afsætte væsentlig flere penge til modtagelse af flygtninge: dels til enkeltydelser, dels til at finde boliger, dels til administration af hele systemet.

D: Vedrørende arbejde:

Sidste del af formålet i lovforslaget synes at bygge på ordsproget: "Nød lærer nøgen kvinde at spinde". Vi mener dog ikke, at fattiggørelsen, som forslaget lægger op til, vil øge flygtningenes chancer for at få arbejde. Tværtimod mener vi at uddannelse, bolig, sprog, accept, anerkendelse, behandling af traumer og ikke-diskrimination, sammen med konkret arbejdsmarkedsrettet hjælp, er ting, der vil øge chancen for at flygtninge, der *kan* arbejde, også vil komme i arbejde i Danmark. Vi vil derfor foreslå, at man vurderer flygtninges uddannelser så hurtigt som muligt med henblik på evt. mulighed for praktik, løntilskudsjob og supplerende/opgradering, så at flygtninge, der allerede har en uddannelse, kan få relevant arbejde med den i Danmark. Ligeledes vil mentorordninger og praktikordninger, isbryderordninger, og løntilskudsjob være positive tiltag.

At gøre tilværelsen i Danmark utålelig på offentlig hjælp for nytilkomne flygtninge er diskriminerende og uetisk og ikke nogen løsning. Over halvdelen af flygtningene formodes ikke at være arbejdsmarkedsparate, de vil ikke af den grund få et aktivitetstillæg, og som udgangspunkt har de ikke fået en danskuddannelse endnu. På grund af manglende dansk sprog, netværk og uddannelsesvurdering og opfyldelse af uddannelseskraav, vil de have dårligere muligheder end andre for at få et arbejde.

Generelt om lovforslagene:

Regeringspartiet "Venstre" har før valget argumenteret for, at modtagerne af integrationsydelsen får samme takst som studerende på SU. Det er dog en sandhed med så store modifikationer, at det må siges at være helt forkert. De færreste studerende kan desuden leve af SU alene, men må supplere med studielån, erhvervsarbejde på deltid, eller på fuldtid i en del af ferien.

For de studerende er studiejobs en måde at opnå erhvervs erfaring på, og det kan lette deres adgang til et arbejde efter de har afsluttet deres uddannelse. De må tjene op til et vist beløb om året uden at blive trukket i SU. Desuden har de typisk mulighed for at rabat på transport, studieboøger, tandbehandling, en række forlystelser og kollegieboliger. Hvis en person på integrationsydelse derimod tager job ved

siden af på deltid, vil indtægterne til dels blive modregnet i ydelsen, og de har ikke nogen af de anførte rabatter eller lånemuligheder. Typisk vil studerende desuden have familie og et netværk, som dels kan hjælpe med at skaffe studenterarbejde, dels evt. med et lån eller tilskud, eller de kan have mulighed for at bo hjemme i studietiden.

Satserne for de nye ydelser svarer til den uddannelseshjælp (efter Lov om aktiv socialpolitik), som unge under 30 år modtager i stedet for kontanthjælp. Dog er de dårlige/syge integrationsydelsesmodtagere meget ringere stillet. F.eks. kan uddannelseshjælpsmodtagere med visse psykiske diagnoser få et højere beløb, fordi man på baggrund af deres sygdom har antaget at de ikke vil være i stand til at arbejde. Ligeledes kan uddannelseshjælpsmodtagere, som ikke er jobparate, få et aktivitetstillæg hvis de deltager i aktivering. Disse muligheder er der ikke i lovforslaget for integrationsydelsesmodtagere. Det betyder, at såvel jobparate som aktivitetsparate (der altså er defineret ved at de ikke er i stand til at varetage et job her og nu) vil få samme lave ydelse, uanset om det pga. deres fysiske eller psykiske tilstand er helt urealistisk at de kan arbejde. Man kan derfor tvivle på at den dårlige gruppe vil blive presset i arbejde af de lave ydelser. Lovforslaget diskriminerer altså også fysisk eller psykisk syge flygtninge, som reelt ikke kan komme i arbejde, i forhold til fysisk eller psykisk syge modtagere af uddannelseshjælp, der ikke kommer ind under de nye lovændringer.

Lovudkastene er samlet set udtryk for en utrolig nidkærhed i at behandle flygtninge så ringe som muligt, fattiggøre dem og gøre dem til sociale klienter, der skal kende Servicelovens bestemmelser om enkeltydelser mindst lige så godt som deres sagsbehandlere, for overhovedet at kunne overleve i Danmark.

Det er rigtigt, at hvis flygtningene hurtigere opnår fuldtids lønarbejde vil de få mulighed for at komme ud af denne blindgyde, så længe de har et arbejde. Men det kan være svært at få et fuldtidsarbejde uden at kunne ret meget dansk, og især for forsørgere kan det være svært at kombinere et fuldtidsarbejde med danskuddannelse og med at orientere sig i det danske samfund. De allerfleste flygtninge vil bruge meget af deres energi på at flytte ind og ud af midlertidige boliger, da det vil være umuligt for de fleste kommuner at finde permanente boliger til dem, som de kan betale, på grund af den lave integrationsydelse. Flytning og indretning af boliger og orientering i lokalområdet og evt. nye sagsbehandlere koster også både økonomi og psykiske ressourcer og arbejde for både flygtninge og kommuner.

Ingen af de anførte ting i det nye lovforslag kan antages at lette flygtningenes og den øvrige personkreds' vej til et arbejde i Danmark. Tværtimod medfører diskrimination og fattigdom typisk mindreværd, mindre overskud til jobsøgning og mindre mulighed for at koncentrere sig om danskuddannelsen. Fattigdommen medfører i sig selv eksklusion, og både fattigdom og udelukkelse vil øge afmagtsfølelse og følelsen af mindreværd – og mindske de pågældendes ressourcer til at finde et arbejde, et ståsted, et tilhørsforhold og en følelse af anerkendelse og accept i Danmark. Med fattigdommen følger ringe boligmuligheder, manglende sund kost, og manglende mulighed for deltagelse i samfundet og fritidsbeskæftigelse.

I lovforslaget nævnes nogle enkeltydelser der vil kunne komme på tale for modtagerne af integrationsydelser, fx tilskud til tandpleje. Det er dog spørgsmålet om en person overhovedet vil kunne udrede de første 600 kr, som han/hun skal betale af egen lomme, og om de personer, der ikke bliver fuldt ud kompenseret over denne grænse, overhovedet vil kunne betale de 35% af egenandelen.

Kommunerne, som skal stille boliger til rådighed for nyankomne flygtninge, påføres et stort og delvist umuligt merarbejde med at søge efter billige boliger – som sjældent findes, eller med at finde på midlertidige og dårlige løsninger, fx i form af bopæl på en campingplads uden for sæsonen, beboelsespavilloner, eller midlertidig placering af familier i værelser hos andre familier.

Endelig vil mange i persongruppen få store problemer med at forsøge at forstå den meget bureaukratiske lovgivning, de er omfattet af. Ikke kun er den lang og under kontinuerlig ændring, men de kommunalt ansatte og statsansatte, der skal administrere lovgivningen, skal også nå at sætte sig ind i den. Flygtningene må således regne med ofte at blive rådgivet forkert, idet der endnu ikke vil foreligge nye retningslinier og vejledninger for lovgivningen, når den træder i kraft.

Vedrørende L2:

For ikke at blive tolket som udtryk for direkte diskrimination, er L2, som er det mest omfattende og betydende af de tre lovforslag, formuleret, så at det omfatter personer, der ikke har boet sammenlagt mindst 7 af de seneste 8 år i Danmark. Her vil nogle personer dog være undtaget, nemlig danskere og EU-borgere som har været mindst 7 af de seneste 8 år i Danmark eller i et andet EU-land, og som kan karakteriseres som arbejdstagere, dvs. som har været i arbejde af mindst ca. 10 ugers varighed efter ankomsten til Danmark.

De personer og familier, der bliver ramt af de lavere ydelser end kontanthjælpen, og som ikke kommer i arbejde, vil være afhængige af de offentlige ydelser, de vil kunne modtage, hvad enten det drejer sig om integrationsydelse, pension eller børne- og ungeydelse, børnetilskud, børnebidrag – samt diverse enkeltydelser.

Integrationsydelsen i 1999

Den første form for "integrationsydelse" eller "starthjælp" vi har haft i Danmark omfattede nye flygtninge under integrationsprogrammet i Integrationsloven af 1998. Ydelsen svarede til 65% af kontanthjælpen, og blev indført af den daværende SR-regering under Poul Nyrup Rasmussen IV. Den var i kraft i hele 1999, hvor den blev ophævet - formentlig fordi FN's flygtningeorganisation UNHCR varslede, at man fandt den diskriminerende over for flygtninge, og idet der blev forberedt en sag ved den europæiske menneskerettighedsdomstol. En anden effekt var fattiggørelse af familierne med indskrænkninger i deres levevilkår og dårligere muligheder for at deltage i samfundslivet, ligesom kommunerne var pålagt en stor administrativ byrde med tildeling af enkeltydelser og forsøg på at finde boliger, der kunne betales på starthjælpen. Derfor gjaldt loven kun et år, hvorefter diskriminationen af flygtninge ophørte, så de fik kontanthjælp ligesom andre i Danmark.

SR-regeringen konkluderede således i november 1999 i et notat fra Indenrigsministeriet:

"De foreløbige resultater af den sagsbaserede evaluering viste på den ene side, at det i vidt omfang er lykkedes for kommunerne at skaffe boliger til flygtningene, at udarbejde handlingsplaner og tilbyde danskundervisning inden for de i integrationsloven fastsatte frister.

På den anden side viste de foreløbige resultater af den sagsbaserede evaluering også, at kun få udlændinge omfattet af integrationsloven i efteråret 1999 var i ordinær udstøttet beskæftigelse og havde arbejdsindkomst i august måned 1999. Desuden har udlændinge i vidt omfang modtaget hjælp i særlige tilfælde. Som følge heraf kan udlændinge have vanskeligere ved at deltage i det almindelige sociale samfundsliv. Det er dog for tidligt at vurdere, om der er sket en langsigtet forbedring af udlændinges beskæftigelsessituation så kort tid, efter at kommunerne har overtaget integrationsansvaret.

Med henblik på at give landets kommuner og nyankomne udlændinge de bedst mulige forudsætninger for det videre integrationsarbejde fremsatte indenrigsministeren den 8. december 1999 forslag til lov om ændring af lov om integration af udlændinge i Danmark (integrationsloven).

Lovforslagets hovedpunkter

Lovforslaget indebærer helt generelt, at introduktionsydelsen forhøjes, således at den svarer til ydelserne efter lov om aktiv socialpolitik. Desuden ændres en række af integrationslovens bestemmelser, således at de svarer til bestemmelserne i lov om aktiv socialpolitik. "

<http://www.statensnet.dk/pligtarkiv/fremvis.pl?vaerkid=18656&reprid=0&filid=7&iarkiv=1>

Introduktionsydelse og starthjælp i 2002 - 2011

I 2002-2011 indførte VK-(O)-regeringen "introduktionsydelse og starthjælp". Denne gang blev den udformet, så den både var diskriminerende over for flygtninge og over for danskere og udlændinge der kom (tilbage) til Danmark efter ikke at have haft fast bopæl i Danmark i mindst 7 ud af de seneste 8 år. Der blev dog udbetalt børne- og ungeydelse og børnebidrag, hvis der var børn under 18 år, efter samme takster som hos andre familier, med undtagelse af den sidste del af regeringsperioden fra 2010 - 2011.

Årsagen til den anførte afgrænsning af modtagere af starthjælp/integrationsydelse var formentlig at undgå at Danmark blev indklaget for direkte diskrimination ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Men reelt var loven diskriminerende for flygtninge og for udlændinge uden for EU/EØS og Schweiz.

Effekten af starthjælpen er undersøgt i: *Starthjælpens betydning for flygtnings levevilkår og beskæftigelse. Lars Højsgaard Andersen, Hans Hansen, Marie Louise Schultz-Nielsen, Torben Tranæs; Rockwool Fondens Forskningsenhed, Arbejdsrapport no. 25, 2012.*

Effekten af denne udgave af starthjælpen var ikke, at de fleste flygtninge kom i arbejde, men at andelen, der var i arbejde 16 mdr. efter de havde fået asyl steg fra 8% i "kontanthjælpsgruppen" (dvs. dem der fik kontanthjælp og var ankommet op til et år før starthjælpen trådte i kraft i 2002) til 14% i "starthjælpsgruppen" (dem der fik starthjælp og var ankommet i løbet af det første år efter starthjælpen trådte i kraft). Sagt på en anden måde: 92% af dem der fik kontanthjælp mod 86% af dem, der fik starthjælp, kom ikke i arbejde i løbet af det første knap halvandet år. Efter 52 måneder (4 år og 4 måneder) var andelen der havde fået asyl steget til 30% i kontanthjælpsgruppen og 42% i starthjælpsgruppen. De seneste måneder frem til opgørelsen steg beskæftigelsen for kontanthjælpsgruppen mere end for starthjælpsgruppen, hvilket ifølge forfatterne indikerer, at forskellen nok ikke vil blive ved at stige - men snarere indsnævres.

Undersøgelsen fandt sted i en periode med relativt lav og faldende ledighed, lidt lavere end den aktuelle ledighed, så det må fortsat formodes, at kun få flygtninge vil få et reelt lønarbejde de første mange år. Ledighedsprocenten af antal personer i arbejdsstyrken (AKU-ledighed) var i 4. kvartal 2002: 4,9%, 2003: 5,9%, 2004: 5,5%, 2005: 4,5 %, 2006: 3,9% og i 2007: 3,6%, mod 6,6% i 2014.

(www.statistikbanken.dk/statbank5a , tabel AKU123)

Når man så på den enkelte flygtning, der var ankommet lige efter starthjælpen blev indført i 2002 og ikke havde haft lønindkomst endnu, gjaldt det 69% de første 2 år, 57% de første 3 år og 54% de første 4 år. Når man så på flygtninge, der boede i parforhold, og hvor ingen i parret havde haft en lønindkomst, gjaldt det 56% de første 2 år, 43% de første 3 år og 35% de første 4 år.

Budgetberegningerne fra undersøgelsen viste, at de fleste flygtninge levede i stor fattigdom:

"Konklusionen er, at starthjælpsflygtnings levevilkår præges af fattigdom. Når skat og husleje er betalt, står modtagere af starthjælp, uanset deres familiemæssige situation, således tilbage med et beløb, som gør det helt umuligt at betale udgifterne i et dansk standardbudget, også selvom budgettet som i arbejdsrapporten tager udgangspunkt i priser i discountbutikker. Mere overraskende er det måske, at for visse familietyper, specielt enlige og familier som ikke opfylder 300 timers kravet, er rådighedsbeløbet så lavt at det end ikke rækker til et minimumsbudget hvor der intet - bogstaveligt talt nul kroner - bruges på transport og fritidsaktiviteter."

Den nu foreslåede integrationsydelse adskiller sig fra den tidligere ved andre takster og ved at der samtidig indføres optjenings tid for børneydelse. Desuden er den direkte diskriminerende derved, at man efter bestået Prøve i Dansk 2 eller et tilsvarende eller højere niveau, vil få et ekstra månedligt beløb på 1.500 kr - angiveligt for at anspre flygtninge til at lære dansk hurtigt. Det betyder imidlertid, at danskere og udlændinge, der har bestået Folkeskolens afgangsprøve i dansk fra starten vil være berettigede til dette beløb, og det har langt de fleste, som har gennemført grundskolen i Danmark.

En del flygtninge vil ikke kunne bestå prøve i Dansk 2, og ikke få tilbudt en sådan undervisning af en sprogskole. Flygtninge bliver indplaceret af sprogskolen på en danskuddannelse på baggrund af deres forudsætninger. Personer der kommer til Danmark med ingen eller kort uddannelse, og som ikke kan læse det latinske alfabet, bliver indplaceret på Dansk uddannelse 1, hvor målet er at bestå prøve i Dansk 1. Det er yderst sjældent at personer med kort eller ingen uddannelse kan bestå en prøve i Dansk 2, i givet fald tager det mange år.

En del flygtninge vil være stærkt traumatiserede af krig, tortur, tab, voldsomme oplevelser under flugten og ophold i asyල්lejre i årevis. De kan af den grund have svært ved at koncentrere sig og lære dansk. Disse personer skal have deltaget i danskuddannelse og have gået op til eksamen i Dansk 2 uanset et evt. handicap, selv om et nederlag ved prøven måske vil forstærke den psykisk sygdom hos en traumatiseret flygtning. De kan dog i nogle tilfælde undtages for prøven og evt. uddannelsen ved en lægeerklæring, som de selv skal betale for.

Manglende ret til ferie

Det stress, som det at være i et nyt land, og som fattigdommen og eksklusionen forstærker, forstærkes yderligere af, at der i lovforslaget er indlagt endnu en diskrimination, nemlig den mulighed for at holde ferie, som kontanthjælpsmodtagere har efter 12 måneder på kontanthjælp. Uddannelsessøgende vil typisk have ferie og undervisningsfri i løbet af uddannelsen. Der er ikke angivet nogen begrundelse for den manglende ret til ferie, og forslaget er formålsløst, og vil kun stresse personkredsen endnu mere.

Mens ret til ferie med løn, dvs. lommepenge pr. 1. juli 2015 er indført for au-pair piger, der har opholdstilladelse i Danmark, skal flygtninge og øvrige personer, der rammes af loven, åbenbart beordres til ikke at måtte tage ferie. Det er et eksempel på en nidkærhed der både er uhensigtsmæssig, og dyr for samfundet.

De beregnede merudgifter for kommunerne til danskuddannelse og aktivering i de perioder, hvor modtagerne ellers ville have kunnet holde ferie, er i bemærkningerne til lovforslaget 66 millioner kroner fra 2016-2019, og godt 10 millioner kroner årligt, når forslaget er fuldt indfaset !!!

Der er således tale om en merudgift, der kun har til hensigt at diskriminere og gøre tilværelsen mere utålelig for flygtninge og andre på integrationsydelse. Det er chikane under bælttestedet, som ikke burde forekomme i Danmark, det leder snarere tankerne hen på forfølgelse af andre folkeslag i tidligere tider!

3.11 Ingen ret til ferie Forslaget om, at uddannelses- eller kontanthjælpsmodtageres ret til ferie ikke skal udvides til at omfatte integrationsydelsesmodtagere, skønnes at medføre merudgifter til aktivering i de uger, hvor modtagerne ville have afholdt ferie, hvis de havde haft ret til uddannelses- eller kontanthjælp.

Forslaget skønnes at medføre offentlige merudgifter til aktive beskæftigelsesrettede tilbud og danskuddannelse på 2,0 mio. kr. i 2016, 19,7 mio. kr. i 2017, 28,8 mio. kr. i 2018, 16,0 mio. kr. i 2019 og 10,4 mio. kr. årligt fuldt indfaset. De statslige udgiftsmæssige konsekvenser indarbejdes på finanslovens § 17.39.04. Aktive tilbud og danskuddannelse til udlændinge under integrationsprogrammet. (*Bemærkninger til Lovforslaget. stk. 3.11*).

Vedrørende L3:

Når det gælder optjeningsprincip vedr. folkepension, er en flygtning netop kommet til Danmark fra et andet land, og har typisk ikke haft fast bopæl i Danmark før. Herudover vil det for en flygtning typisk være umuligt at gøre krav på eller at få overført en eventuel pensionsopsparing fra det land, han/hun er flygtet fra til Danmark. Eller at dokumentere tidligere arbejdsforhold i hjemlandet, som typisk vil være præget af krig for at kræve en pension. Måske vil en sådan handling tilmed kunne medføre forfølgelse af flygtningens familie i hjemlandet. Blandt andet derfor er det urimeligt at "harmonisere" optjeningsprincippet med det for indvandrere i Danmark. Også UNHCR har tidligere udtalt, at der med optjeningsprincippet er tale om diskrimination af flygtningene i strid med Flygtningekonventionen.

Vedrørende L7:

L7 indfører et optjeningsprincip til børne- og ungeydelse og børnetilskud, som oprindeligt blev indført med et helt andet formål: *"Hensigten med indførelsen af optjeningsprincippet var, at beskæftigelses- og bopælsperioder skulle være tilbagelagt i Danmark, således at man kun opnår ret til ydelser, hvis man har en reel tilknytning til Danmark"*

Målet var først og fremmest at udelukke udenlandske lønmodtagere med kortvarigt, ofte sæsonbetonet arbejde fra at modtage disse ydelser. Når det gælder flygtningene, er det jo personer, som typisk vil få en varig tilknytning til Danmark.

Konsekvenserne af dette optjeningsprincip er, at flygtninge og andre i personkredsen ikke får disse ydelser det første halve år, 25% efter ½ år, 50% efter 1 år, 75% efter 1½ år og det fulde beløb først efter 2 år. Uanset om det er en familie, der har boet i Danmark i skiftende flygtningelejre igennem 14 år, før de til sidst har fået ophold efter § 7, 8 el. 9 i udlændingeloven, tæller disse år ikke med.

Optjeningsprincippet blev indført af VK(O)-regeringen og trådte i kraft 1. januar 2012, men flygtningene har været undtaget fra dette fra 1. januar 2013 under R-S-SF-regeringen, da dets konsekvens var en reel diskrimination af gruppen, og det i øvrigt ikke var formålet at stille denne gruppe, hvoraf langt de fleste må formodes at få permanent ophold i Danmark, ringere økonomisk end andre. Men for de nye flygtninge på integrationsydelse, vil den økonomiske situation for en sådan børnefamilie uden fuld børnefamilieydelse og uden 1.500 kr om måneden for at have bestået Dansk prøve 2 de første to år, formentlig være endnu ringere end efter de tidligere former for integrationsydelse/starthjælp, som gjaldt i hhv. 1999 og i 2002-2011.

Lovforslaget vil muligvis medføre at flere flygtningebørn vil blive omsorgssvigtet, idet flere forældre vil bukke under for afmagt og depression, når de ikke kan få enderne til at nå sammen, ligesom der ikke er penge til fx briller til de børn, der har brug for det, og SFO og fritidsaktiviteter, som kan give barnet mulighed for et børneliv og integrere det blandt danske børn, og kan give det bedre muligheder for at lære dansk.

Børne- og ungeydelse udgør i 2015 i DKK: for 0-2 årige: 17.772; for 3-6 årige: 14.076; og for 7-17-årige: 11.076. Et sådant årligt beløb har større betydning, jo ringere indkomsten er. Hvad angår børnetilskud, er nogle kategorier rettet mod studerende, praktikanter og eneforsørgere. Blandt nye flygtninge ville en del være berettiget til hele dette tilskud, hvis de ikke havde fået pålagt optjeningsprincippet.

Konklusion:

Vi mener således, at de tre lovforslag bør trækkes tilbage eller forkastes, da de er diskriminerende på flere måder og ikke tjener noget reelt formål. Lovforslagene vil tværtimod sætte de nye flygtninge – og andre modtagere af integrationsydelsen - i en meget svær situation. De vil lide under fattigdommen og manglende mulighed for at klare tilværelsen selvstændigt, og det i en periode, hvor de stort set ikke har reelle muligheder for at få et lønnet arbejde.

Vi ser derimod meget gerne at man hjælper flygtninge og andre til at komme i arbejde eller uddannelse så hurtigt som muligt med positive midler.

For SOS mod Racisme,

Anne Nielsen, næstformand

Notat

om forslag til lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik og integrationsloven

Konklusion

Der er efter centrets opfattelse grund til at regne med, at introduktionen af begrebet 'starthjælp' i praksis vil ramme udlændinge i langt højere grad end danske. Derfor rejser lovforslaget spørgsmål om indirekte diskrimination, et begreb, som er anerkendt både i national og i international ret.

I visse tilfælde udmåles 'starthjælpen' med under halvdelen af det beløb, kontanthjælpen udgør. Derfor har centret fundet anledning til at orientere om begrebet kvalitativ mindstestandard.

1. Indledning

Det fremgår af pkt. 1 i de generelle bemærkninger til lovforslaget, at et af 3 grundlæggende hensyn er, at udlændingepolitikken skal respektere Danmarks internationale forpligtelser, således som de er beskrevet i pkt. 4 i de generelle bemærkninger. Centret tager i de følgende bemærkninger udgangspunkt i disse forpligtelser, men tilføjer til listen af ratificerede konventioner Den Europæiske Socialpagt fra 1961.

2. "Starthjælpen"

2.1 Spørgsmålet om direkte og indirekte diskrimination

Efter lovforslaget er kun personer, der har haft ophold i Danmark i sammenlagt 7 ud af de seneste 8 år, berettigede til kontanthjælp efter de hidtil gældende bestemmelser i aktivloven. De, der ikke opfylder opholdskravet, skal i stedet modtage 'starthjælp', som udmåles med et væsentlig lavere beløb. Selv om forslaget både vedrører danske statsborgere og udlændinge, rejser det efter centrets opfattelse et spørgsmål om indirekte diskrimination.

Det generelle menneskeretlige forbud mod diskrimination vedrører "enhver forskelsbehandling ... af nogen grund, herunder race, hudfarve, køn, sprog, religion, politisk

eller anden anskuelse, national eller social herkomst, formueforhold, fødsel eller anden stilling”, jf. f.eks. Artikel 26 i FN-konventionen om borgerlige og politiske rettigheder. Efter sin ordlyd tager bestemmelsen utvivlsomt sigte på den (direkte) diskrimination, der finder sted på grundlag af et af de opregnede kriterier. Forskelsbehandling på grundlag af et isoleret set lovligt kriterium kan imidlertid efter omstændighederne ramme forskellige befolkningsgrupper så uensartet, at den faktiske virkning kommer til at svare til virkningen af en direkte diskrimination mellem samme befolkningsgrupper. Denne forståelse af ikke-diskriminationsprincippet som også omfattende den indirekte diskrimination kan anses for omfattet af udtrykket ”enhver forskelsbehandling ... af nogen grund...”.

Forbuddet mod indirekte diskrimination kommer tydeligere til udtryk i Racediskriminationskonventionens Artikel 1 (1) og 2 (1) c, som lægger vægt på den faktiske *virkning* af en forskelsbehandling. I General Recommendation XIV (1993); FN-dokument: HRI/GEN/1/Rev.2, s. 95 udtaler Racediskriminationskomiteen f.eks. følgende:

”In seeking to determine whether an action has an effect contrary to the Convention it will look to see whether that action has an unjustifiable disparate impact upon a group distinguished by race, colour, descent or national or ethnic origin.”

I pkt. 7 i General Comment No. 18 af 10. November 1989 udtaler Menneskeretskomiteén blandt andet med henvisning til Racediskriminationskonventionen tilsvarende, at diskriminationsbegrebet omfatter enhver forskelsbehandling som, ”has the purpose or effect of nullifying or impairing the recognition, enjoyment or exercise by all persons, on an equal footing, of all rights and freedoms.” Om Artikel 26 i FN-konventionen bemærker centret videre, at den også omfatter diskrimination med hensyn til økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, i den udstrækning staterne har vedtaget lovgivning om disse rettigheder, jf. pkt. 12 i General Comment No. 18.

Efter forslaget til § 11, stk. 3-5 i aktivloven er retten til kontanthjælp som nævnt betinget af, at ansøgeren har opholdt sig her i riget i sammenlagt 7 år inden for de seneste 8 år. Bestemmelsen skal efter forslaget både gælde for danske og for udlændinge. Kravet skal dog efter forslaget ikke gælde for statsborgere i et andet nordisk land og heller ikke for EU/EØS-borgere, i det omfang disse efter EU-retten er berettigede til hjælpen. Det vil i praksis indebære, at der kan forskelsbehandles mellem danske statsborgere og andre EU-borgere i den forstand, at danske statsborgere fremover skal modtage en lavere ydelse end den, der i øvrigt gælder efter EU-retten. Denne forskelsbehandling skal efter centrets opfattelse ses i lyset af det erklærede formål med lovforslaget, som er at begrænse antallet af udlændinge, der kommer til Danmark og sikre, at de, der kommer, hurtigere bliver integreret i det danske samfund, jf. pkt. 1 i de generelle bemærkninger til lovforslaget.

Efter regeringens opfattelse er lovforslaget om ’starthjælp’ i overensstemmelse med Danmarks menneskeretlige forpligtelser, idet den lavere ydelse skal ydes såvel til danske som til (andre) udlændinge (end EU/EØS-borgere). Det er altså regeringens opfattelse, at der ikke

er tale om diskrimination, idet kravet om ophold her i landet i mindst 7 ud af de sidste 8 år gælder for danske såvel som for udlændinge.

Efter centrets opfattelse bør det dog overvejes, om der er tale om indirekte diskrimination, idet en gennemførelse af lovforslaget vil ramme de to grupper ganske forskelligt. En dansk statsborger, som opholder sig i et år eller to i udlandet, vil ganske vist være henvist til den lavere 'starthjælp', hvis han efter sin tilbagevenden til Danmark skulle have behov for og i øvrigt være berettiget til kontanthjælp. Centret har imidlertid forstået lovforslaget således, at opholdskravet ikke er et krav om *uafbrudt*, men alene *sammenlagt* ophold i 7 ud af de seneste 8 år. Hvis denne opfattelse kan lægges til grund, vil den danske statsborger generhverve retten til den almindelige kontantydelse efter en periode, som svarer til varigheden af hans fravær. Den nyankomne udlænding skal derimod som udgangspunkt altid vente i 7 år, og selv om han i kortere eller længere perioder inden for disse 7 år oppebærer arbejdsindtægt "ryger han ned" på 'starthjælp' ved ledighed, med mindre han har forsikret sig i en arbejdsløshedskasse. I øvrigt vil danske statsborgere i højere grad end udlændinge have mulighed for at indrette sig på den nye retstilstand. Der er derfor efter centrets opfattelse grund til at regne med, at udlændinge, herunder flygtninge *i praksis* vil blive ramt langt hårdere af lovforslaget end danske. Det fremgår da også med al ønskelig tydelighed, at det er tilstrømningen af udlændinge, der skal begrænses, og at introduktionen af begrebet 'starthjælp' er anset for at være et egnet middel i denne bestræbelse. Centret henviser herved tillige til bestemmelsen i flygtningekonventionens artikel 23, hvorefter staterne skal indrømme flygtninge, der lovligt bor inden for deres område, samme behandling som deres egne statsborgere.

Centret er ikke bekendt hverken med generelle konklusioner eller individuelle afgørelser fra FN-komitéerne om indirekte diskrimination med hensyn til sociale ydelser. Det er derfor ikke helt forudsigeligt, hvorledes den foreslåede lovgivning vil blive vurderet, ifald den skulle blive forelagt komitéerne til bedømmelse. At begrebet indirekte diskrimination er anerkendt i international ret kommer imidlertid til udtryk i *Bhinder*-sagen fra Menneskeretskomitéen, som anvender begrebet "discrimination in fact" (*Bhinder v Canada*, Communication 208/86). Også en række domme fra EF-domstolen lægger vægt på de faktiske virkninger, jf. f.eks. *Bilka* sagen om et generelt forbud mod deltidsbeskæftigelse, som i praksis ramte langt flere kvinder end mænd (Sag. Nr. 170/84 *Bilka-Kaufhaus GmbH v. Weber von Hartz* 1986 ECR 1607. I øvrigt har begrebet fundet indpas i dansk ret, jf. f.eks. § 1 i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. (diskriminationsloven), som omhandler "enhver direkte eller indirekte forskelsbehandling ..."

Endelig bemærker centret, at European Committee of Social Rights er af den opfattelse, at den gældende § 3 i aktivloven (om hjemsendelse af udlændinge i behov for vedvarende hjælp) er uforenelighed med Artikel 13, stk. 1 i Den Europæiske Socialpagt. Komitéen har udtalt, at personer fra andre af de kontraherende stater, som bor eller arbejder lovligt inden for territoriet "must enjoy the same rights as nationals to social and medical assistance, no length of residence requirement may be imposed and such persons may not be

repatriated on the sole ground that they are in need of assistance” (Conclusions XIII-4, s. 61). Komitéens fortolkning er ikke er fulgt op af henstillinger fra Ministerudvalget. Eftersom lovforslaget kraftigt udvider retsvirkningerne af den eksisterende bestemmelse, har centret dog fundet at burde henlede opmærksomheden på komitéens opfattelse.

2.2 'Starthjælpens' omfang

Efter lovforslaget skal 'starthjælpen' udmåles med et beløb, som ligger endog ganske væsentligt under det beløb, der udbetales til andre kontanthjælpsmodtagere, jf. forslaget til § 25, stk. 6-8 i aktivloven.

Introduktionen af den lave 'starthjælp' skal efter centrets opfattelse ses i lyset navnlig af artikel 2 i FN-konventionen om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder (ØSKR), hvorefter staterne ”i videst mulig udstrækning og ved alle egnede midler, herunder især lovgivningsforanstaltninger [skal] træffe forholdsregler med henblik på den fremadskridende fulde virkeliggørelse af de i denne konvention vedtagne rettigheder.” Bestemmelsen anerkender, at mange økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder er undergivet en progressiv realisation, og at deres ”fremadskridende fulde virkeliggørelse” er beroende på medlemsstaternes meget forskellige økonomiske formåen. Vurderingen af, om den enkelte stat er i overensstemmelse med konventionens krav, skal imidlertid ikke finde sted ved hjælp af transnationale sammenligninger, men ved hjælp af sammenligninger over tid inden for den enkelte medlemsstat. I pkt. 9 i General Comment No. 3 fra Komitéen for økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder udtrykkes det således:

“It thus imposes an obligation to move as expeditiously and effectively as possible towards that goal. Moreover, any deliberate retrogressive measures in that regard would require the most careful consideration and would need to be fully justified by reference to the totality of the rights provided for in the Covenant and in the context of the full use of the maximum available resources.”

Udtrykket “træffe forholdsregler” i ØSKR artikel 2 fortolkes endvidere sådan, at der eksisterer et krav om en vis kvalitativ mindstestandard for den lovfæstede hjælp. Det er klart, at de *globale* fælleskrav til denne mindstestandard er helt uinteressante i en dansk sammenhæng, idet Danmarks social- og sundhedsvæsen har en høj standard. Den relativitet, der er indbygget i konventionen, afspejler sig imidlertid tillige i kravene til de *nationale* kvalitative mindstestandarder. Komitéen for økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder har hidtil været meget tilbageholdende med at vurdere de nationale standarder. Den Europæiske Sociale Komité har imidlertid eksempelvis fortolket kravet i konventionens artikel 4 om retten til en rimelig løn sådan, at det er opfyldt, hvis den udbetalte løn svarer til mindst 68 % af den gennemsnitlige løn inden for den enkelte stat. En tilsvarende målemetode har ikke kunnet tages i anvendelse for så vidt angår sociale velfærdsydelse, idet hjælpen kan bestå i både kontant- og naturalydelser. Det er derfor vanskeligt at forudsige Den Europæiske

Socialkomiténs eventuelle vurdering af de foreslåede bestemmelser. Komitéen har dog ved tidligere lejligheder beskæftiget sig med forholdet mellem inflationsraten og hjælpens udmåling, jf. senest i Conclusions XV-1, afsnittet om artikel 13. I øvrigt kan centret oplyse, at komitéen i praksis vurderer hjælpens omfang i forhold til antallet af familiemedlemmer, størrelsen af minimumslønnen og størrelsen af folkepensionen, jf. f.eks. Social Protection in the European Social Charter. Social Charter monographs – No. 7 (1999) Council of Europe, s. 67. Endelig bemærkes, at komitéen ikke har haft lejlighed til at forholde sig til konventionsmæssigheden af de nu ophævede bestemmelser i integrationsloven, hvorefter introduktionsydelsen udmålt med et væsentlig lavere beløb end kontanthjælpen i øvrigt.

I pkt. 4 i de generelle bemærkninger til lovforslaget anføres heroverfor, at 'starthjælpen' svarer nogenlunde til den SU, der udbetales til studerende, og at personer på 'starthjælp' har mulighed for at få dækket visse rimeligt begrundede enkeltudgifter efter bestemmelserne i aktivlovens § 81 og integrationslovens § 35. I bemærkningerne til forslaget til § 106 er dog samtidig anført, at de lavere satser for 'starthjælp' "utilsigtet [kan] medføre øget anvendelse af dækning af udgifter i særlige tilfælde efter reglerne i kapitel 10 i lov om aktiv socialpolitik. For at imødegå en sådan udvikling" foreslås det, at statsrefusionen afskaffes. Denne hjælp skal således fremover være en ren kommunal udgift, når der er tale om personer på 'starthjælp'. Endvidere nedsættes refusionssatsen for kommunale udgifter efter integrationslovens kapitel 6 (hjælp i særlige tilfælde) fra 100 % til 75 % "med henblik på at sikre en større sammenhæng mellem ansvar og finansiering af udgiften", jf. pkt. 2.2. i de generelle bemærkninger til lovforslaget. I øvrigt bemærkes om sammenligningen, at studerende har og typisk gør brug af muligheden for at optage studielån og/eller påtage sig deltidsarbejde, en mulighed der desværre har vist sig kun at være til rådighed i begrænset omfang for (nyankomne) udlændinge. Hertil kommer, at den studerende til enhver tid kan afbryde sit studie og derved opnå ret til kontanthjælp. Endvidere træder 'starthjælpen' i visse tilfælde i stedet for pension, nemlig i de situationer, hvor udlændingen ikke har kunne optjene ret til pension, jf. forslaget til § 27 a, stk. 2 i aktivloven. Endelig skal personer under revalidering efter forslaget til § 47, stk. 3, nr. 5 i aktivloven kun have udbetalt 'starthjælp'.

3. Særligt om hjælp til personer med forsørgerforpligtelser

Efter forslaget til § 25, stk. 5 i aktivloven skal personer, der alene har forsørgelsespligt over for børn, der opholder sig i udlandet, kun kunne få 7.711 kr. i kontanthjælp, "hvis den pågældende kan dokumentere forsørgelsespligten, og at den pågældende faktisk opfylder forsørgelsespligten." Eftersom satsen 7.711 kr. svarer til satsen for ikke-forsørgere over 25 år, giver det ikke umiddelbart mening, at de, der hævder at være forsørgere, skal dokumentere at de faktisk er det, når den sats, de er berettiget til, alligevel kun er taksten for ikke-forsørgere. I bemærkningerne til bestemmelsen hedder det da også, at personer med forsørgerforpligtelser over for børn, der opholder sig i udlandet ikke længere kan få forsørgersats, som altså ifølge § 25, stk. 5 i den gældende lov er på 10.245 kr. Centret går derfor ud fra, at meningen er den, at

DET DANSKE CENTER
FOR MENNESKERETTIGHEDER

forsørgerforpligtelser over for børn, der opholder sig i udlandet, skal anses for irrelevante i en dansk forsørgelsessammenhæng.

Ida Elisabeth Koch
12. marts 2002

Pensionsstyrelsen
joep@penst.dk
penst@penst.dk

STRANDGADE 56
DK-1401 KØBENHAVN K
TEL. +45 32 69 88 88
FAX +45 32 69 88 00
CENTER@HUMANRIGHTS.DK
WWW.MENNESKERET.DK
WWW.HUMANRIGHTS.DK

DATO 7. december 2010
J.NR. 540.10/24315-
JCH/SWG

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social pension (Harmonisering af regler om opgørelse af bopælstid for folkepension)

1. Indledning

Ved e-mail af 17. november 2010 har Pensionsstyrelsen anmodet om senest den 24. november 2010 at modtage Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om social pension (Harmonisering af regler om opgørelse af bopælstid for folkepension). Forslaget er fremsat i Folketinget den 17. november 2010.

På grund af den meget korte høringsfrist har det af ressourcemæssige årsager ikke været muligt for instituttet at besvare høringen inden den 24. november 2010. Instituttet har dog besvaret høringen inden for tre uger.

Instituttet skal i den forbindelse bemærke, at en høringsfrist af syv dages varighed (hen over en weekend) i forbindelse med et lovforslag efter instituttets opfattelse generelt er helt urimelig. En høringsfrist bør efter instituttets opfattelse fastsættes således, at høringsparten har tilstrækkelig tid til at gennemgå høringen og udarbejde et høringssvar med den fornødne grundighed. Det gælder ikke mindst i dette tilfælde, hvor lovforslaget rejser principielle og vanskelige spørgsmål om fortolkningen af FN's Flygtningekonvention og andre menneskerettigheds instrumenter.

2. Sammenfatning

Lovforslagets udformning (afsnit 3):

- Instituttet anbefaler, at beskæftigelsesministeren indskærper, at lovforslag, der udarbejdes af ministeriet eller dets styrelser, fremover følger Justitsministeriets

vejledning om lov kvalitet ved i hovedtræk af redegøre for forholdet til Danmarks internationale forpligtelser m.v.

Lovforslagets indhold (afsnit 4):

- Instituttet anbefaler, at det nærmere undersøges og oplyses, hvor mange danske statsborgere der efter ophold i udlandet i dag er afskåret fra at opnå fuld pension på grund af optjeningsreglerne, og hvordan andre lande behandler flygtninge i forhold til andre med midlertidigt ophold i udlandet.

Flygtningekonventionens artikel 24 (afsnit 5):

- Instituttet anbefaler umiddelbart, at Folketinget ikke vedtager lovforslaget, idet den foreslåede formelle ligestilling mellem flygtninge og danske statsborgere formentlig ikke er i overensstemmelse med Flygtningekonventionens artikel 24.

Andre menneskerettighedskonventioner (afsnit 6):

- Instituttet anbefaler umiddelbart, at Folketinget ikke vedtager lovforslaget, idet den foreslåede formelle ligestilling mellem flygtninge og danske statsborgere formentlig (heller) ikke er i overensstemmelse med andre internationale menneskerettighedskonventioner end Flygtningekonventionen.

Instituttet understreger, at fortolkningen er behæftet med usikkerhed, dels på grund af fraværet af autoritative fortolkningsbidrag fra navnlig internationale domstole, dels på grund af manglende viden om, (i) hvor mange danske statsborgere der efter ophold i udlandet i dag er afskåret fra at opnå fuld pension på grund af optjeningsreglerne og (ii), hvordan andre lande behandler flygtningen i forhold til andre.

3. Lovforslagets udformning

Pensionsstyrelsen har udarbejdet en udredning af 1. november 2011 om flygtninges optjening af ret til dansk pension, herunder om lovforslagets overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Udredningen er imidlertid ikke omtalt i lovforslaget. Udredningen blev offentliggjort på Beskæftigelsesministeriets hjemmeside den 10. november 2011, efter at en journalist havde søgt og fået aktindsigt i udredningen.

Følgende fremgår af Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet fra 2005 om affattelse af lovforslag (s. 23):

"Undertiden giver et lovforslag anledning til mere omfattende overvejelser i forhold til f.eks. grundloven, EU-retten, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller almindelige retsprincipper. Der bør i sådanne tilfælde i hovedtræk redegøres for disse overvejelser."

Af vejledningen fremgår endvidere om retlige grænser og almindelige lovprincipper konkret i forhold til internationale menneskerettighedskonventioner (afsnit 4.2, s. 34):

"Danmark har tiltrådt en række internationale konventioner om menneskerettigheder, der har betydning ved udarbejdelsen af lovforslag. [...] Hvis et lovforslag er udformet på en sådan måde, at retsanvendende myndigheder skal træffe skønspregede afgørelser, der ofte rejser spørgsmål i forhold til konventionerne, bør lovforslagets bemærkninger indeholde en rimelig vejledning om indholdet af de menneskeretlige forpligtelser, herunder om de kriterier og forhold, der som følge af disse forpligtelser har betydning for myndighedernes afgørelser. Det er navnlig bestemmelserne i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, der sætter grænser for lovgivningsmagten."

Vejledningen fokuserer ikke på det forhold, at selve lovforslaget – hvis det vedtages og anvendes i praksis – kan være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Endvidere nævnes FN's Flygtningekonvention ikke i vejledningen, men det er utvivlsomt, at også Flygtningekonventionen "sætter grænser for lovgivningsmagten".

- Instituttet finder det særdeles kritisabelt, at Beskæftigelsesministeriet undlader i lovforslaget at redegøre for lovforslagets forhold til Danmarks internationale forpligtelser, som har været genstand for omfattende behandling i Pensionsstyrelsen.
- Instituttet anbefaler, at beskæftigelsesministeren indskærper, at lovforslag, der udarbejdes af ministeriet eller dets styrelser, fremover følger Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet ved i hovedtræk af redegøre for forholdet til Danmarks internationale forpligtelser m.v.

4. Lovforslagets indhold

Med lovforslaget ændres optjeningsreglerne for folkepension, idet flygtninges adgang til at medregne bopælstid i oprindelseslandet ved beregning af folkepension afskaffes. Flygtninge vil således fremover være omfattet af de samme regler for optjening af ret til folkepension, som gælder for øvrige udlændinge og danskere, selv om flygtninges oprinde ophold i hjemlandet ikke kan sammenlignes med danskeres ophold i udlandet.

Dette indebærer, at flygtninge for overhovedet at kunne opnå folkepension skal have haft fast bopæl her i landet i mindst tre år mellem det fyldte 15. år og folkepensionistalderen. Der udbetales fuld folkepension, hvis flygtningen har haft fast bopæl her i landet i 40 år. Har flygtningen haft fast bopæl her i landet mindre end 40 år, udbetales en brøkpension

svarende til forholdet mellem bopælstiden og 40 år. Flygtninge kan endvidere efter en konkret og individuel vurdering modtage personligt tillæg efter pensionsloven.

Flygtninge, der ikke har opholdt sig mindst tre år her i landet før folkepensionsalderen, vil ikke være berettiget til pension på grund af optjeningsreglerne. Disse flygtninge vil kunne få udbetalt starthjælp i syv år efter ankomsten til landet og herefter kontanthjælp med et beløb, der månedligt svarer til, hvad en gift folkepensionist uden andre indtægter end folkepension kan få udbetalt.

Forslaget skal træde i kraft den 1. januar 2011, således at de nye regler gælder for flygtninge, der 1. januar 2011 har ophold i Danmark, men som først efter den dag opnår ret til folkepension eller førtidspension. Der fastsættes dog en overgangsordning for herboende flygtninge på ti år.

Det bemærkes, at lovforslaget ikke redegør for de økonomiske konsekvenser for den enkelte flygtning, selvom der er redegjort udførligt herfor i Pensionsstyrelsens udredning, bilag 3.

For flygtninge, der nu har ophold i Danmark, skønnes det – dog med betydelig usikkerhed – at en afskaffelse af flygtninges mulighed for at medregne bopælstid i oprindelseslandet, vil få konsekvenser for cirka 40.000 herboende flygtninge ved disses overgang til folkepension. For nye flygtninge skønnes det, at cirka 6.500 på folkepension og 2.100 på førtidspension årligt vil blive berørt af forslaget.

Det fremgår endvidere, at en enlig folkepensionist i dag i gennemsnittet modtager 143.972 kr. før skat, samt at den gennemsnitlige ydelse for en enlig folkepensionist med de foreslåede regler antages at være satsen for en gift folkepensionist, som i dag udgør 108.896 kr. før skat.

Den bærende argumentation for lovforslagets overensstemmelse med Flygtningekonventionen og andre menneskerettighedsforpligtelser er, at flygtninge kan sammenlignes med danske statsborgere, der i en periode har opholdt sig i udlandet. Derfor skal de to grupper – danskere med ophold i udlandet og flygtninge – ikke længere behandles med respekt for de forskellige livsomstændigheder.

Såfremt personer med brøkpension er forholdsmæssigt fordelt på flygtninge, udlændinge og danske statsborgere med frivilligt midlertidigt ophold i udlandet, kan en fravigelse af det reelle ligebehandlingsprincip bedre forsvares.

- Instituttet anbefaler, at det nærmere undersøges og oplyses, hvor mange danske statsborgere der efter ophold i udlandet i dag er afskåret fra at opnå fuld pension på grund af optjeningsreglerne.

Det må endvidere påpeges, at det vil kunne få betydning for fortolkningen, hvordan andre lande med primært skattefinansierede ydelser gradueret efter opholdstid, herunder måske navnlig alderspension, behandler flygtninge i forhold til andre med mere eller mindre kort- eller langvarigt ophold i udlandet.

- Instituttet anbefaler, at det nærmere undersøges og oplyses, hvordan andre lande behandler flygtninge i forhold til andre med midlertidigt ophold i udlandet.

Instituttet bemærker, at forslagets betydelige økonomiske konsekvenser for en umiddelbart lille og klart afgrænset gruppe mennesker, nemlig ældre flygtninge, vil indgå i den menneskeretlige proportionalitetsvurdering, jf. nedenfor.

5. Flygtningekonventionens artikel 24

Pensionsstyrelsen har i udredningen af 1. november 2010 om flygtnings optjening af ret til dansk pension behandlet blandt andet forholdet til Flygtningekonventionens artikel 24, stk. 1, litra b, der har følgende ordlyd:

"Artikel 24.

Arbejderlovgivning og social tryghed

1. De kontraherende stater skal i de efterfølgende forhold indrømme flygtninge, der lovligt bor indenfor deres område, samme behandling som deres egne statsborgere:

(a) ---

(b) Social tryghed (lovbestemmelser vedrørende tilskadekomst under arbejde, erhvervssygdomme, moderskab, sygdom, invaliditet, alderdom, død, arbejdsløshed, familieforsørgelse og enhver anden risiko, som i henhold til vedkommende lands love eller bestemmelser omfattes af en ordning til gennemførelse af social tryghed) dog med forbehold af:

(I) særlige ordninger vedrørende bevarelsen af erhvervede rettigheder eller rettigheder under erhvervelse;

(II) særlige ordninger efter bopælslandets love eller bestemmelser, som vedrører ydelser eller dele af ydelser, som alene udredes af offentlige midler, eller som vedrører ydelser, der tilstås personer, som ikke opfylder de for opnåelse af normal rente foreskrevne bidragsbetingelser.

2. ---

3. ---

4. ---"

Pensionsstyrelsens konklusion (s. 19) er behæftet med tvivl, der af styrelsen udtrykkes med ordene "umiddelbar", "må antages", "næppe" og "formentlig". Konklusionen lyder således:

"På den baggrund er det *umiddelbart* vurderingen, at flygtningekonventionens krav om ligebehandling – i forhold til spørgsmål om adgang til social pension – *må antages* at indebære, at en flygtning som minimum skal sidestilles med en dansk statsborger, der har været bosat i udlandet i en lige så stor del af optjeningsperioden som flygtningen, men derimod *næppe* indebærer, at flygtningen skal ligestilles med en dansk statsborger, der har opholdt sig her i landet i hele sit liv.

Det kan på den baggrund *formentlig* ikke antages, at flygtningekonventionen er til hinder for, at flygtninges adgang til at medregne bopælstid i hjemlandet efter pensionslovgivningen afskaffes."

Instituttet deler ikke styrelsens opfattelse, men finder derimod umiddelbart, at det formentlig må antages, at den formelle ligestilling mellem flygtninge og danske statsborgere, som forslaget indebærer, ikke er i overensstemmelse med Flygtningekonventionen.

Instituttet understreger, at også instituttets vurdering er forbundet med tvivl. Fortolkningen af Flygtningekonventionen ikke er genstand for international domstolsprøvelse, hvorfor det ikke er muligt at søge støtte i international retspraksis, ligesom instituttet ikke er bekendt med retspraksis om lignende spørgsmål.

Det er derfor nødvendigt at vurdere den foreslåede ordning ved anvendelsen af almindelige fortolkningsprincipper. Det er i den forbindelse et væsentligt udgangspunkt, at de gældende regler – uanset at argumentationen ikke blev knyttet an til Flygtningekonventionen – blev vedtaget i 1984 ud fra betragtninger, som er skræddersyede til Flygtningekonventionen.

Reglerne er således baseret på Pensionsreformarbejdsgruppens rapport fra september 1979 om pensionslovenes regler om optjening, indfødsret og bopæl. Rapporten lægger afgørende vægt ikke på formel men på reel ligestilling mellem flygtninge og danske statsborgere med bopæl i udlandet.

Af rapporten fremgår blandt andet (s. 24 i rapporten, s. 7 i Pensionsstyrelsens udredning):

"Flygtninge, der kom til Danmark før vi gik over til optjeningsprincippet, opnåede ret til fuld pension efter samme regler som danskere. Selv om

anerkendte flygtninge også efter de nu gældende regler formelt er ligestillet med danske statsborgere [...] har optjeningsprincippet betydet en forringelse af flygtningenes pensionsmæssige stilling. Ifølge sagens natur vil der kun sjældent være erhvervet ret til fuld pension. Flygtningene må derfor ofte have udbetalt supplerende hjælp efter bistandsloven.

Efter gældende regler er flygtninge ikke dårligere stillet end danske statsborgere som flytter til Danmark efter at have haft bopæl i et land uden for Norden og EF. Der er imidlertid den afgørende forskel at danske med bopæl i et tredjeland enten er obligatorisk sikret eller har haft mulighed for på frivillig basis at sikre sig pensionsdækning for årene i udlandet, mens flygtninge næppe har mulighed for at få udbetalt ydelser fra en pensionsordning i hjemlandet. [...]

Efter udvalgets opfattelse bør der i Danmark sikres flygtninge en reel ligestilling med danske statsborgere på den måde at bopælstid i flygtningens tidligere hjemland bliver medregnet.

Selvom flygtningen først kommer til Danmark efter opnåelse af pensionsalderen vil det formentlig være rimeligt at medregne forsikringsperioder i hjemlandet. Alternativet vil som nævnt ofte være, at der må udbetales hjælp efter bistandsloven. I vidt omfang er det således et finansierings spørgsmål mellem stat og kommune.

Derimod bør forsikringsperioder i hjemlandet formentlig kun medregnes i den tid flygtningen har bopæl i Danmark. Hvis flygtningen forlader landet må der være ret til at medtage pensionen efter samme regler som for danske statsborgere, men kun for så vidt angår den del af pensionen som er beregnet på grundlag af den faktiske bopælstid med tillæg af eventuel godskrivningstid."

Af lovforslaget fra 1984 fremgår blandt andet, jf. forslag til lov om social pension L 18/1984, s. 16 (s. 7 i Pensionsstyrelsens udredning):

"For at sikre at optjening af pension for flygtninge, som får opholdstilladelse efter udlændingeloven, ikke bliver ringere end optjeningstiden for danske statsborgere, foreslår regeringen, at disses bopælstid i oprindelseslandet og andre lande, hvori de pågældende er anerkendt af landets myndigheder efter principper, der i det væsentlige svarer til § 7 i udlændingeloven, sidestilles med bopælstid her i riget, så længe de har fast bopæl i Danmark. Det samme foreslås at gælde,

uanset om de pågældende opnår dansk indfødsret. Ligestilling gælder ikke for perioder, hvor der er optjent ret til pension fra oprindelseslandet og andre lande, hvori de pågældende senere har haft bopæl.”

Instituttet finder, at disse betragtninger fortsat har en faktisk og retlig relevans. Instituttet finder anledning til særligt at fremhæve tre forhold.

For det første lægger rapporten fra 1979 vægt på den reelle ligestilling, ligesom Pensionsstyrelsen i udredningen s. 17 gentager, at der er den afgørende forskel mellem danske statsborgere, der tager ophold i udlandet, og flygtninge, der har boet i et andet land, at en flygtning ”næppe har mulighed for at få udbetalt ydelse fra en pensionsordning i hjemlandet”, hvorimod den danske statsborger enten er obligatorisk sikret eller har haft mulighed for på frivillig basis at sikre sig pensionsdækning for årene i udlandet.

Flygtninges oprindelsesland kan ikke sammenlignes med danske statsborgeres valg af bopæl i udlandet. Dette forhold taler med styrke for, at de to situationer skal behandles forskelligt. Dette er også baggrunden for, at det er nødvendigt at undersøge og oplyse, hvor mange personer der må antages at befinde sig i de to grupper, som lovforslaget lægger op til at sammenligne: danske statsborgere på brøkpension på grund af frivilligt ophold i udlandet og flygtninge på brøkpension på grund af ophold i hjemlandet inden opnåelse af ophold i Danmark.

For det andet kan det ikke uden videre lægges til grund, at formel ligestilling i forhold til starthjælp og andre ydelser berettiger fravigelse af et reelt ligestillingsprincip på andre områder, idet forskelsbehandling efter omstændighederne kan begrundes med vægtige, saglige og proportionale hensyn. Det foreliggende lovforslag har ikke til formål f.eks. at tilskynde flygtninge og andre til at søge beskæftigelse. Formålet er som led i finanslovsaftalen at spare offentlige udgifter.

For det tredje gælder ligestillingen – efter bemærkningerne i lovforslaget fra 1984 – ”ikke for perioder, hvor der er optjent ret til pension” fra andre lande. Denne undtagelse stemmer overens med den fortolkning af undtagelsesbestemmelserne i Flygtningekonventionens artikel 24, stk. 1, litra b, (I) og (II), der fremgår af konventionens forarbejder, nemlig at staterne skal kunne gøre undtagelser fra et lighedsprincip i tilfælde, hvor ydelsen normalt skulle betales af en anden stat, hvor flygtningen på baggrund af tidligere ophold har opnået en vis ret til samme ydelse. Der henvises herved til ”The Rights of Refugees under International Law” af James C. Hathaway, s. 772-786.

Endelig bør det for fuldstændighedens skyld overvejes, om ordlyden af artikel 24, stk. 1, litra b, (II), undtager ligestilling i forhold til folkepension, der ”alene udredes af offentlige midler”. Denne fortolkning er ikke antaget af Pensionsstyrelsen, og ses heller ikke anlagt

af andre. Det skyldes formentlig, at Flygtningekonventionen er formuleret med henblik på den normale situation i de fleste lande, nemlig at sociale ydelser erhverves ved indbetaling af sociale bidrag, hvorimod rent skattefinansierede ydelser hører til undtagelserne. I Danmark er situationen som bekendt en anden, idet de fleste offentlige ydelser er skattefinansierede og dermed "alene udredt af offentlige midler". Artikel 24 ville derfor miste en betydelig del af sin relevans, såfremt den fortolkedes som overvejet.

- Instituttet finder på denne baggrund umiddelbart, at den foreslåede formelle ligestilling mellem flygtninge og danske statsborgere formentlig ikke er i overensstemmelse med Flygtningekonventionen. Den reelle ligestilling, der siden 1984 har været gældende i Danmark, må anses for bedst stemmende med Flygtningekonventionen. Instituttet anbefaler derfor, at Folketinget ikke vedtager lovforslaget.
- Instituttet understreger, at der ikke er adgang til international domstolsprøvelse af fortolkningen af Flygtningekonventionens artikel 24, hvorfor spørgsmålet – såfremt Folketinget vedtager lovforslaget – må finde sin endelige afgørelse ved Højesteret.

Instituttet finder anledning til at understrege, at instituttets fortolkning – ligesom Pensionsstyrelsens – er behæftet med usikkerhed, der dels skyldes fraværet af autoritative fortolkningsbidrag fra navnlig internationale domstole, dels skyldes fravær af oplysninger om visse forhold.

Det må således fremhæves, at det vil kunne få betydning for fortolkningen, hvor mange danske statsborgere der efter ophold i udlandet i dag er afskåret fra at opnå fuld pension på grund af optjeningsreglerne, ligesom det vil kunne få betydning, hvordan andre lande med primært skattefinansierede ydelser gradueret efter opholdstid, herunder måske navnlig alderspension, behandler flygtninge i forhold til andre. Se afsnit 4 ovenfor.

6. Andre menneskerettighedskonventioner

Flygtningekonventionen suppleres af andre internationale konventioner, jf. f.eks. Pensionsstyrelsens udredning s. 19-20. Det har ikke været muligt for instituttet under de givne tidsmæssige omstændigheder at foretage en fuldstændig analyse af lovforslagets overensstemmelse med disse konventioner, men om forholdet til menneskerettens diskriminationsforbud kan følgende dog anføres:

Diskrimination betyder ulovlig forskelsbehandling. En forskelsbehandling af personer i sammenlignelige situationer er ikke diskriminerende, hvis forskelsbehandlingen er saglig og proportional. Omvendt er en forskelsbehandling ulovlig (diskriminerende), hvis forskelsbehandlingen er usaglig eller uproportional. Forskelsbehandling kan komme til

udtryk enten direkte eller indirekte. Indirekte forskelsbehandling foreligger, hvis en umiddelbart neutral betingelse rammer f.eks. ikke-etniske danskere hårdere end etniske danskere, socialt udsatte hårdere end socialt velstillede osv.

Den menneskeretlige regulering bygger på det diskriminationsforbud, der er formuleret i artikel 2, 1. pkt., i FN's verdenserklæring om Menneskerettighederne fra 1948:

"Artikel 2

Enhver har krav på de rettigheder og friheder, som nævnes i denne erklæring, uden forskelsbehandling af nogen art, f. eks. på grund af race, farve, køn, sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social oprindelse, formueforhold, fødsel eller anden samfundsmæssig stilling."

Diskriminationsforbuddet går igen i en række retligt bindende menneskerettighedskonventioner. FN's Konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination (CERD) er en egentlig diskriminationskonvention, som forbyder diskrimination på grund af race, hudfarve samt national eller etnisk oprindelse. Artikel 2, stk. 2, i FN's Konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder (CESCR) og artikel 14 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) indeholder accessoriske diskriminationsforbud. At diskriminationsforbuddene er accessoriske betyder, at bestemmelserne herom alene kan anvendes i tilknytning til udøvelsen af de rettigheder, som konventionerne i øvrigt beskytter.

Med hensyn til omfanget af den internationale beskyttelse mod diskrimination fastsættes dette – udover de menneskeretlige tekster i sig selv – på grundlag af praksis fra klageorganer. Der foreligger eksempelvis en omfattende domstolspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) på grundlag af EMRK's forbud mod diskrimination.

Allerede fordi en del flygtninge må antages at være kommet til Danmark i mere end cirka 20 års alderen, må den foreslåede ordning antages at ramme flygtninge særligt hårdt i forhold til danske statsborgere. Flygtninge vil i sagens natur ikke i samme omfang som danske statsborgere have haft fast bopæl her i landet i 40 år eller i øvrigt en længere årrække. Mange flygtninge vil derfor ikke have adgang til samme pensionsydelse som danske statsborgere generelt. Forslaget må således antages at indebære indirekte forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse/nationalitet, idet flygtninge i sagens natur kun yderst sjældent vil have dansk etnisk oprindelse.

Da der er tale om forskelsbehandling i forhold til retten til social tryghed/socialt ydelser beskyttet i CESCR artikel 9 og 11 samt artikel 1 i 1. tillægsprotokol til EMRK, finder de accessoriske diskriminationsforbud i CESCR artikel 2, stk. 2, og EMRK artikel 14

anvendelse. Der kan for så vidt angår EMRK henvises til Stec m.fl. mod Storbritanien, afgørelse af 6. juli 2005, hvori det blev fastslået, at sociale ydelser, hvad enten de er betinget af forudgående indbetaling af bidrag eller ej, er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 1 i 1. tillægsprotokol til EMRK. Endvidere finder diskriminationsforbuddet i CERD artikel 5, litra e, nr. iv), anvendelse.

Instituttet er ikke bekendt med EMD-domme om indirekte forskelsbehandling i forhold til sociale ydelser på grund af etnisk oprindelse eller nationalitet. Det kan derfor ikke med sikkerhed vurderes, hvordan EMD ville forholde sig til et spørgsmål om den foreslåede ordnings overensstemmelse med EMRK artikel 14.

Der henvises dog til dommen i Gaygusuz mod Østrig af 16. september 1996, hvor EMD fandt, at EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 1 i 1. tillægsprotokol til EMRK, var krænkede i en sag, hvor en tyrkisk statsborger, der havde boet og periodevist arbejdet i Østrig i cirka 14 år og havde indbetalt bidrag til en arbejdsløshedsforsikring, fik afslag på en form for social bistand under henvisning til, at den pågældende ikke var østrigsk statsborger. Der kan endvidere henvises til Koua Poirrez mod Frankrig, dom af 30. december 2003, som indeholder lignende aspekter.

Endvidere bemærkes det, at ældre flygtninge er en udsat gruppe, som Danmark har et særligt ansvar for. Flygtninge, der kommer her til landet for at nyde beskyttelse, kan ikke generelt sammenlignes med situationen for danske statsborgere, der efter et frivilligt ophold i udlandet atter bosætter sig i Danmark. Det må som anført i forbindelse med omtalen af Flygtningekonventionen antages, at flygtninge normalt ikke vil have mulighed for at få udbetalt pension i Danmark fra en pensionsordning i hjemlandet, mens danske statsborgere i forbindelse med et ophold i udlandet i visse tilfælde vil have ret til at få udbetalt pension fra dette land eller i øvrigt vil have mulighed for på frivillig basis at sikre sig pensionsdækning for perioden i udlandet.

Den argumentation, som efter instituttets opfattelse med betydelig styrke taler for at antage, at den foreslåede ordning ikke er i overensstemmelse med Flygtningekonventionens artikel 24, taler med samme styrke for, at ordningen ikke er i overensstemmelse med EMRK artikel 14, jf. 1. tillægsprotokol artikel 1 samt øvrige konventioner.

- Instituttet finder på denne baggrund, at den foreslåede formelle ligestilling mellem flygtninge og danske statsborgere formentlig ikke er i overensstemmelse med andre internationale menneskerettighedskonventioner end Flygtningekonventionen. Instituttet anbefaler også derfor, at Folketinget ikke vedtager lovforslaget.

- Instituttet fremhæver, at der er adgang til international domstolsprøvelse af fortolkningen af EMRK artikel 14, hvorfor EMD må forventes at få det sidste ord, såfremt Folketinget vedtager lovforslaget, og såfremt Højesteret finder ændringen i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Det bemærkes, at det forhold, at forslaget måtte være i overensstemmelse med Flygtningekonventionens artikel 24, f.eks. fordi denne bestemmelse måtte blive anset for uanvendelig, ikke i sig selv medfører, at den indirekte forskelsbehandling af flygtninge, som forslaget indebærer, er i overensstemmelse med diskriminationsforbuddet, idet de forskellige bestemmelser ikke nødvendigvis fortolkes ens.

Der henvises til j.nr. 2010-0018144.

Med venlig hilsen

Jonas Christoffersen
Direktør, dr. jur.

Martin Ancher

Fra: Elisabeth Pilegaard
Sendt: 10. juli 2015 14:54
Til: Martin Ancher
Emne: VS: Til høringsparterne
Vedhæftede filer: Høringsbrev frist 5 august 2015.docx; Høringsliste.docx; LFS L3.pdf; Signaturbevis.txt

Fra: Birgitte Jørgensen - BTJ [<mailto:BTJ@atp.dk>]
Sendt: 10. juli 2015 09:03
Til: Elisabeth Pilegaard
Emne: VS: Til høringsparterne

Venlig hilsen
Birgitte Jørgensen

atp=

Udbetaling Danmark
Juridisk Konsulent · Driftsjura
Direkte nummer · Mobil +45 23 28 35 02
E-mail BTJ@ATP.DK

ATP · Kongens Vænge 8 · 3400 Hillerød
Telefon +45 70 11 12 13 · www.atp.dk · CVR-nr. 43405810

Oplysningerne i denne e-mail kan være fortrolige og er udelukkende beregnet til brug for de oven for angivne personer eller virksomheder. Vi gør opmærksom på, at udbredelse, omdeling eller kopiering af oplysningerne efter omstændighederne er forbudt. Hvis du har modtaget denne e-mail ved en fejltagelse, bedes du meddele det til afsenderen og derefter slette den. På forhånd tak.

Fra: Birgitte Jørgensen - BTJ
Sendt: 10. juli 2015 08:42
Til: 'chho@sm.dk'; 'epi@sm.dk.'; 'ydelser@sm.dk'
Cc: Søren Lyngsaa Madsen - SLM; Michel Weber - MWE; Anne Schiött Rasmussen - ASR; Dorthe Bech Hansen - DHA
Emne: VS: Til høringsparterne

Udbetaling Danmark har ingen bemærkninger til
Forslag til Lov om ændring af lov om ændring af lov om social pension (Harmonisering af regler om opgørelse af bopælstid for folkepension).

Venlig hilsen
Birgitte Jørgensen

atp=

Udbetaling Danmark
Juridisk Konsulent · Driftsjura
Direkte nummer · Mobil +45 23 28 35 02
E-mail BTJ@ATP.DK

ATP · Kongens Vænge 8 · 3400 Hillerød
Telefon +45 70 11 12 13 · www.atp.dk · CVR-nr. 43405810

Oplysningerne i denne e-mail kan være fortrolige og er udelukkende beregnet til brug for de oven for angivne personer eller virksomheder. Vi gør opmærksom på, at udbredelse, omdeling eller kopiering af oplysningerne efter omstændighederne er forbudt. Hvis du har modtaget denne e-mail ved en fejltagelse, bedes du meddele det til afsenderen og derefter slette den. På forhånd tak.

Fra: Charlotte Hvid Olavsgaard [<mailto:CHHO@sm.dk>]
Sendt: 6. juli 2015 09:36
Til: aeldresagen@aeldresagen.dk; kl@kl.dk; POTE; fsd@rk.dk; ds@socialraadgiverne.dk; info@danske-seniorer.dk;

dh@handicap.dk; dch@dch.dk; lmsjl@statsforvaltning.dk; info@humanrights.dk; dfunk@drc.dk

Emne: Til høringsparterne

Til høringsparterne

I fredags d. 3. juli 2015 sendte vi vedlagte lovforslag i høring. Det drejer sig om udkast til Forslag til Lov om ændring af lov om ændring af lov om social pension (Harmonisering af regler om opgørelse af bopælstid for folkepension) – ved en fejl fremgik høringsfristen ikke af brevet, derfor sendes revideret brev, hvor høringsfristen fremgår.

Høringsfristen er **den 5. august 2015**.

Med venlig hilsen

Charlotte Hvid Olavsgaard

Direkte telefon: +45 42 24 40 04

Fra: Charlotte Hvid Olavsgaard

Sendt: 3. juli 2015 19:52

Til: 'aeldresagen@aeldresagen.dk'; 'kl@kl.dk'; 'pote@atp.dk'; 'fsd@rk.dk'; 'ds@socialraadgiverne.dk'; 'info@danske-seniorer.dk'; 'dh@handicap.dk'; 'dch@dch.dk'; 'lmsjl@statsforvaltning.dk'; 'info@humanrights.dk'; 'sebastian.juel.frandsen@drc.dk'; 'spoerg@drc.dk'

Emne: Til høringsparterne

Til høringsparterne

Høring over lovforslag

Udkast til Forslag til Lov om ændring af lov om ændring af lov om social pension (Harmonisering af regler om opgørelse af bopælstid for folkepension)

Med venlig hilsen

Charlotte Hvid Olavsgaard

Fuldmægtig

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET

Holmens Kanal 22

1060 København K

Telefon: + 45 33 92 93 00

E-mail: bm@bm.dk

www.bm.dk

Denne mail er blevet scannet af <http://www.comendo.com> og indeholder ikke virus!

UNHCR Observations on the proposed amendments to the Danish Social Security legislation:

Lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik, lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, integrationsloven og forskellige andre love (L2) (Indførelse af en integrationsydelse, ændring af reglerne om ret til uddannelses- og kontanthjælp m.v.)

and

Lov om ændring af lov om social pension (Harmonisering af regler om opgørelse af bopælstid for folkepension, sagsnr. 2015-3055)

and

Lov om ændring af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag og lov om en børne- og ungeydelse (Genindførelse af optjeningsprincippet for ret til børnetilskud og børne- og ungeydelse for flygtninge m.v.)

I. Introduction

1. The UNHCR Regional Representation for Northern Europe (hereafter "RRNE") is grateful to the Ministry of Immigration, Integration and Housing, the Ministry of Employment and the Ministry of Taxation of the Kingdom of Denmark for the invitation to submit its observations on the proposal to amend social security legislation dated 3 July 2015.
2. UNHCR has a direct interest in law proposals in the field of asylum as the agency entrusted by the United Nations General Assembly with the mandate to provide international protection to refugees and, together with governments, to seek permanent solutions to the problems of refugees.¹ According to its Statute, UNHCR fulfils its mandate *inter alia* by "[p]romoting the conclusion and ratification of international conventions for the protection of refugees, supervising their application and proposing amendments thereto[.]".² UNHCR's supervisory responsibility is reiterated in Article 35 of the 1951 Convention and in Article II of the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees (hereafter collectively referred to as the "1951 Convention").³ It has also been reflected in European Union law,

---

¹ UN General Assembly, *Statute of the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees*, 14 December 1950, A/RES/428(V), available at: <http://www.refworld.org/docid/3ae6b3628.html> ("UNHCR Statute").

² *Ibid.*, para. 8(a).

³ According to Article 35 (1) of the 1951 Convention, UNHCR has the "duty of supervising the application of the provisions of the 1951 Convention".

including by way of a general reference to the 1951 Convention in Article 78(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union (hereafter "TFEU").⁴

3. UNHCR's supervisory responsibility is exercised in part by the issuance of interpretative guidelines on the meaning of provisions and terms contained in international refugee instruments, in particular the 1951 Convention. Such guidelines are included in the UNHCR Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status and subsequent Guidelines on International Protection.⁵ UNHCR also fulfils its supervisory responsibility by providing comments on legislative and policy proposals impacting on the protection and durable solutions of its persons of concern.

II. General Observations

4. UNHCR remains grateful for the generous financial contribution provided by the Government of Denmark to the Syria regional response and Denmark's reception of refugees through the national asylum system and the resettlement quota. These concrete ways in which Denmark has exercised international solidarity and responsibility-sharing in relation to displacement situations are extremely important, in that they directly help save lives and, at the same time, constitute signals of political support and solidarity.
5. In this context and at a point in time when the need for international solidarity is greater than ever, UNHCR regrets that the Government of Denmark is proposing to introduce changes to a number of laws aimed at restricting the social security benefits of refugees. The number of persons forcibly displaced worldwide is at its highest since World War II, and 86 per cent of the world's refugees are living in non-industrialised countries. Over the past year, UNHCR has, on numerous occasions, called on States to demonstrate the principles of international solidarity and responsibility sharing, set out in the preamble to the 1951 Convention and in several Executive Committee ("ExCom") Conclusions,⁶ including the creation of legal alternatives to dangerous irregular movements, such as resettlement, facilitated access to family reunion options and other forms of legal admission to Europe.⁷ The United Nations High Commissioner for Refugees also personally addressed the Danish Ministry of Justice in June 2015 to underline the need for international solidarity.

---

⁴ European Union, *Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union*, 13 December 2007, OJ C 115/47 of 9.05.2008, available at: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b17a07e2.html>.

⁵ UNHCR, *Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, December 2011, HCR/1P/4/ENG/REV. 3, available at: <http://www.refworld.org/docid/4f33c8d92.html>.

⁶ UNHCR, *Thematic Compilation of Executive Committee Conclusions*, June 2014, Seventh edition, available at: <http://www.refworld.org/docid/5538cfa34.html>.

⁷ See e.g., UNHCR, *Syrian Refugees in Europe: What Europe Can Do to Ensure Protection and Solidarity*, 11 July 2014, p. 12, available at: <http://www.refworld.org/docid/53b69f574.html> and UNHCR, *International Protection Considerations with regard to people fleeing the Syrian Arab Republic, Update III*, 27 October 2014, paras. 33–36, available at: <http://www.refworld.org/docid/544e446d4.html>.

6. In UNHCR's view, the proposed legislative amendments will not only negatively impact upon refugees' ability to find a durable solution in Denmark and start the process of rehabilitation from the traumas of conflict and persecution, but they will also send a negative signal to other European countries, whom UNHCR also calls upon to preserve asylum space. UNHCR therefore appeals to the Government of Denmark to reconsider its intention to restrict the national asylum space and to instead lead by example in upholding the European Union founding principles of human rights, democratic values and international solidarity.

III. The proposals and Denmark's international obligations

7. Denmark is bound by its obligations as a State party to the 1951 Convention and other relevant international instruments for the protection of refugees. UNHCR wishes to recall that the Vienna Convention on the Law of Treaties⁸ offers guidance concerning the interpretation of international treaties. Articles 26 and 31 explicitly state that the obligations of a convention must be performed by the parties "in good faith" and "in accordance with the ordinary meaning to be given to the terms of the treaty in their context and in the light of its object and purpose". UNHCR therefore finds it regrettable that the explicit intention of the law proposals is to make it less attractive to seek asylum in Denmark and that the Government of Denmark aims to reduce its responsibilities for the protection of refugees. UNHCR further regrets that the proposals only to a limited extent assess whether they are consistent with Denmark's human rights and refugee law obligations.
8. The proposed amendments intend to make core social security entitlements relating to unemployment, child benefits and pensions conditional on residency requirements. This will, in practice, mean that beneficiaries of international protection (hereafter referred to as "refugees"⁹) will be placed in a situation whereby their monthly subsistence allowances during their first years in Denmark will be substantially lowered compared to the current social security benefits. In UNHCR's view, the law proposals will negatively impact upon refugee integration in Denmark and risk further marginalizing refugees in Danish society (see further below). As noted by Eide:

"Asylum-seekers, refugees and displaced persons do not have the same opportunities as others to achieve an adequate standard of living on the basis of their own efforts. They therefore require, to a larger extent than the ordinary public, direct provisions, until conditions are established in which they can obtain their own entitlements."¹⁰

---

⁸ United Nations, *Vienna Convention on the Law of Treaties*, 23 May 1969, United Nations, Treaty Series, vol. 1155, p. 331, available at: <http://www.refworld.org/docid/3ae6b3a10.html>.

⁹ The law proposals cover 1951 Convention refugees and beneficiaries of subsidiary protection, including resettled refugees.

¹⁰ A. Eide, 'The Right to an Adequate Standard of Living Including the Right to Food' in *Economic, Social and Cultural Rights: A Textbook*, pp. 133–148, quoted in E. Lester, 'Article 24', in A. Zimmerman (ed.), *Commentary of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, Oxford University Press, 2011, p. 1049, at 19.

9. In this regard, UNHCR would like to refer to the concept of “progressive realization” of social and economic rights,¹¹ which is a key aspect of the obligations of States according to international human rights treaties. At the core of this concept is the obligation to take appropriate measures towards the full realization of economic, social and cultural rights to the maximum of States’ available resources. The UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights has noted in its General Comment on the Right to Social Security that:

“If any deliberately retrogressive measures are taken, the State party has the burden of proving that they have been introduced after the most careful consideration of all alternatives and that they are duly justified by reference to the totality of the rights provided for in the Covenant, in the context of the full use of the maximum available resources of the State party.”¹²

10. The UNHCR ExCom, of which Denmark is a member, has also referred to the progressive realization of rights and affirmed “*the particular importance of the legal dimension of integration, which entails the host State granting refugees a secure legal status and a progressively wider range of rights and entitlements that are broadly commensurate with those enjoyed by its citizens and, over time, the possibility of naturalizing*” [emphasis added].¹³ In UNHCR’s view, the current proposals will facilitate a “retrogression” rather than a progressive realization of rights, as they intend to lower the standards of the current entitlements for refugees.
11. Relevant provisions in the 1951 Convention concerning social security for refugees are found in Article 23 (Public Relief) and Article 24 (Labour Legislation and Social Security). The interpretation and application of these complementary provisions must be consistent with the protective and rights-based object and purpose of the 1951 Convention. Article 23 provides that “The Contracting States shall accord to refugees lawfully staying in their territory the **same treatment** with respect to public relief and assistance as is accorded to their nationals” [emphasis added]. The Drafting Committee of the 1951 Convention noted in the *Travaux préparatoires* specifically with regard to this provision, that “refugees should not be required to meet any conditions of local residence or affiliation which may be required of

---

¹¹ UN General Assembly, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*, 16 December 1966, United Nations, Treaty Series, vol. 993, p. 3, available at: <http://www.refworld.org/docid/3ae6b36c0.html>, Article 2.1.

¹² UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR), *General Comment No. 19: The right to social security (Art. 9 of the Covenant)*, 4 February 2008, E/C.12/GC/19, available at: <http://www.refworld.org/docid/47b17b5b39c.html>, para. 42. See also, *General Comment No. 3: The Nature of States Parties’ Obligations (Art. 2, Para. 1, of the Covenant)*, 14 December 1990, E/1991/23, available at: <http://www.refworld.org/docid/4538838e10.html>, which notes that “the phrase must be read in the light of the overall objective, indeed the *raison d’être*, of the Covenant which is to establish clear obligations for States parties in respect of the full realization of the rights in question. It thus imposes an obligation to move as expeditiously and effectively as possible towards that goal. Moreover, any deliberately retrogressive measures in that regard would require the most careful consideration and would need to be fully justified by reference to the totality of the rights provided for in the Covenant and in the context of the full use of the maximum available resources.” para. 9.

¹³ UNHCR, *Conclusion on Local Integration*, 7 October 2005, No. 104 (LVI) - 2005, available at: <http://www.refworld.org/docid/4357a91b2.html>.

nationals".¹⁴ Both provisions use the language "shall accord", which denotes an obligation that is mandatory in nature, rather than discretionary or recommendatory.¹⁵

12. Article 24(1)(b)(i) of the 1951 Convention provides that refugees lawfully staying in the territory of a State party shall be accorded the same treatment as is accorded to nationals with regard to social security, including unemployment, old age and family responsibilities.¹⁶ This right may be limited in situations where part of the social benefit would ordinarily be paid by another country, for example, where the entitlement has been accrued in the country of origin or another third country; however, access to such benefits from the country of origin or a third country needs to be a reality, and not merely theoretical. It is more likely the case that refugees will not be in a position to make contact with their own countries in order to access such benefits and nor can they be required to do so given their particular circumstances as refugees (Article 6).¹⁷
13. Article 24(1)(b)(ii) further provides that special arrangements may be prescribed for benefits which are payable wholly out of public funds, and concerning allowances paid to persons who do not fulfill the contribution conditions prescribed for the award of a normal benefit. While this provision allows for very limited exceptions to the general rule that refugees shall enjoy the same treatment as nationals with respect to social security, "it does not absolve States of the responsibility of ensuring that special arrangements are made to cover those refugees whose situation cannot be adequately covered by the usual arrangements that are in place for nationals generally"¹⁸ and that those arrangements are in line with international human rights law (see further below). Refugees may under Article 24 receive less than a national in very specific circumstances and properly justified, however, this provision does not mean that States can deny pension and other social security benefits to refugees altogether (see on adequacy of entitlements, paragraph 17 below).¹⁹ Safeguards against creating an underclass of elderly or other refugees would need to be taken.

---

¹⁴ UNHCR, *The Refugee Convention, 1951: The Travaux préparatoires analysed with a Commentary by Dr. Paul Weis*, 1990, available at: <http://www.refworld.org/docid/53e1dd114.html>. The drafters of the 1951 Convention intended for Article 23 to fill gaps where social security provisions may be inadequate and for Articles 20, 23 and 24 combined, to form a comprehensive framework for welfare assistance for many refugees.

¹⁵ *Supra*, E. Lester, Article 23, *Commentary of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, p. 1050, at 26.

¹⁶ See the UNHCR comments in relation to a previous, similar proposal, *UNHCR's Observations on the proposed amendments to the Danish law on social pension*, December 2010.

¹⁷ Article 6 of the 1951 Convention provides that "For the purposes of this Convention, the term 'in the same circumstances' implies that any requirements (including requirements as to length and conditions of sojourn or residence) which the particular individual would have to fulfil for the enjoyment of the right in question, if he were not a refugee, must be fulfilled by him, with the exception of requirements which by their nature a refugee is incapable of fulfilling."

¹⁸ *Supra*, E. Lester, Article 24, *Commentary of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, p. 1073, at 44.

¹⁹ Grahl Madsen, *Commentary of the Refugee Convention 1951 (Articles 2-11, 13-37)*, October 1997, available at: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4785ee9d2.html>, Article 24, para. 8.

14. Obligations under the 1951 Convention thus require the granting of pension and/or social security benefits in cases where refugees may not have had the opportunity to contribute to the relevant benefit schemes, *inter alia*, due to their short period of residence in the country of asylum or, for example, because of disability or age. This takes into consideration that, in many instances, refugees will be in an unfair and disadvantaged situation, as they generally cannot claim the pension and/or social security benefits towards which they contributed in their country of origin.²⁰ As an exception to the general rule that refugees shall be accorded the same treatment as nationals in relation to social security (Article 24), the exceptions are to be applied only with proper justification, must not amount to discrimination in purpose or effect (Article 3 and below paragraphs 15–17) and cannot be applied as a penalty (Article 31(1)).
15. A similar right to that of Article 24(1) is set out in Article 9 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (hereafter "ICESCR"),²¹ which recognizes "the right of everyone to social security, including social insurance". The rights of refugees to social security benefits are also enshrined in Articles 10, 11 and 12 of the ICESCR.
16. The principle of non-discrimination is enshrined in all major human rights treaties, including the ICESCR, and prohibits discrimination in the enjoyment of Convention rights, including on the basis of national and social origin. The Committee on Economic, Social and Cultural Rights has in its General Comment on the Right to Social Security stated that:

"The Covenant ... [p]rohibits any discrimination, whether in law or in fact, **whether direct or indirect**,²² on the grounds of race, colour, sex, age, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth, physical or mental disability, health status (including HIV/AIDS), sexual orientation, and civil, political, social or other status, which has the intention **or effect of nullifying or impairing the equal enjoyment or exercise of the right to social security**."²³ [emphasis added]

With regard to refugees and other vulnerable groups, the Committee has specifically stated that:

²⁰ *Supra*, UNHCR's Observations on the proposed amendments to the Danish law on social pension, December 2010.

²¹ UN General Assembly, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*, 16 December 1966, United Nations, Treaty Series, vol. 993, available at: <http://www.refworld.org/docid/3ae6b36c0.html>, p. 3.

²² Indirect discrimination refers to laws, policies or practices which appear neutral at face value, but have a disproportionate impact on the exercise of Covenant rights as distinguished by prohibited grounds of discrimination. For instance, requiring a birth registration certificate for school enrolment may discriminate against ethnic minorities or non-nationals who do not possess, or have been denied, such certificates. See UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR), *General comment No. 20: Non-discrimination in economic, social and cultural rights (art. 2, para. 2, of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights)*, 2 July 2009, E/C.12/GC/20, available at: <http://www.refworld.org/docid/4a60961f2.html>, para. 10 (b).

²³ *Supra*, General Comment No. 19: The right to social security (Art. 9 of the Covenant), para. 29.

“Refugees, stateless persons and asylum-seekers, and other disadvantaged and marginalized individuals and groups, should enjoy equal treatment in access to non-contributory social security schemes, including reasonable access to health care and family support, consistent with international standards.”²⁴

17. In respect of the adequacy of benefits, the Committee on Economic, Social and Cultural Rights has noted that:

“Benefits, whether in cash or in kind, must be adequate in amount and duration in order that everyone may realize his or her rights to family protection and assistance, an adequate standard of living and adequate access to health care, as contained in articles 10, 11 and 12 of the Covenant. States parties must also pay full respect to the principle of human dignity contained in the preamble of the Covenant, and the principle of non-discrimination, so as to avoid any adverse effect on the levels of benefits and the form in which they are provided.”²⁵

18. At the regional level, while acknowledging that Denmark has opted out of the EU Asylum Acquis, it should be noted the European Union Qualification Directive²⁶ provides in Article 29 that refugees have the right to “the necessary social assistance as provided to nationals”. In addition, Article 16 of the European Social Charter (ESC) outlines that States undertake to promote the economic and social protection of family life by such means as social and family benefits, amongst other appropriate means, while Article 23 refers to States having agreed to design measures to enable the elderly to lead a decent life.²⁷ The rights enumerated in the ESC extend to refugees, as does the European Convention on Social Security.²⁸

19. The principle of non-discrimination has also been affirmed and elaborated in regional jurisprudence. For instance, in a judgment from the European Court of Human Rights, *Thlimmenos v. Greece*, the Grand Chamber underlined that “the right not to be discriminated against in the enjoyment of the rights guaranteed under the Convention [the European Convention on Human Rights] is also violated when states without an objective and reasonable justification fail to treat differently

---

²⁴ *Ibid.*, para. 38.

²⁵ *Ibid.*, para. 22.

²⁶ European Union: Council of the European Union, *Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast)*, 20 December 2011, OJ L 337/9-337/26; 20.12.2011, 2011/95/EU, available at: <http://www.refworld.org/docid/4f197df02.html>.

²⁷ Council of Europe, *European Social Charter (Revised)*, 3 May 1996, ETS 163, available at: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3678.html>.

²⁸ Appendix, 2; Council of Europe, *European Convention on Social Security*, 14 December 1972, ETS 78, available at: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b367c.html>, Art. 4.1.

persons whose situations are significantly different.”²⁹ In all cases, refugees must be allowed to enjoy a dignified stay (Article 3, ECHR).³⁰

IV. Specific observations

Unemployment benefits: Introduction of an integration allowance (integrationsydelse) and a language supplement (dansktillæg)

20. According to current legislation in Denmark, refugees are afforded unemployment benefits at the same level as citizens, including access to cash and education support (*kontant- or uddannelseshjælp*). As per the proposed amendments, the unemployment benefits will be subject to a residency requirement. Unemployed refugees will thereby need to prove that they have legally resided in Denmark during seven of the last eight years in order to qualify for the benefits. According to the proposal, the time spent in Denmark as asylum-seekers will not count towards the residency requirement.
21. Newly arrived refugees will evidently not fulfill the residency requirement. For these individuals, the law proposal instead introduces an integration allowance (*integrationsydelse*). The entitlements accorded under this allowance are substantially lower than their equivalents under *kontant- or uddannelseshjælp*. The monthly integration allowance also cannot be increased through taking part in work-related activities. Refugees most affected by the changes will thus have their monthly entitlements significantly reduced.
22. UNHCR would like to recall that refugees arriving in Denmark have frequently been forced to abruptly leave their home countries, and have often had their possessions destroyed or taken away. Upon arrival in Denmark, they will thus have to start rebuilding their lives, often without any financial means and lacking local networks and knowledge. While formally the integration allowance is also intended for Danish citizens who have lived abroad outside the European Union, in reality it will primarily affect refugees and others with a foreign background. UNHCR is thus concerned that the proposed residency requirement to be eligible for the *kontant- or uddannelseshjælp* and instead introducing a significantly lower *integrationsydelse* for refugees who are not able to find employment during the first seven years will have a discriminatory effect and that the impact of the proposal will be detrimental for refugees. As noted above, conditions which refugees are incapable of fulfilling and which are discriminatory in their impact would be inconsistent with the 1951 Convention (Article 6) and international human rights law.
23. UNHCR further notes that the proposal contains the possibility of an addition to the monthly integration allowance in the form of a supplementary language benefit (*dansktillæg*). The proposed language allowance is intended as an “incentive for

²⁹ *Thlimmenos c. Grèce*, Application no. 34369/97, Council of Europe: European Court of Human Rights, 6 April 2000, available at: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a3a3af70.html>, para. 44.

³⁰ See also, *Secretary of State for the Home Department v. Wayoka Limbuela, Binyam Tefera Tesema and Yusif Adam*, [2004] EWCA Civ 540, United Kingdom: Court of Appeal (England and Wales), 21 May 2004, available at: <http://www.refworld.org/docid/42494f5b4.html>.

integration" and, in order to qualify, the individual has to pass a level two Danish language test. Exemptions apply to individuals who are able to invoke medical reasons (long-term illness) for not passing the test. These individuals may be entitled to the allowance if they can prove that they have made reasonable efforts to pass the test, or if they can prove that it is impossible to do so due to medical reasons. UNHCR would like to emphasize that there may be vulnerable refugees who, despite a genuine willingness to learn Danish, may simply not be able to reach the required level, and especially not within a short period of time. UNHCR is therefore of the view that if the Government of Denmark chooses to introduce a supplementary language allowance, it should be the willingness to learn that is awarded, and not the skills level attained.

Child benefits: Introduction of residency requirements (optjeningsprincippet) regarding refugee child benefits

24. The current child benefits legislation in Denmark stipulates a two-year residency requirement (within the last ten years) in order to be entitled to full child benefits, however, refugees are exempted from this requirement. The Government proposes to revoke this exemption and apply the residency requirement also to the children of recognized refugees. By virtue of their recent arrival in Denmark, refugee children will not be able to comply with the two-year residency requirement, and this would thus not be in line with Article 6 of the 1951 Convention. Many refugee children would thus, during the first two years, receive only part of the benefits to which Danish children are entitled.
25. Placing restrictions on the rights of refugees, in particular in respect of refugee families with children, can often have a negative impact on their ability and opportunities to integrate into their new society, with its attendant consequences for social harmony and long-term stability for host and refugee communities. Research conducted in the context of the provision of *starthjælp* (a similar measure to *integrationsydelse*, introduced by a previous Government, however, abolished in 2012), showed that families with children receiving the lower entitlements were forced to cut down on items promoting integration, such as literature, communication tools, media, sports, outdoor activities, bicycles and public transport.³¹
26. The Convention on the Rights of the Child ("CRC")³² applies to all children without distinction (Article 2). The UN Committee on the Convention on the Rights of the Child has clarified that the principle of non-discrimination "prohibits any discrimination on the basis of the status of a child as being unaccompanied or separated, or as being a refugee, asylum-seeker or migrant. This principle, when properly understood, does not prevent, but may indeed call for, differentiation on

---

³¹ Rockwool Fondens Forskningsenhed, Arbejdsrapport 25; Starthjælpens betydning for flygtninges levevilkår og beskæftigelse, available at: <http://www.rockwoolfonden.dk/files/RFF-site/Publikations%20upload/Arbejdsrapporter/Arbejdsrapport%2025%20-Starthj%C3%A6lpens%20betydning%20for%20flygtninges%20levevilk%C3%A5r%20og%20besk%C3%A6ftigelse.pdf>.

³² UN General Assembly, *Convention on the Rights of the Child*, 20 November 1989, United Nations, Treaty Series, vol. 1577, p. 3, available at: <http://www.refworld.org/docid/3ae6b38f0.html>.

the basis of different protection needs such as those deriving from age and/or gender.”³³

27. The principle of the best interests of the child is enshrined in Article 3 of the CRC and also relevant in this context. The principle provides that “in all actions concerning children, whether undertaken by public or private social welfare institutions, courts of law, administrative authorities or legislative bodies, the best interests of the child shall be a primary consideration.”
28. Further, the CRC specifically notes that States parties shall take appropriate measures to protect and assist refugee children so they may enjoy the applicable rights set out in the CRC and other instruments that Denmark is a party to (Article 22). The Committee on the Convention of the Rights of the Child has explicitly noted in respect of integration of separated or unaccompanied children that they “should have the same access to rights (including to education, training, employment and health care) as enjoyed by national children. In ensuring that these rights are fully enjoyed by the unaccompanied or separated child, the host country may need to pay special attention to the extra measures required to address the child’s vulnerable status, including, for example, through extra language training.”³⁴ UNHCR considers that refugee children in families should also have the same access to these rights.
29. Article 26 of the CRC further recognizes the right of every child to benefit from social security, including social assistance. State parties should also ensure (to the extent possible) the child’s survival and development, and provides for the right of the child to an adequate standard of living, including the mental, spiritual, moral and social aspects of his or her development. While, according to Article 27 of the CRC, parents have the primary responsibility for the child’s development, State parties are to take appropriate measures to assist parents in this task and in case of need, are required to provide material assistance, especially with respect to such basic needs as housing, food and clothing.
30. As any action involving children, including refugee children, should be taken in line with the principle of the best interests of the child (Article 3, CRC), UNHCR is deeply concerned that under the proposed amendments, refugee children during the first two crucial years in Denmark will receive a reduced child allowance and that this may have serious consequences for the care of refugee children and does not acknowledge their special position as refugees (Article 6) and as children (Article 22, CRC). UNHCR is further concerned that the amendments, if adopted, will lead to a differential treatment of refugee children compared to other children in Danish society and that this would be inconsistent with Denmark’s commitments according to international refugee and human rights law.

---

³³ UN Committee on the Rights of the Child (CRC), *General comment No. 6 (2005): Treatment of Unaccompanied and Separated Children Outside their Country of Origin*, 1 September 2005, CRC/GC/2005/6, available at: <http://www.refworld.org/docid/42dd174b4.html>, para. 18.

³⁴ *Supra*, General comment No. 6 (2005): Treatment of Unaccompanied and Separated Children Outside their Country of Origin, para. 90.

Pension benefits: Introduction of residency requirements (optjeningsprincippet) regarding refugee pension benefits

31. The current legislation regulating old-age pension ensures that refugees have the same old-age pension as Danish nationals by including the period of residence in their country of origin in the calculation for the entitlement to the pension.³⁵ According to the proposed amendments, the period of residence in the country of origin shall no longer be taken into account when calculating refugees' entitlements to an old-age pension.
32. Similar to immigrants and nationals who have lived abroad, refugees must, in accordance with the proposal, reside in Denmark for 40 years after the age of 15 in order to obtain the full old-age pension. Many refugees are thus not likely to meet the requirement for full pension. Older refugees will also have constraints in securing other forms of pension. For instance, the minimum requirement of three-years-residence may exclude some refugees from so-called "fraction pension".
33. While the proposed amendments would bring the calculation of old-age pension for refugees in line with the rules for calculation of old-age pension for Danish citizens and immigrants who have lived abroad, they do not take into consideration the specific circumstances of refugees. Refugees who may have worked and would be entitled to pensions in their home countries will generally not be able to access such pensions after they have fled. UNHCR regrets that this part of the proposal is framed as a "harmonization" of the legislation as the preconditions for meeting the residency requirements are fundamentally different for refugees.
34. Furthermore, the proposed amendments do not take into consideration that some refugees may be stateless and therefore, as a matter of law, would be unable to secure the benefits accorded to nationals of his or her country of former habitual residence. Not having access to the full old-age pension and other benefits in Denmark will leave them in a very vulnerable situation with little means to integrate.
35. As noted above, Article 9 of the ICESCR applies to *all* older persons, including refugees, and requires State parties to pay special attention to this group, including ensuring that they enjoy equal treatment in access to non-contributory pension schemes. It prohibits any discrimination in the law, whether direct or indirect, on the basis of a person's national or social origin, and which has the effect of impairing the right to social security, including old-age pension.
36. The UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights has in its General Comment No. 19 on the Right to Social Security specified that:

"States Parties should, within the limits of available resources, provide non-contributory old-age benefits, social services and other assistance for all older persons who, when reaching the retirement age prescribed in national legislation, have not completed a qualifying period of contributions or are not

---

³⁵ *Supra*, UNHCR's Observations on the proposed amendments to the Danish law on social pension.

otherwise entitled to an old-age insurance-based pension or other social security benefit or assistance, and have no other source of income.”³⁶

V. CONCLUSION

37. To conclude, UNHCR considers that the proposed amendments fall short of the requirements of the 1951 Convention as they do not sufficiently take into account the specific situation of refugees and because they lead to the unequal treatment and enjoyment of the right to social security. The combined object and purpose of Articles 23 and 24 of the 1951 Convention, as well as relevant human rights obligations, establish a minimum standard of treatment with regard to social security, below which there would be concerns that inhuman or degrading treatment could arise. The general principle that refugees shall enjoy social security rights on par with nationals should be upheld and reinforced.

38. In line with international obligations, UNHCR recommends to remove the residency requirements from all social benefits for recognized refugees. Retaining the current provisions of the relevant laws regulating unemployment, child care and pension benefits of refugees, in order for refugees to receive the same benefits as the general national population, would support this general position and acknowledge the special position of refugees vis-à-vis other non-nationals.

UNHCR Regional Representation for Northern Europe

Stockholm, August 2015

---

³⁶ *Supra*, General Comment No. 19: The right to social security (Art. 9 of the Covenant), para. 15.

Beskæftigelsesministeriet
ydelser@sm.dk
chho@sm.dk
epi@sm.dk

5. august 2015

Hørings svar vedrørende L3, forslag til ændring af lov om social pension (bopælstid for flygtninge)

Forslaget ændrer reglerne for flygtnings ret til folkepension, således at flygtnings folkepension skal beregnes ud fra den periode, de har opholdt sig i Danmark. For flygtninge, der allerede er kommet til Danmark, gælder de nye regler dog ikke for de, der når folkepensionsalderen før 2021.

Ældre Sagen støtter det generelle princip om optjening af folkepension betinget af antal års bopæl i Danmark. Men efter Ældre Sagens opfattelse kan flygtninge ikke sidestilles med andre grupper, der ikke har opholdt sig i Danmark i mindst 40 år, før de når folkepensionsalderen. Flygtninge har ufrivilligt måttet forlade deres oprindelsesland, og de må derfor formodes ikke at kunne få pension fra det land, de er flygtet fra, jf. § 9, stk. 4, hvorefter det kun er perioder, hvor der ikke er ret til pension fra opholdslandet, der efter gældende regler sidestilles med ophold i Danmark mht. optjening af dansk pensionsret.

Dette er baggrunden for de gældende regler, og derfor er det efter Ældre Sagens opfattelse ikke meningsfuldt at tale om, at optjeningsreglerne skal "harmoniseres" for hhv. flygtninge og øvrige grupper, der flytter til Danmark.

Flygtninge, som omfattes af de nye regler, så de ikke er berettiget til fuld folkepension i Danmark, vil kun i begrænset omfang have mulighed for at kompensere for bortfaldet af den folkepension, de ville have været berettiget til efter de hidtil gældende regler.

Herudover skal Ældre Sagen bemærke, at det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at flygtninge og andre, der ikke er berettigede til folkepension, vil være berettigede til kontanthjælp, der kan være højere end en brøk-folkepensionen. For førtidspension efter lov om social pension gælder allerede, at de samlede ydelser til en førtidspensionist, der ikke har optjent ret til fuld førtidspension, ikke kan være lavere end kontanthjælpen, jf. Ankestyrelsens principafgørelse 1-11, 2-11 og 3-11, mens dette ikke gælder for folkepensionister jf. Ankestyrelsens principafgørelse 45-12.

Efter Ældre Sagens opfattelse bør samme princip gælde for folkepensionister, så en brøk-folkepensionist ikke stilles dårligere end en person, der slet ikke er berettiget til folkepension.

Venlig hilsen

Bjarne Hastrup
Administrerende direktør